

Notulen -vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	30 mei 2023
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	Statenlid N.M. van der Waart
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:

- 5 mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), dhr. M. Becker (BBB), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. A. den Boer (BBB), dhr. J. Boer (VVD), mw. Bouhlef-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), Statenlid W.J. Freeman (GL), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mevrouw I.M. Haas (PvdD), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. W. van der Heijden (D66), dhr. D.G. Heijnen (CDA), mw. M.P. van der Helm-Chandansingh (50PLUS), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), mw. E.M. Jorna (PvdD), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), Statenlid R.P.M. Kocken (GL), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid I. Kostić (PvdD), dhr. J.D. Kramer (BBB), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. H.S. Mulder (D66), dhr. J. Olthof (PvdA), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. M.C.G. Poot (VVD), mw. E.A.S. Rommel (VVD), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (50PLUS), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van Tiggelen (PVV), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), dhr. C.H. Vonk (PvdA), mw. N.S. Vroom (D66), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), Statenlid M. de Weerd (Volt), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).

Afwezig:

(geen afwezigen)

Agenda		Paginanummer:
1.	Opening en mededelingen.	(3)
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(3)
2.a	Beëdiging en installatie 2 tijdelijke Statenleden fractie D66.	(5)
2.b	Beëdiging en installatie duo-commissieleden.	(6)
2.c	Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).	(7)
3.	Lijst geheimhouding PS	(7)
4.	Vaststelling notulen en besluitenlijsten van de Statenvergaderingen van 6, 28, 29 maart en 12 april 2023.	(8)
5.	Strategische Statenagenda.	(8)
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	(8)
7.	Voortgangslijst van moties.	(8)
8.	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(8)
8.a	Aanwijzen tijdelijke 1e vicevoorzitter van Provinciale Staten (VD-21a).	(8)
8.b	Aanwijzen 2e vicevoorzitter van Provinciale Staten (VD-21b).	(8)
8.c	Aanwijzen leden commissie evaluatie commissaris van de Koning van Noord-Holland (VD-22).	(8)
8.d	Aanwijzen leden en plaatsvervangende leden Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer (VD-23).	(8)
8.e	Aanwijzen leden bestuurlijk ambtelijke adviescommissie Paviljoen Welgelegen (VD-24).	(8)
8.f	Aanwijzen leden werkgeverscommissie voor de Statengriffie (VD-25).	(8)

8.g	Aanwijzen lid en plaatsvervangend lid uit PS voor Algemeen Bestuur gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude (VD-26).	(8)
8.h	Aanwijzen leden Algemene Vergadering Interprovinciaal Overleg (IPO) (VD-27). --schriftelijke stemming bij punt 14a--	(8)
8.i	Aanwijzen vaste en plaatsvervangende leden Algemeen Bestuur gemeenschappelijke regeling Waddenfonds (VD-28).	(9)
8.j	Aanwijzen lid en plaatsvervangend lid MRA Raadtafel (VD-29).	(9)
8.k	Aanwijzen leden van de werkgroep Willem Arondéuslezing (VD-30).	(9)
8.l	Zienswijze conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2024 (VD-18).	(9)
9.	Toepassen Provinciale coördinatieregeling (PCR) bij project HeraCless-Groen Staal (VD-20).	(10)
10.	Waddenfonds begroting 2024 en jaarstukken 2022 (VD-17).	(38)
11.	Voortgangsnota MRA (VD-19).	(53)
12.	Vragenuur.	(65)
12.a	Fractiedebat over inwonersraadpleging landelijk gebied (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten)	(65)
13.	Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(74)
14.	Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.	(74)
14.a	Schriftelijke stemming voordracht 27 Aanwijzen leden Algemene Vergadering Interprovinciaal Overleg (hamerstuk 8h).	(79)
15.	Sluiting	(80)

Opening om 13.36

1. Opening en mededelingen.

30 De **VOORZITTER**: Ik open de vergadering. Welkom, vandaag 30 mei. Het is een bijzondere dag
vandaag, want we gaan natuurlijk stemmen voor de Eerste Kamer. Dan zal ik om 13.30 uur de
vergadering schorsen en om 15.00 uur stipt starten we de vergadering. Niet alleen in ons
provinciehuis, maar dat geldt voor alle provincies in Nederland. Natuurlijk welkom aan de
35 Statenleden en de leden van GS, maar ook aan de belangstellenden, de pers op de tribune en
onze ambtelijke ondersteuning.

We hebben geen berichten van verhindering vandaag. Dus dat is mooi. Volle bak.

40 Ons Statenlid Van Wijnen is vandaag jarig. Van harte gefeliciteerd.

[Applaus]

45 De **VOORZITTER**: En nog een leuke mededeling: mevrouw Berkvens van de fractie van D66, zij
heeft op 2 mei jongstleden een dochttertje gekregen. Dus ook brengen we onze felicitaties over.
Namens u is daar natuurlijk een bosje bloemen bezorgd.

50 Vanaf vandaag zal ik – houdt u het me euvel als ik het vergeet – de hele fractie van GroenLinks,
hun wens als Statenlid aan te spreken. Dus dat zal zo nu en dan nog even wennen zijn, maar
ongetwijfeld gaat dat goed komen.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

55 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt twee. Dat is de regeling van de werkzaamheden,
het vaststellen van de primus bij hoofdelijke stemming mocht dat nodig zijn. Ons Reglement
vereist dat een van onze leden, dat we daar dan de hoofdelijke stemming gaan aanvangen. Dat is
nummer acht. Dat is de heer Karar van de PvdA.

60 Dan het vaststellen van de agenda. Er staan op de agenda hamerstukken. Dat is 8.a tot en met
8.g en de punten 8.i tot en met – dan moet ik even kijken –? k. In het presidium hebben wij
zojuist besloten dat – dan moet ik het even uit mijn hoofd doen –8.l verschoven wordt naar de
vergadering van 12 juni, de besluitvorming daaromtrent. Dus 8.a tot en met 8.g en 8.i tot en met
8.k. Dat zijn de hamerstukken. Ik neem aan dat u daarmee akkoord gaat.

65 Voor een benoemingsvoordracht van het hamerstuk 8.h, de algemene leden voor de vergadering
van het IPO is een schriftelijke stemming aangevraagd en die zal plaatsvinden aan het eind van
de agenda als agendapunt 14.a. En bij agendapunt 8 zal een korte pitch worden gehouden door
de drie kandidaten die zich kandidaat hebben gesteld voor de twee functies die vacant zijn. Dat
komt bij agendapunt 8 terug.

70 Er is geen actualiteit aangekondigd. Het is wel dat er een fractiedebat is aangevraagd. De fracties
van de ChristenUnie en het CDA hebben een verzoek tot een fractiedebat ingediend. Dat is ook
conform ons Reglement van Orde. De titel is Inwonersraadpleging landelijk gebied. Ik heb het er
even in het presidium over gehad en er is meer dan een vijfde meerderheid van de Staten om dat
ook toe te staan. Dus ik heb het voorstel gedaan om daar niet hier afzonderlijk over te gaan
75 stemmen, maar u kunt daar allen mee instemmen. Dus dat zullen wij straks gaan doen. Dat
betekent dat we dus nu daar niet over hoeven te gaan stemmen.

80 Er zijn twee sets mondelinge vragen ingediend door de fractie van JA21. Een inzake de
bekladding van het provinciehuis en het Dakotamonument en de andere inzake werkzaamheden
HOV-busroute in Huizen stilgelegd. En die komen aan het eind van de vergadering aan de orde.

85 Dan is er een motie vreemd aan de orde van de dag ingediend en die heb ik- Even kijken.
Normaal gesproken heb ik die hier altijd liggen, maar die heb ik hier niet liggen. Hij is ingediend
door D66 en de Partij voor de Dieren en de titel – dat doe ik even uit mijn hoofd – plastic soup.
En dan ga ik de heer Mülder in staat stellen om deze toe te lichten. Ik heb nog de vraag gesteld in

het presidium, maar ik kijk toch nog even voor de zekerheid of er nog andere fracties zijn die een motie Vreemd willen indienen. Zo niet, dan geef ik nu het woord aan de heer Mülder om de motie Vreemd over de plastic soup nader toe te lichten. Gaat uw gang.

- 90 De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, voorzitter. Voor de verkiezingen hebben wij samen met onze D66-afdeling Haarlem en onze vertegenwoordiging in het waterschap Rijnland een werkbezoek afgelegd in Haarlem. Samen met Stichting De Pinguïn Haarlem zijn wij het Spaarne opgevangen om te kijken naar het zwerfafval wat op het water en in het water is. Stuitend, want niet eerder had ik gemerkt dat er zoveel afval verstopt zit in en langs het water. Zoveel
- 95 zwerfafval. We zagen ook direct de gevolgen, want zelfs diezelfde middag kwamen we nog een vogel tegen die verstrikt was in achtergelaten vissersafval die we hebben kunnen overdragen aan de vogelopvang. De laatste jaren doen we ontzettend veel in Nederland om te voorkomen dat afval de natuur in komt. Recent nog werd statiegeld op plastic flesjes en blikjes ingevoerd. Bewustwordingscampagnes, zoals 'Zwerfafval, natuurlijk raap je ook iets op' dragen ook hun steentje bij. Het is alleen nog niet genoeg. Jaarlijks komt er zo'n 8,7 miljoen ton plastic in de zee. Tachtig procent daarvan komt uit het binnenland. Dat wordt verplaatst door de wind en over onze waterwegen. Voorzitter, mijn fractie is dan ook erg blij met het burgerinitiatief van SUPmission. Na overweldigend succes in Katwijk en in Amsterdam willen zij een bubble barrier in het Spaarne in Haarlem plaatsen. Inmiddels ligt er al twee jaar de helft van het aankoopbedrag
- 105 van de bubble barrier bij de donateur op de plank te wachten. De rest willen ze met crowdfunding verder gaan ophalen. Maar voordat het zover is, dient eerst nog een vooronderzoek plaats te vinden. Dat behelst grote vragen als 'hoe regelen we de exploitatie?', maar ook heel praktische zaken van 'waar komt de stroom vandaan?' De gemeente Haarlem en Waterschap Rijnland hebben al geld toegezegd voor het vooronderzoek. Vanuit de provincie is er al ambtelijke betrokkenheid. Mijn fractie wil graag samen met Partij voor de Dieren met deze motie dat de provincie ook een bijdrage gaat leveren aan dat vooronderzoek. Daarom dienen we deze motie Vreemd in met het dictum: verzoeken het college binnen de budgetten van de portefeuille Water of Circulaire Economie op zoek te gaan naar ruimte om het resterende bedrag voor het vooronderzoek bij te dragen.
- 115
- 120 Dan zou ik nog een laatste vraag stellen. Een vraag. Even kijken, waar had ik hem? Hier. Ja, nog een laatste vraag aan de gedeputeerde. In de beantwoording van de technische vragen over het Waddenfonds zagen we ook al dat er geld is gereserveerd voor een bubble barrier in Harlingen. Ziet u nog kansen om in synergievoordelen door het combineren van deze onderzoeken van Haarlem en Harlingen? Dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 40-30 mei 2023
De 'plastic soup' afremmen

- 125 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 mei 2023.*
Constaterende dat:
- *De organisatie SUPmission vanuit een burgerinitiatief een crowdfunding-actie is gestart voor het realiseren van een bubble barrier (luchtbellenscherm) in het Spaarne;*
 - *De proeven in Amsterdam en Katwijk bewezen hebben dat een bubble barrier een succesvol middel is in het tegengaan van (plastic) zwerfafval in het water;*
 - *De gemeente Haarlem en hoogheemraadschap van Rijnland geld gereserveerd hebben voor een vooronderzoek naar plaatsing van een bubble barrier.*
- Overwegende dat:*
- *Zwerfafval en microplastics zowel slecht is voor de waterkwaliteit als voor de gezondheid van mens en dier;*
 - *Er nog steeds veel afval in het water terechtkomt en dit probleem niet op korte termijn opgelost zal zijn;*
 - *Tegengaan van de 'plastic soup' een verantwoordelijkheid is van alle overheden;*
 - *Het Spaarne qua afmetingen geschikt is voor een bubble barrier;*
 - *Het Spaarne het laatste afvoerputje is naar de Noordzee;*
 - *Er ambtelijk al ondersteuning is voor dit initiatief vanuit de provincie;*
 - *Er nog circa €7000-€9000 euro nodig is voor het vooronderzoek;*
 - *SUPmission al 50% van de aanschaf van een bubble barrier gefinancierd heeft.*
- Zijn van mening dat:*
- 135
- 140

- 145 • *De provincie Noord-Holland een bijdrage zou moeten leveren aan dit vooronderzoek.*
Verzoeken Gedeputeerde Staten:
• *Binnen de budgetten van de portefeuille water of circulaire economie op zoek te gaan*
naar ruimte om het resterende bedrag voor het vooronderzoek bij te dragen.
En gaan over tot de orde van de dag.

150 *Ondertekening: Sijmen Mulder (D66) en Ines Kostić (Partij voor de Dieren).*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De stemming over de motie zal plaatsvinden aan het eind van de vergadering. Daarvoor krijgt GS nog de gelegenheid om haar op- of aanmerkingen over deze
155 motie in te brengen.

Aangezien er geen andere moties Vreemd zijn, dan stel ik voor dat dit de gewijzigde agenda is voor vandaag. O, de motie. Waar is de motie zelf gebleven? Dient u hem nog in? Ja, in ieder geval staat er hier een handtekening op. Dat is heel belangrijk. Dank u wel. Die maakt onderdeel uit
160 van de beraadslagingen.

Dan hebben we als zodanig de agenda en de gewijzigde agenda, het voorstel van het presidium, vandaag vastgesteld.

165 **2.a. Beëdiging en installatie 2 tijdelijke Statenleden fractie D66.**

De **VOORZITTER**: En dan kom ik toe aan de beëdiging en de installatie van tijdelijke Statenleden. Overeenkomstig artikel 10 van ons Reglement van Orde heb ik een Commissie van Onderzoek Geloofsbrieven benoemd. Dat is mevrouw Alberts, Statenlid Gielen en de heer Leerink van de
170 PvdA. Mevrouw Alberts is voorzitter van deze commissie en die geef ik graag nu het woord om toe te lichten de uitkomst van de werkzaamheden van de Commissie Geloofsbrieven.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Voorzitter, ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die benoemd verklaarde
175 tijdelijke leden mevrouw Vroom en de heer van der Heijden aan uw vergadering hebben toegezonden. Dat onderzoek heeft aangetoond dat blijkens het in gevolgen artikel W7 tweede lid Kieswet aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het Centraal Stembureau voor de verkiezing van leden van PS van Noord-Holland van 30 mei 2023 tot lid van PS benoemd zijn verklaard. In dit geval, herhaling, mevrouw Vroom, fractie D66, en de heer Van
180 der Heijden, eveneens fractie D66. Wij stellen u dan ook voor hen als lid van Provinciale Staten van Noord-Holland toe te laten. Het lidmaatschap vervalt automatisch bij terugkeer van het tijdelijk ontslagen Statenlid. Verder heeft de commissie kennisgenomen van de nevenfuncties van de kandidaten. De combinatie van het Statenlidmaatschap met een nevenfunctie is altijd een punt van aandacht. Het is de verantwoordelijkheid van de Statenleden zelf om de integriteit te
185 bewaken.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts, dank u wel. Dus de commissie adviseert Provinciale Staten te besluiten mevrouw Vroom en de heer van der Heijden van D66 beiden toe te laten als tijdelijk lid van uw Staten. Verlangt iemand daarover het woord? Zo niet, dan is unaniem door u besloten om
190 mevrouw Vroom en de heer Van der Heijden als tijdelijk lid van de Staten toe te laten. En dan ontbind ik ook de Commissie van Onderzoek Geloofsbrieven, en uiteraard onder dankzegging namens u allen voor de verrichte werkzaamheden.

Dan is nu aan de orde de beëdiging van mevrouw Vroom en de heer Van der Heijden. Mevrouw
195 Berkvens en mevrouw Strengs hebben mij verzocht hen tijdelijk ontslag te ontnemen vanwege zwangerschapsverlof en ik heb dat tijdelijke ontslag inmiddels verleend. Hun tijdelijk lidmaatschap zal worden opgevolgd door mevrouw Vroom en de heer Van der Heijden. Hun beider installatie is nu aan de orde. En ik verzoek dan ook mevrouw Vroom en de heer Van der Heijden naar voren te komen in het midden van de zaal en ik verzoek u allen te gaan staan.

200 Ondertussen heb ik het tweede exemplaar van uw motie Vreemd ook gevonden, meneer Mulder. Hij lag hier nog op het spreekgestoelte en ik heb hem overhandigd aan de griffier.

205 Provinciale Staten hebben zojuist besloten u toe te laten als tijdelijk lid van Provinciale Staten. En ik stel u thans in de gelegenheid om de verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. En ik verzoek u, als ik straks uw naam noem, uit te spreken de woorden 'dat verklaar en beloof ik'. En ik zal eerst de formule van de verklaring en de belofte voorlezen.

210 Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloofd dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Mevrouw Vroom.

215 Mevrouw **VROOM**: Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: De heer Van der Heijden.

220 De heer **VAN DER HEIJDEN**: Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Ik wens u alle geluk met uw tijdelijke Statenlidmaatschap. Ik ga u nu persoonlijk feliciteren. Ik overhandig u ook een bosje bloemen. Echter, ik wil vragen aan alle Statenleden om nog even te wachten met de felicitaties, want dan ga ik straks eerst de duo-commissieleden feliciteren en dan kunnen we dat in één keer doen. Maar ik maak voor mezelf een uitzondering.

[Applaus]

230 **2.b. Beëdiging en installatie duo-commissieleden.**

De **VOORZITTER**: Ja en daar gaan we nu over – dat is agenda 2.b – tot het installeren van de duo-commissieleden. Van een paar fracties worden ook nog op 12 juni een paar duo-commissieleden geïnstalleerd. Maar de volgende duo-commissieleden zijn door de fractievoorzitters aan mij
235 voorgedragen. Dat is mevrouw van Aesch van de fractie van de Partij voor de Dieren, mevrouw De Boer voor de fractie van de PvdA, mevrouw Van den Bogaerde voor fractie Volt, de heer Bonekamp voor fractie Volt, de heer Broertjes voor fractie JA21, mevrouw Buit voor de fractie ChristenUnie, de heer Dijkman voor de fractie van de VVD, de heer Dijksen voor de fractie van de SP, mevrouw Engels voor de fractie van het CDA, de heer Faassen voor de fractie van 50PLUS,
240 mevrouw Gordijn voor de fractie van JA21, de heer Griffioen voor de fractie van de BBB, de heer Hanou voor de fractie van de Partij voor de Dieren, mevrouw Hoogendoorn, voor de fractie van de ChristenUnie, de heer Kes voor de fractie SP, duolid Korzelijs voor de fractie GroenLinks, de heer Van der Mark voor de fractie BBB, de heer de Moel voor de fractie van de PVV, mevrouw Ouderkerken voor de fractie van de VVD en de heer Wallaart voor de fractie van de PvdA. Op
245 grond van artikel 61 lid 4 van ons Reglement voor de vergadering en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies dient een commissielid dat geen lid is van Provinciale Staten in de vergadering van Provinciale Staten in de handen van de voorzitter de eed of de verklaring of de belofte af te leggen. En ik verzoek dan ook de genoemde duo-commissieleden naar voren te komen en in het midden van de zaal te gaan staan. Uiteraard verzoek ik u allen ook
250 te gaan staan.

Dames en heren, ik ga straks niet bloemen uitreiken en dat heeft een reden. En de reden is namelijk dat wij zoveel emmers met water en bloemen hier niet in de zaal mogen zetten, dus die
255 staan straks beneden voor u klaar. Dus het is niet zo dat we u de bloemen niet gunnen, maar de bloemen die worden straks bij u beneden in de hal van de receptie van het paviljoen uitgereikt. En dan kunt u ze ook meenemen wanneer u vertrekt. Maar ze zijn u uiteraard niet minder gegund.

Ik verzoek u straks, als ik uw naam noem, onder het opsteken van de voorste twee
260 aaneengesloten vingers van de rechterhand op het moment dat u de eed aflegt de woorden 'zo waarlijk helpe mij God almachtig' of als u de verklaring of belofte aflegt 'dat verklaar en beloof ik' te zeggen. Dat doet u nadat ik de formule heb voorgelezen en ik uw naam heb opgenoemd. Dan zal ik nu eerst de formule van de eed en de verklaring en belofte voorlezen.

265 Ik zweer of verklaar dat ik, om tot lid van een commissie van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer op verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer of beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van een commissie van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

Mevrouw **VAN AESCH**: Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw **DE BOER**: Dat verklaar en beloof ik.

275 Mevrouw **VAN DEN BOGAERDE**: Dat verklaar en beloof ik.

De heer **BONEKAMP**: Dat verklaar en beloof ik.

De heer **BROERTJES**: Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw **BUIT**: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De heer **DIJKMAN**: Dat verklaar en beloof ik.

280 De heer **DIJKSEN**: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

Mevrouw **ENGELS**: Dat verklaar en beloof ik.

De heer **FAASSEN**: Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw **GORDIJN**: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De heer **GRIFFIOEN**: Dat verklaar en beloof ik.

285 De heer **HANOU**: Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw **HOOGENDOORN**: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De heer **KES**: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

Duolid **KORZELIUS**: Dat verklaar en beloof ik.

De heer **VAN DER MARK**: Dat verklaar en beloof ik.

290 De heer **DE MOEL**: Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw **OUDERKERKEN**: Dat verklaar en beloof ik.

De heer **WALLAART**: Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Dan feliciteer ik u allen met uw duo-lidmaatschap, en natuurlijk namens Provinciale Staten. Nogmaals, er zijn bloemen voor u. Die staan beneden in de hal klaar. Als u straks weggaat, kunt u ze meenemen. Ik ga de vergadering over één minuut schorsen en dat is nadat ik u allemaal even de hand heb geschud, en daarna mag de rest.

Schorsing 13.56 tot 14.01 uur.

300

2.c. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden en de versbakken Statenleden, tijdelijke Statenleden moet ik zeggen, verzoeken te gaan zitten? We zijn aanbeland bij agendapunt 2.c, de actualiteiten. Er is geen actualiteit ingediend.

305

3. Lijst geheimhouding PS.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 3, de lijst geheimhouding Provinciale Staten. Standaard staat op onze lijst de geheimhouding ter kennisname. Tot 1 april 2023 dienden de Provinciale Staten stukken die door GS aan PS onder het regime van geheimhouding waren toegezonden, bekrachtigd te worden voor geheimhouding. Door een wetswijziging is dat stuk geheim zodra GS er geheimhouding oplegt. Indien het doorgestuurd wordt naar PS, ligt er ook meteen voor PS geheimhouding op. Dat is anders dan in het verleden was. De geheimhouding van aan PS gestuurde stukken dienen nog wel door PS op een gegeven moment met een voordracht van GS weer opgeheven te worden. Ik heb onlangs beloofd om daar nog een nader memo voor op te stellen, dus dat komt nog uw kant op. U treft nu de nieuwe lijst geheimhouding PS aan, zoals die nu standaard ter kennisname op de PS-agenda komt. Er zijn geen opmerkingen door de griffie ontvangen. Verlangt iemand daar het woord over? Zo niet, dan stel ik voor om de lijst ter kennisgeving aan te nemen.

320

Provinciale Staten hebben de lijst geheimhouding PS ter kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijsten van de Statenvergaderingen van 6, 28, 29 maart en 12 april 2023.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 4, het vaststellen van de notulen en de besluitenlijst voor de vergaderingen van 6, 28 en 29 maart en 12 april. De notulen en besluitenlijst van de vergadering van 6 maart en 28 maart zijn ook naar de oud-Statenleden gezonden. Er is op die van de notulen van 6 maart één aanpassing gekomen. Die is ingediend door Statenlid Rommel, denk ik. En dat gaat over een zin over de grond. Dat is regel 3395 en daar bedoelde Statenlid Rommel te zeggen dat een grondstrategieplan voor de inzet van het krediet strategische grondaankopen is. Die gaan we wijzigen. Verder zijn er geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand daar nog het woord over, over de notulen of de besluitenlijsten? Zo niet, dan zijn ze met de wijziging zo net door mij vermeld van Statenlid Rommel vastgesteld.

Provinciale Staten hebben de notulen en besluitenlijsten met inachtneming van de genoemde wijziging vastgesteld.

5. Strategische Statenagenda.

De **VOORZITTER**: En dan zijn we bij agendapunt 5, de Strategische Statenagenda. Die wordt normaliter in iedere Statenvergadering vastgesteld. Er is echter nu nog geen geactualiseerde versie voorhanden en die wordt weer geactualiseerd nadat de commissies zijn ingesteld. Dus daar moeten we nog heel eventjes op wachten. Dus met de stukken treft u ter kennisname de agenda, de Strategische Agenda, zoals die is vastgesteld in de Statenvergadering van 6 maart 2023. Verlangt iemand daar het woord over? Zo niet, dan stel ik voor ook deze kennisgeving aan te nemen.

Provinciale Staten hebben de Strategische Statenagenda ter kennisneming aangenomen.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 6, de vaststelling van de lijst van de ingekomen stukken. Er zijn geen opmerkingen op de lijst ontvangen. Verlangt iemand daar het woord over? Nee? Dan stel ik ook conform het voorstel van het presidium deze lijst af te doen.

Provinciale Staten heeft de lijst ingekomen stukken conform het voorstel van het presidium afgedaan.

7. Voortgangslijst van moties.

De **VOORZITTER**: En dan zijn we bij de voortgangslijst van moties, agendapunt 7. Daar zijn ook door de griffie tot op heden geen opmerkingen ontvangen over deze lijst. Verlangt iemand over deze lijst het woord? Zo niet, dan stel ik voor ook deze lijst vast te stellen.

Provinciale Staten heeft de voortgangslijst van moties aldus vastgesteld.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

8.a. Aanwijzen tijdelijke 1e vicevoorzitter van Provinciale Staten (VD-21a).

8.b. Aanwijzen 2e vicevoorzitter van Provinciale Staten (VD-21b).

8.c. Aanwijzen leden commissie evaluatie commissaris van de Koning van Noord-Holland (VD-22).

8.d. Aanwijzen leden en plaatsvervangende leden Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer (VD-23).

8.e. Aanwijzen leden bestuurlijk ambtelijke adviescommissie Paviljoen Welgelegen (VD-24).

8.f. Aanwijzen leden werkgeverscommissie voor de Statengriffie (VD-25).

8.g. Aanwijzen lid en plaatsvervangend lid uit PS voor Algemeen Bestuur gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude (VD-26).

8.h. Aanwijzen leden Algemene Vergadering Interprovinciaal Overleg (IPO) (VD-27). --schriftelijke stemming bij punt 14.a.

- 8.i. Aanwijzen vaste en plaatsvervangende leden Algemeen Bestuur gemeenschappelijke regeling Waddenfonds (VD-28).
385 8.j. Aanwijzen lid en plaatsvervangend lid MRA Raadtafel (VD-29).
8.k. Aanwijzen leden van de werkgroep Willem Arondéuslezing (VD-30).
8.l. Zienswijze conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2024 (VD-18).

De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu bij de hamerstukken. Allereerst is er voor hamerstuk 8.h een schriftelijke stemming aangevraagd. Dat betreft voordracht 27, het aanwijzen van leden voor de Algemene Vergadering van het IPO. De schriftelijke stemming van dat punt zal plaatsvinden na de gebundelde stemming als punt 14.a. Voor de schriftelijke stemming vraag ik nu of iemand nog een andere, extra kandidaat wenst voor te dragen als lid voor de Algemene Ledenvergadering van het IPO. Voorgedragen zijn mevrouw Koning en de heer Valk. Ja, dat is de heer De Weerd van Volt. U heeft het woord.

De heer **DE WEERDT** (Volt): Graag bied ik mezelf aan als kandidaat.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dit is ook besproken in het presidium. Ik geef nu alle kandidaten kort de gelegenheid om een toelichting geven op hun kandidatuur. U kunt dat doen bij het spreekgestoelte. En als eerste geef ik het woord aan mevrouw Koning van het CDA. We kunnen niet interromperen.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel. Ja, een pitch over het IPO. Het IPO gaat over ruimtelijke ordening, wonen, natuur, stikstof en nog een heleboel andere onderwerpen. Het IPO is een vereniging voor en door provincies. Het bestuur bestaat uit de 12 gedeputeerden van de provincies. Die gaan over de inhoud van het IPO. Ik ben kandidaat voor de Algemene Ledenvergadering en die voert eigenlijk de governancerol uit, de agenda, de jaarplanning, de jaarrekening en de begroting. En ik zou graag als er Statenlid mijn ervaring daarvoor in willen zetten namens jullie allen. Daarbij kan ik ook nog melden dat ik deze herfst een governanceopleiding ga volgen bij Nyenrode. Dus dat komt zeker goed.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Valk van de BBB.

De heer **VALK** (BBB): Mijn naam is Vincent Valk, Het IPO, het Interprovinciaal Overleg is natuurlijk een strategisch belangrijk orgaan. Het is een aanspreekpunt voor de Tweede Kamer, voor de regering, maar ook de ontwikkelingen binnen de EU worden daar natuurlijk allemaal benadrukt en gedaan. Sinds 1987 ben ik zelfstandig ondernemer en ik heb ook veel bestuurlijke ervaring in allerlei organisaties. Ik denk dat ik daardoor een ander geluid mee kan nemen en ook mijn kennis daaraan kan bijdragen. Tevens vind ik het belangrijk dat de mening van deze Statenleden ook goed verwoord wordt binnen het IPO. Het IPO zet zich immers ook in voor een sterk regionale economie en ook maakt ze zich sterk voor een goed openbaar bestuur. Eigenlijk precies hetzelfde wat wij hier in deze Staten ook allemaal doen. Ik hoop dat u mij dan ook het vertrouwen wil geven om deze functie voor u te vervullen. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer De Weerd van Volt.

De heer **DE WEERDT** (Volt): Ja, goedemiddag allemaal. Ik moet zeggen, ik had niet verwacht dat we nu al onze pitch zouden houden. Dus ik doe het een beetje uit de grond van mijn hart. Het afgelopen presidium hebben we dus de taken en functies met elkaar verdeeld. De kiezers hebben hier de Provinciale Staten verkozen en die hebben in de woorden van Anky Broekers-Knol fiftyfifty gekozen: een deel progressief en een deel conservatief. Nu staan we op het punt om ook onze afvaardiging van de Statenleden, de beste collega's, twee personen aan IPO aan te leveren. Dus daarom stel ik ook voor om dat te doen: de ene helft progressief, de andere helft conservatief. Op dit moment ligt er een advies voor voor twee namen conservatief. Dat is ook de reden dat ik mezelf kandidaat stel als progressieve club. Ik sta hier met een missie om uit te leggen wat Europa en de provincie met elkaar te maken hebben. IPO is daar een uitgelezen middel voor. Daarom denk ik dat wij als Volt een uitlezen kandidaat zijn om deze post te vervullen, om puur en alleen uit te leggen wat Europa en de provincie met elkaar verbindt. Dank je wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kan de griffie de stembriefjes gaan voorbereiden. Die zullen straks bij de stemmingen- Zullen wij dus schriftelijk gaan stemmen. Ik zal het straks nog wat toelichten hoe dat precies functioneert, de stemrondes.

445 Gaan we nu verder met agendapunt 8. Het presidium adviseert om in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten en die ook als hamerstuk te behandelen. Dat is voordracht 8.a, het aanwijzen van de eerste vicevoorzitter van Provinciale Staten; 8.b, het aanwijzen van de tweede vicevoorzitter van Provinciale Staten; 8.c, het aanwijzen van de leden van de commissie evaluatie commissaris van de Koning van Noord-Holland; 8.d, het aanwijzen van leden en plaatsvervangend leden Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer; 8.e, het aanwijzen van de leden bestuurlijke ambtelijke adviescommissie Paviljoen Welgelegen; 8.f, het aanwijzen van leden werkgeverscommissie voor de Statengriffie; en 8.g, het aanwijzen van id en plaatsvervangend lid uit Provinciale Staten voor het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude. Dat is een mondvul. Dan hebben 8.h. De stemming zal plaatsvinden bij agendapunt 14.a. Van de volgende is 8.i, dat is het aanwijzen van vaste en plaatsvervangende leden van het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Waddenfonds; 8.j, het aanwijzen van lid en plaatsvervangend lid van de MRA Raadtafel; en 8.k, het aanwijzen van de leden van de werkgroep Willem Arondéuslezing. Zoals ik al eerder heb gezegd: agendapunt 8.l is doorgeschoven naar de vergadering van 12 juni.

460 Dan is de vraag: verlangt iemand hoofdelijke stemming of heeft u een stemverklaring? Zo niet, dan zijn de besluiten behorende bij de punten 8.a tot en met 8.g en 8.i tot en met 8.k aangenomen. Dank u wel.

465 **9. Toepassen Provinciale coördinatieregeling (PCR) bij project HeraCless-Groen Staal (VD-20).**

De **VOORZITTER**: En dan zijn we bij agendapunt 9 en dat is het- En ik hou natuurlijk even de tijd in de gaten. Wij hebben afgesproken om om 14.30 uur te schorsen. Het heeft geen zin om dat eerder te doen, want wij kunnen pas aanvangen met de stemming voor de Eerste Kamer exact om 15.00 uur. Dat halfuurtje gebruiken we dan even om de boel in te richten en uitleg te geven.

475 Aan de orde is nu voordracht 20, agendapunt 9, toepassen van Provinciale Coördinatieregeling, de PCR, bij het project HeraCless-Groen Staal. Regelmatig worden in Provinciale Staten vragen gesteld omtrent te vergunningverlening en met name ook om te komen tot groen staal, om dat ook te kunnen versnellen. Op 21 maart is daar met een GS-besluit de procedure gestart om te komen tot een projectbesluit HeraCless. Dat is voor de eerste fase van de verduurzaming naar groen staal. Om een terugvaloptie te creëren voor het geval de invoeringsdatum van de Omgevingswet onverhoopt toch mocht wijzigen, vraagt GS aan PS om de Provinciale Coördinatieregeling op het project HeraCless van toepassing te verklaren. Een aantal sprekers hebben zich gemeld volgens mijn lijstje. Ik neem ze even met u door. Dat is mevrouw Uiterwijk van JA21, de heer Dekker van Forum van Democratie, mevrouw Keur van ChristenUnie, de heer Kanik van D66. Ja, dat klopt. De heer Schneemann van Volt. Mevrouw Schneemann van Volt. Sorry. De heer Wagelaar van de PvdA, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, de heer Teeuwen van de BBB, mevrouw Koning van het CDA, Statenlid Bwefar van GroenLinks, de heer Roosendaal van de VVD, mevrouw Alberts van de SP en Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren. Heb ik iedereen gehad?

490 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, mag ik één opmerking- Ik kon de heer Van der Heijden niet aangeven, omdat hij nog geen Statenlid was toen. Dus u kunt mijn naam verwisselen met de heer Van der Heijden.

De **VOORZITTER**: Bij deze gebeurd. Een aantal van u – maar ik zal dat van tevoren aangeven – hebben een maidenspeech. En dan geef ik nu als eerste het woord aan mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Vandaag ligt de vraag aan Provinciale Staten voor of wij de Provinciale Coördinatieregeling van toepassing willen laten zijn op het project HeraCless van Tata Steel. En het heeft alleen nog nut als de Omgevingswet tegen die tijd

- 500 nog niet in werking is getreden, want onder de Omgevingswet heeft Gedeputeerde Staten al een projectbesluit ingesteld en dan gaan wij er als Provinciale Staten niet meer over. In feite is dit een besluitvorm 'wat als'-scenario. Wij willen benadrukken dat wij dit besluit als een procedurele stap zien.
- 505 Onze fractie maakt zich zorgen over de haalbaarheid van project HeraCless. Dat Tata Steel het opleveren van een concept-NRD heeft uitgesteld, heeft onze zorgen verder versterkt. De financiële haalbaarheid is op dit moment onzeker. Daarom dienen we ook de motie van de Partij voor de Dieren over een economische toets mede in.
- 510 Ook maken wij ons zorgen over in hoeverre inwoners goed kunnen participeren in dit proces. Vandaag dienen wij dan ook een tweetal moties in. De eerste motie gaat over het proces van maatwerkafspraken wat momenteel parallel loopt aan project HeraCless. Het ministerie van EZK gaat subsidie verlenen aan dit project en maakt met Tata Steel bovenwettelijke maatwerkafspraken die gekoppeld zijn aan deze subsidie. Tijdens de commissiebehandeling
- 515 ontdekten we echter dat deze maatwerkafspraken niet opgenomen worden in de vergunning. Dit maakt het voor de provincie als bevoegd gezag moeilijk om de effecten van deze maatwerkafspraken te handhaven. Daarom dienen wij een motie in om bij EZK en Tata Steel het verzoek te doen om de maatwerkafspraken waar mogelijk te borgen in vergunningen. Het dictum luidt als volgt: roept Gedeputeerde Staten op bij het ministerie van EZK het belang te
- 520 benadrukken om daar waar het mogelijk is om maatwerkafspraken te borgen in vergunningen. Het ministerie van EZK te verzoeken waar mogelijk de effecten van maatwerkafspraken op de gezondheid en leefomgeving zo te formuleren dat deze opgenomen kunnen worden in de vergunningen van TSN en TSN te verzoeken om de maatwerkafspraken met betrekking tot gezondheid en leefomgeving op te nemen in de vergunningsaanvraag. En deze motie dienen wij
- 525 in met een aantal andere partijen. Met D66, met CDA, met Partij voor de Dieren, de ChristenUnie en GroenLinks.

Motie 42-30 mei 2023

Borging maatwerkafspraken EZK-TSN in vergunningen

530

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 mei 2023.

Constaterende dat:

- *Het ministerie van EZK parallel aan de vergunningsprocedure voor "HeraCless Groen Staal" maatwerkafspraken over onder andere gezondheid en leefomgeving maakt met*
- 535 *Tata Steel Nederland (TSN);*
- *Deze maatwerkafspraken nog niet geborgd worden in vergunningen.*

Overwegende dat:

- *De provincie als bevoegd gezag het naleven van vergunningen door TSN handhaaft;*
 - *Maatwerkafspraken die niet in vergunningen worden opgenomen niet gehandhaafd*
- 540 *kunnen worden door het bevoegd gezag;*
- *Het wenselijk is dat effecten van de maatwerkafspraken op de gezondheid en de leefomgeving (zoveel mogelijk) meetbaar en handhaafbaar zijn door het bevoegd gezag;*
 - *De effecten van maatwerkafspraken mogelijk wel geborgd kunnen worden in vergunningen, zodat het bevoegd gezag hier ook op kan handhaven;*
- 545 *De staatssecretaris van I&W in het commissiedebat leefomgeving van 17 mei jongstleden benadrukt heeft dat borging van de maatwerkafspraken van groot belang is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij het ministerie van EZK het belang te benadrukken om daar waar het mogelijk is maatwerkafspraken te borgen in vergunningen;*
- 550 *Het ministerie van EZK te verzoeken waar mogelijk (de effecten van) maatwerkafspraken op de gezondheid en leefomgeving zo te formuleren dat deze opgenomen kunnen worden in de vergunningen van TSN;*
- *TSN te verzoeken om de maatwerkafspraken met betrekking tot gezondheid en leefomgeving op te nemen in een vergunningsaanvraag.*

555 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Kelly Uiterwijk (JA21), Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Willemien Koning (CDA), Wesley van der Heijden (D66), Ruchama Bwefar (GroenLinks) en Michel Klein (ChristenUnie).

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): De tweede motie die we indienen, gaat over het opnemen van scenario's en ideeën van omwonenden uit het participatieproces in de concept-NRD. Natuurlijk is het onwenselijk dat Tata Steel aan het begin van het proces meer tijd heeft genomen om de concept-NRD op te leveren. Maar het biedt echter ook kansen. Nu Tata Steel aangeeft extra tijd te nemen om het plan door allerlei externe ontwikkelingen opnieuw tegen het licht te houden, kunnen werkbare ideeën van omwonenden uit de participatieronde opgenomen worden in de concept-NRD, zodat het plan mogelijk beter wordt. Het dictum van de motie luidt als volgt: TSN dringend te verzoeken om door onder de omwonenden en maatschappelijke organisaties werkbare ingediende ideeën en scenario's op te nemen in de concept NRD en de MER, met TSN en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in gesprek te blijven over de haalbaarheid van de planning van het project HeraCless nu uitstel is aangevraagd voor oplevering van de concept-NRD en PS te informeren wanneer dit uitstel leidt tot het later realiseren van de gestelde doelen en/of om extra inzet vraagt bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Motie 41-30 mei 2023

Ideeën en scenario's opnemen in NRD

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 mei 2023.

Constaterende dat:

- *Tata Steel Nederland (TSN) het opleveren van de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) heeft uitgesteld omdat zij het noodzakelijk achten opnieuw naar Project HeraCless te kijken, omdat er sinds 2021 extra inzichten zijn ontstaan;*
- *De NRD belangrijk is omdat daarin staat welke milieueffecten zullen worden onderzocht en welke alternatieven vergeleken worden in de Milieueffectrapportage (MER);*
- *TSN aangeeft dat externe ontwikkelingen zoals verslechterde economische- en marktomstandigheden, energiecrisis, stikstofproblematiek en de extra klimaatmaatregelen van het kabinet impact hebben op het plan en verwerkt moeten worden;*

TSN aangeeft dat input van het participatietraject met de omwonenden en de recente rapporten van het RIVM en de OVV meegenomen zullen worden.

Overwegende dat:

- *TSN extra tijd en ruimte pakt aan het begin van het proces van Project HeraCless om de plannen te herzien;*
- *Dit uitstel niet tot vertraging mag leiden van de uiteindelijk gestelde doelen omtrent sluiting van de meest vervuilende onderdelen, maar tegelijkertijd de mogelijkheid biedt om vroegtijdig in het proces verbeteringen door te voeren in Project HeraCless;*
- *Veranderingen en ontwikkelingen in Project HeraCless kansen kunnen bieden voor optimalisatie van de plannen;*
- *Omwonenden en maatschappelijke organisaties in het participatieproces concrete ideeën en scenario's hebben ingebracht voor de route naar groen staal.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *TSN dringend te verzoeken om de door omwonenden en maatschappelijke organisaties werkbare ingediende ideeën en scenario's op te nemen in de concept-NRD en de MER;*
- *Met TSN en ODNZKG in gesprek te blijven over de haalbaarheid van de planning van Project HeraCless nu er uitstel is aangevraagd voor oplevering van de concept-NRD;*
- *PS te informeren wanneer dit uitstel leidt tot het later realiseren van de gestelde doelen en/of om extra inzet vraagt bij de ODNZKG;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Kelly Uiterwijk (JA21), Wesley van der Heijden (D66), Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Willemien Koning (CDA) en Michel Klein (ChristenUnie).

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): JA21 vindt het belangrijk dat er in de omgeving van Tata Steel een meetbare gezondheidsverbetering komt op korte termijn. Wij hopen dat vandaag de door ons en door andere partijen ingediende moties dit proces ten goede zullen komen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U gaat nu de moties aan mij overhandigen. Dank je wel. En beide moties maken onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dan geef ik het woord aan de heer Dekker van Forum voor Democratie.

620 De heer **DEKKER** (FvD): Dank u wel. Vandaag ligt natuurlijk voor het al dan niet toepassen van die PCR voor de Tata-ontwikkeling in geval de Omgevingswet later zal worden goedgekeurd. Maar achterliggend is natuurlijk de vraag: wat willen we nou precies met Tata? Daar spelen twee dingen. Eén is toch de voortdurende milieuoverlast die al jaren speelt en die door Tata weliswaar wordt bestreden, maar die nog steeds aan de orde is. En dan praten we over roetuitstoot, met
625 name die kooks 2-fabriek. En een tweede, een wat vager vraagstuk, heeft te maken met CO₂-uitstoot die we op lange termijn zouden willen verlagen. Althans, dat wordt er breed gewenst in de maatschappij op basis van allerlei klimaatoverwegingen.

630 Voor het eerste is natuurlijk Tata zelf al heel erg bezig met het Roadmap Plus-project, wat er in 2025 voor zou moeten zorgen dat de nog openingen in de kooks 2-fabriek en allerlei andere tekortkomingen in het huidige hoogovenproces worden tenietgedaan. Of althans, dat de uitstoot dermate veel terug zou kunnen worden gebracht dat de milieuverontreiniging wordt beperkt.

635 Wat de CO₂ betreft heeft Tata een langetermijnidee geformuleerd over dat HeraCless-project, wat zou moeten resulteren in een in eerste instantie op aardgasgestookte hoogoven en in tweede instantie zelfs misschien wel op waterstof. Nou, wij geloven vanuit Forum voor Democratie helemaal niet in die waterstofeconomie. Wij vinden dat op aardgas gebaseerde denken wel aardig, maar dat is nog niet echt toegepast voor hoogovens op deze schaal. Dus ook daar hebben we wat aarzelingen.

640 Dus wij zouden graag willen dat we ons concentreren op de kortetermijnplannen die Tata al in uitvoering heeft genomen. Dat is wat ons betreft het belangrijkste, want het gaat over het terugbrengen van die milieuverontreiniging. Wij zien in dat verband helemaal geen noodzaak om die PCR-regeling in het leven te gaan roepen. Dus ja, om die reden zien wij dit niet als
645 noodzakelijk.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, toch leuk om een keer Forum hierover te bevragen. Yes. Oke. Want u zegt: het gaat ons om het milieu. Ik denk om de gezondheid dan met name van de burgers. En u zegt: dan focussen we ons op de Roadmap Plus. Vindt Forum dat de Roadmap Plus
650 nu genoeg levert voor de gezondheid van de omwonenden?

De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, als Roadmap Plus wordt uitgevoerd, dan voldoet Tata formeel aan alle thans geldende eisen. Dat is wat ons betreft waar het om gaat.

655 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dit is geen antwoord op mijn vraag, maar dan een vervolgvraag. De eerste deadline voor de Roadmap Plus was het reduceren van de kankerverwekkende stoffen met vijftig procent het afgelopen jaar. Bent u ervan op de hoogte dat het niet is gehaald? En zo ja, wat vindt u ervan?

660 De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, het is altijd een afweging tussen wat is nou haalbaar, hoe precies zijn metingen nou exact en hoe moet je dat afwegen tegen vermeende gezondheidsrisico's en economische overwegingen. In die afweging vinden wij dat Tata een verantwoord proces is gelopen. Het kan altijd beter. We blijven Tata wat mij betreft ook vanuit de provincie op de huid zitten om het die plannen strak te blijven volgen. Maar we zijn voorlopig
665 tevreden met hoe dat verloopt. Ja.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dus begrijp ik het goed dat Forum nu kiest voor en gelooft op het woord van Tata en niet op de check van de wetenschap en de inbreng van de inwoners hier in de Staten?
670

De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, met name dat laatste. Je kunt niet verwachten naar onze overtuiging dat staalindustrie een activiteit oplevert die geen enkele overlast veroorzaakt voor de bevolking. Dat is gewoon niet haalbaar. De mensen die komen inspreken en komen klagen, hebben natuurlijk, ja, altijd een punt, maar dan moeten ze niet in de buurt van een staalfabriek

675 gaan wonen. Wij vinden wel dat die afweging eerlijk moet worden gemaakt. En natuurlijk, het is
in sommige gebieden schoner dan in de onmiddellijke Tata-omgeving. Dat moeten we ook strak
in de gaten houden en met procedures en met vergunningen, ja, binnen wat redelijke grenzen
zetten. Maar Je kunt niet verwachten dat, zodra er klachten van omwonenden zijn, er
680 onmiddellijk extra maatregelen moeten worden genomen uiteindelijk ten koste van de
werkgelegenheid.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor inderdaad een narratief die we de
laatste tijd vaker horen en dat is eigenlijk dat omwonenden maar niet in de omgeving van een
staalfabriek moeten gaan wonen als ze geen overlast willen ervaren. Maar bent u ervan op de
685 hoogte dat er al heel veel mensen zijn die al honderden jaren, generaties, daar wonen en die pas
zeer recentelijk eigenlijk zich steeds grotere zorgen zijn gaan maken over de gezondheid? Hoe
duidt u dat dan?

De heer **DEKKER** (FvD): Nou ja, dat is, voorzitter, een goede vraag. Ik denk dat de gevoeligheid
690 van de bevolking in zijn algemeenheid voor verontreiniging, voor overlast is toegenomen. Men
accepteert thans veel minder dan, zeg, dertig, veertig, vijftig jaar geleden toen die industrieën
gewoon midden in de drukke stad stonden. Dat is op zich gezond, want we moeten steeds
gezonder met elkaar functioneren en steeds zuiverder, steeds schonere lucht organiseren. Maar
er zitten altijd grenzen aan. Dus ik denk inderdaad dat het aantoonbaar is dat de bevolking
695 gevoeliger is geworden voor dit soort zaken, maar dat hoeft niet per saldo te betekenen dat we
die honderd procent moeten opvolgen.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Maar bent u dan van mening dat deze mensen zouden moeten gaan
verhuizen bij een staalfabriek vandaan, terwijl ze daar al generaties wonen?

700 De heer **DEKKER** (FvD): Nou ja, dat is een mogelijkheid, voorzitter, om te verhuizen wanneer je
het niet meer prettig vindt om in je gebied te wonen, maar het is ook een mogelijkheid om, ja, te
leren roeien met de riemen die je hebt en dus de accepteren wat de situatie is binnen redelijke
grenzen.

705 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, wat ik heb getracht aan te geven, kort in een motie
samengevat, waarvan het dictum luidt – dan moet ik even mijn bril opzetten –: verzoekt
710 Provinciale Staten de PCR niet van toepassing te verklaren op het beoogde traject van de
vergunningverlening voor het project HeraCless-Groen Staal en tegen het voorstel van de
Gedeputeerde Staten voor toepassing van de PCR te stemmen, en gaat over tot de orde van de
dag.

715 **Motie 43-30 mei 2023**
Afzien van toepassing PCR op Tata-project HeraCless Groen Staal

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 mei 2023.
Constaterende dat:

- 720
- Tata Steel ernaar streeft om via het project 'Roadmap Plus' de uitstoot van voor de
gezondheid en het welbevinden van bewoners uit de directe omgeving schadelijke stoffen
zoveel mogelijk te reduceren tot aanvaardbare niveaus;
 - Tata Steel er bovendien naar streeft haar staalproductie in lijn te brengen met de door de
725 huidige overheid vereiste klimaat- en natuurdoelstellingen via het project 'HeraCless
Groen Staal' en er daarbij naar streeft om de uitstoot van CO₂ terug te brengen naar
25% van de huidige hoeveelheid.
 - Het project 'HeraCless Groen Staal' uitgaat van een energiebehoefte waarin voorzien zal
worden door zogenaamd duurzame energiebronnen, zonder dat duidelijk is hoe de
730 duurzaamheid ervan bijdraagt aan de duurzame bedrijfsvoering van Tata Steel zelf,
aangezien de voorradigheid van waterstof en de benodigde windenergie vooralsnog niet
gegarandeerd kunnen worden zonder ons afhankelijk te maken van het buitenland en
grote delen van onze natuurlijke omgeving op te offeren aan de voor dit project
benodigde industrialisering ervan;

- Vooralsnog niet op detailniveau inzichtelijk is gemaakt wat de bijbehorende kosten van dit project gaan bedragen voor zowel Tata Steel zelf als voor de landelijke en provinciale overheden;
- Echter in de media al wel sprake is van een bedrag van 6,5 miljard euro dat gemoeid zou zijn met het realiseren van het project 'HeraCless Groen Staal', waarvan Tata Steel 5,5 miljard euro voor eigen rekening zou willen investeren en 1 miljard gedekt zou moeten gaan worden via overheidssubsidies.

Overwegende dat:

- Bij genoemde kosten nog geen rekening is gehouden met de op de Noordzee te plaatsen windmolens om het project van de benodigde 'groene' energie te voorzien. Dat daarbij evenmin rekening is gehouden met de bijkomende kosten voor de verzwaring van het net;
- Daarbij onvoldoende oog is voor het negatieve effect van deze windmolens zowel op de bestaande ecologie van de Noordzee als op de economische levensvatbaarheid van onze visserij;
- De kosten die gemoeid zijn met nagestreefde CO₂-reducties naar verwachting tot een forse prijsstijging van staal zullen leiden alsmede tot een verzwaring van de lastendruk op de schouders van onze burgers;
- Met dit project derhalve een forse wissel wordt getrokken op zowel de concurrentiepositie van Tata Steel zelf als op de financiële draagkracht van de Nederlandse overheid en haar burgers;
- De genoemde reducties van uitstoot CO₂ volgens door de overheid gehanteerde wetenschappelijke modellen vrijwel niets bijdragen aan het tegengaan van de opwarming van onze planeet en het bevorderen van een gezond en leefbaar milieu;
- Voor wat betreft de uitstoot van schadelijke en onwelgevallige stoffen het 'Roadmap Plus'-traject al de nodige reducties realiseert;
- Het bovenstaande in overweging nemende, het project 'HeraCless Groen Staal' niet behoeft te worden uitgevoerd, het traject van vergunningverlening niet aan de orde is en, derhalve, de Provinciale Coördinatieregeling (PCR) ook niet van toepassing behoeft te worden verklaard.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- De PCR niet van toepassing te verklaren op het beoogde traject van de vergunningverlening voor het project 'HeraCless Groen Staal' en tegen het voorstel van de Gedeputeerde Staten voor toepassing van PCR te stemmen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ralf Dekker (Forum voor Democratie).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Een exemplaar is ondertekend. Dank u wel. En daarmee maakt deze motie onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan geef ik het woord aan de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel, meneer de voorzitter. Het is belangrijk dat we met spoed de procedure in gang zetten om Tata Steel schoner en groener te maken. Daar zijn we het allemaal over eens. Wij denken dat het starten van de vergunningsprocedure voor HeraCless-Groen Staal daarvoor nu een noodzakelijke stap is. We zijn blij dat er veel mensen bij Tata Steel hard aan werken en ook hier in de provincie. We kunnen daarom instemmen met het projectbesluit en de Provinciale Coördinatieregeling.

Maar de ChristenUnie vindt het belangrijk om te benadrukken dat we hiermee slechts de aftrap doen van een traject waarin veel meer duidelijkheid moet komen over bijvoorbeeld de gezondheidswinst, de verduurzaming en de haalbaarheid. Het is essentieel dat die duidelijkheid er in de komende periode komt en dat ook de afspraken daarover op een goede manier in de vergunningen worden geborgd. Wij dienen daarom ook mede de motie in die net door JA21 is ingediend. En daarbij willen we ook het antwoord op de vraag betrekken of we de CO₂ en uitstootreductie per datum in de vergunning kunnen opnemen. GS heeft in de commissie toegezegd die vraag te gaan beantwoorden.

Maar daarnaast vinden we het belangrijk om los van deze vergunningsaanvraag een brede maatschappelijke discussie met elkaar te voeren over de toekomst van de staalindustrie. Moeten

795 we toewerken naar hogere percentages gerecycled staal. Wat de ChristenUnie betreft wel. Kunnen we met minder staalproductie toe of is dit wat we nodig hebben om een levensvatbare, schone staalproductie in Nederland te hebben? Wij willen aan GS vragen of u het met ons eens bent dat we die discussie met elkaar kunnen voeren. En ook of u zicht hebt op hoe we dat met elkaar kunnen gaan doen. Welke rol kan de provincie daarin vervullen?

800 En dan tenslotte nog een vraag aan GS naar aanleiding van de motie die de Partij voor de Dieren heeft verspreid over een onderzoek naar de financiële haalbaarheid. Wij willen graag weten welk financieel risico er ligt bij de provincie als het project onverhoopt geen doorgang kan vinden. Kunnen wij dan ambtelijke kosten in rekening brengen? Zijn er afspraken over gemaakt in anterieure overeenkomst? Het antwoord daarop is voor ons bepalend om onze positie over de motie te kunnen innemen. Dank u wel.

805 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is nu het woord aan de heer Van der Heijden van D66. En zo vlak na uw installatie ook uw maidenspeech. We gaan met aandacht luisteren.

810 De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik had niet gedacht hier zo snel al het woord te kunnen voeren.

Voorzitter, de smalle balans tussen economie en gezondheid is een rode draad door mijn leven. Ik ben geboren in de regio met de hoogste varkensdichtheid van het land. Vroeger stond je daar niet zo bij stil dat de lucht die je inademt niet per se heel gezond is. Iedereen in het dorp begreep dat er geld verdiend moest worden en wilde zelf ook een lekker stukje vlees op zijn
815 bord. 'Win-win' zou je zeggen, en dan neem je die geur voor lief. Nu blijkt dat de stank wel degelijk invloed heeft op de ontwikkeling van de longen van de mensen. In de IJmond, de regio waar ik nu woon, realiseerden mensen zich dat lange tijd ook niet. De hoogovens waren goed voor de lokale economie en veel mensen hadden daar werk. Daarnaast zorgt het bedrijf ook goed
820 voor de mensen die daar werken. Ook een win-winsituatie. Wat de staalfabriek met de gezondheid van mensen doet, is inmiddels wel duidelijk en hier al meermaals besproken. Wat beide voorbeelden gemeen hebben, is dat de overheid de omwonenden in de steek laat. De wetgeving is namelijk niet gemaakt om de gezondheid van burgers te beschermen. Hierdoor kan er niet gehandhaafd worden als er binnen de kaders van de vergunning gebleven wordt en bij
825 nieuwe aanvragen van vergunning kan je die alleen toestaan of afwijzen als er binnen wet- en regelgeving gebleven wordt. Dit is waar voor mijn fractie de schoen wringt bij het dossier Tata en de Provinciale Coördinatieregeling die wij hier behandelen, voorzitter. Voor ons voelt dit misschien als het akkoord gaan met een processtap van een terugvalsscenario als de Omgevingswet niet ingevoerd wordt. Als ik terugdenk aan de insprekers bij de commissie, dan
830 weet ik zeker dat het voor de mensen daarbuiten niet zo is. Daarom vraag ik aan GS of hij de commissie vooraf wil consulteren op het moment dat hij een vergunning toevoegt aan de Provinciale Coördinatieregeling en bij een kleine of weinig impact of een grote en meeslepende impact op gezondheidsomgeving of haalbaarheid daar met ons het gesprek over aangaat. Wat D66 betreft staat de gezondheid van de inwoners in de IJmond op één. En tot zover. Dank u wel,
835 voorzitter.

[Tafelgeroffel]

840 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het is gebruikelijk dat wij even rammelen. En voor degenen die soms de neiging hebben om te interrumpen tijdens een maidenspeech hebben wij het gebruik, het goede gebruik, dat wij niet interrumpen. Dat heeft u ook keurig niet gedaan. Dus dank u wel daarvoor. Het is nu 14.30 uur. Ik schors de vergadering tot 14.45 uur. Om 14.45 uur starten wij het begin van de stemming. Daar zal ik een uitleg geven over hoe de stemmingen gaan plaatsvinden voor de Eerste Kamer. Die gaan exact om 15.00 uur aanvangen. Dus ik wil u
845 verzoeken om exact 14.45 uur terug te zijn in de Statenzaal. Ik schors de vergadering tot 14.45 uur.

Schorsing 14.31 tot 14.48 uur.

850 ***Uitleg procedure Eerste Kamerverkiezingen der Staten-Generaal van 30 mei 2023.***

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is de stemming voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Die begint exact om 15.00 uur. Maar ik neem even de stemprocedure met u door.

855

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2.3 van de Kieswet benoem ik als voorzitter van het stembureau thans de volgende drie leden tot lid van het stembureau: dat is mevrouw Alberts van de SP, Statenlid Gielen van GroenLinks en de heer Leerink van de PvdA. Deze leden zullen met mij als voorzitter van het stembureau tezamen het stembureau gaan vormen. Vlak voor 15.00 uur zullen wij ook plaats gaan nemen aan de tafel hiervoor in het midden van de zaal. Het is namelijk voorgeschreven dat u als Statenleden het stembureau kunt volgen. Dus ik wil u ook verzoeken om tijdens de stemming en de telling de zaal niet te verlaten, zodat u de stemcommissie in het stembureau in de gaten kunt houden.

860

865

U wordt straks per tweetal opgeroepen door de griffier. Gelet op de taak van de leden van het stembureau om toezicht te houden op de stemming worden de leden van het stembureau als laatste opgeroepen om hun stem uit te brengen. Als u wordt opgeroepen, dan haalt u bij mij als uw voorzitter van het stembureau uw stembiljet op. Indien u gemachtigd bent, dan kunt u ook voor een ander een stembiljet meenemen. Maar daar is geen sprake, want we zijn compleet vandaag. Dus dat is fijn. Dan gaat u naar een van de twee stemhokjes achterin en dan brengt u uw stem uit op het stembiljet. Let wel dat u slechts één rondje rood maakt met het potlood wat u aantreft in het stemhokje. En dat u ook niets anders vermeld op het stembiljet, want daarmee zou het ongeldig kunnen worden. Daar ligt dus een rood potlood in het stemhokje. Gebruikt dat. En vooral geen eigen blauwe ballpoint of iets dergelijks meenemen. Een geldige stem is een stembiljet- Ik wil het toch nog maar even zeggen, hoe ingewikkeld- U bent gewaarschuwd. Een geldig stembiljet is een biljet waar één rondje rood gemaakt is. Als er niets rood gemaakt is, is het een ongeldige stem. Een blanco stem heet dat. Mocht u zich onverhoopt vergissen, wat kan, dan kunt u dat bij mij als uw voorzitter van het stembureau kenbaar maken en dan kunt u eenmalig een nieuw stembiljet ontvangen. Dus als het u niet in één keer lukt om het juiste rondje rood te maken, dan kunt u door de zaal heen lopen en bij de voorzitter eenmalig een nieuw stembiljet ophalen. [...] Walk of shame, ja. Dan zal op het stembiljet wat u inlevert met grote letters 'onbruikbaar' worden opgeschreven. Als u klaar bent met stemmen, vouwt u het stembiljet in elkaar en zodanig dat niet direct zichtbaar is bij welke naam u het rondje heeft ingevuld. Dan levert u het in, in de plastic box die daar staat. Dan gaat u weer naar uw plaats. Dat is eigenlijk de stemprocedure. Zijn daar vragen over? Ja. Mevrouw Schneemann.

870

875

880

885

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Hoe zit het met het maken van foto's? Is dat toegestaan of maakt dat je stem ongeldig?

890

De **VOORZITTER**: U bedoelt in het stemhokje? U mag geen foto maken van hetgeen waar u op stemt, want een van de redenen wanneer een stembiljet ongeldig is: als herleidbaar is wie er gestemd heeft op wie. Dus u mag in die zin van het stemmen als zodanig, waar u het vakje invult, geen foto maken. Er zullen ongetwijfeld juristen zijn die waarschijnlijk andere hoeken van een foto maken- Misschien moet u een foto laten maken van het feit dat uw rug zichtbaar is in het hokje, dat u het hokje inliep, maar niet van het stemmen zelf.

895

Nog vragen? De heer Van den Berg van JA21. U heeft zojuist een auto gekocht, hè, want zo gaat dat bij een- Ja. [...] Ja. Toch nog even voor alle- Ik wil u verzoeken tijdens het stemmen zo rustig mogelijk te blijven, zodat alles heel goed verloopt, want het is heel belangrijk dat vanaf 15.00 uur als wij beginnen met de stemming dat u a, alles goed kunt waarnemen wat hier gebeurt in het midden van de zaal, naar b, dat het ook ordentelijk gebeurt.

900

Er zijn dus geen volmachten, zoals ik net al zei. Dus dat is dan niet nodig. Dan nodig ik nu de leden van het stembureau uit om met mij plaats te gaan nemen aan de tafel in het midden van de zaal. Er is een lid dat de stemmen na mij gaat controleren. Die neemt in ieder geval links van mij plaats. En dan wachten wij nog een paar minuten tot 15.00 uur en dan om 15.00 uur exact gaan wij weer beginnen. Ik wil u verzoeken om niet de zaal nu meer te gaan verlaten, want wij moeten exact om 15.00 uur gaan beginnen. Dus ik schors de vergadering niet. Maar u mag wel even met elkaar roezemoezen.

905

910

Eerste Kamerverkiezingen der Staten-Generaal van 30 mei 2023.

De **VOORZITTER**: Het is 15.00 uur. We gaan beginnen met de stemming voor de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. De griffier zal nu steeds twee leden in volgorde van het alfabet naar voren roepen. U haalt het stembiljet bij mij op, u gaat het hokje in, u kleurt het bolletje rood van degene op wie u uw stem wil uitbrengen en vervolgens komt u terug. Vouwt u het natuurlijk in het hokje eerst op en dan kunt u het in de plastic bak deponeren. En nogmaals, als u een fout heeft gemaakt, kunt u eenmalig een nieuw biljet komen ophalen. Ik geef het woord aan de griffier.

De **GRIFFIER**: Dank u wel, voorzitter. Als eerste roep ik naar voren mevrouw Bakker van de VVD en de heer Becker van BBB. [...] Dan roep ik naar voren de heer Van den Berg van JA21 en mevrouw Bezaan van de PVV. [...] Dan roep ik naar voren mevrouw Den Boer van de BBB en de heer Boer van de VVD. [...] Dan roep ik naar voren mevrouw Bouhrel-Lascaris van de SP en Statenlid Bwefar van GroenLinks. [...] Dan roep ik naar voren de heer Deen van de PVV en de heer Dekker van Forum voor Democratie. [...] Ik roep naar voren de heer Dessing van Forum voor Democratie en Statenlid Freeman van GroenLinks. [...] Ik roep naar voren de heer van Gilse van de VVD en mevrouw Haas van Partij voor de Dieren. [...] Ik roep naar voren mevrouw Ten Ham van Partij van de Arbeid en de heer Van der Heijden van D66. [...] Ik roep naar voren de heer Heijnen van het CDA en mevrouw Van der Helm-Chandansingh van 50PLUS. [...] Ik roep naar voren de heer Hollebeek van Partij voor de Dieren en mevrouw Jorna van Partij voor de Dieren. [...] Ik roep naar voren de heer Kanik van D66 en de heer Karar van de Partij van de Arbeid. [...] Ik roep naar voren de heer Klein van de ChristenUnie en Statenlid Kocken van GroenLinks. [...] Ik roep naar voren mevrouw Koning-Hoeve van het CDA en Statenlid Kostić van Partij voor de Dieren. [...] Ik roep naar voren de heer Kramer van BBB en Statenlid Laport van GroenLinks. [...] Ik roep naar voren de heer Mantel van JA21 en de heer Mulder van D66. [...] Ik roep naar voren de heer Olthof van Partij van de Arbeid en mevrouw Oulad Hady van Partij van de Arbeid. [...] Ik roep naar voren mevrouw Poot van de VVD en mevrouw Rommel van de VVD. [...] Ik roep naar voren de heer Roosendaal van de VVD en mevrouw De Sain van de BBB. [...] Ik roep naar voren mevrouw Schneemann van Volt en mevrouw Sijbenga van de BBB. [...] Ik roep naar voren de heer Stulemeijer van 50PLUS en de heer Teeuwen van BBB. [...] Ik roep naar voren de heer Terwal van de VVD en de heer van Tiggelen van de PVV. [...] Ik roep naar voren mevrouw Uiterwijk van JA21 en de heer Valk van BBB. [...] Ik roep naar voren de heer Vendrig van BBB en de heer Vonk van Partij van de Arbeid. [...] Ik roep naar voren mevrouw Vroom van D66 en Statenlid Van der Waart van GroenLinks. [...] Ik roep naar voren de heer Wagelaar van Partij van de Arbeid en de heer De Weerd van Volt. [...] Ik roep naar voren Statenlid Van Wijnen van GroenLinks en de heer De Wit van de VVD. [...] Ik roep naar voren mevrouw Alberts van de SP en Statenlid Gielen van GroenLinks. [...] Ik roep naar voren de heer Leerink van Partij van de Arbeid.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik constateer dat alle aanwezige leden van de Provinciale Staten hun stem hebben uitgebracht. Dus het stembureau zal nu het aantal ingeleverde stembiljetten gaan tellen. [...] Het aantal ingeleverde stembiljetten bedraagt 55 en dat komt overeen met het aantal in de vergaderingen aanwezige leden. Dan ga ik nu over tot het openen van de stembiljetten, maar zoals u ziet, worden ze even wat gehusseld, zodat niet meer op volgorde van het uitbrengen van de stem de stembiljetten worden geopend, maar op willekeurige volgorde.

De eerste stem is uitgebracht op lijstnummer 4, partij GroenLinks, kandidaat nummer 1. Dat is de heer Rosenmöller. Een geldige stem. Lijst 2, partij de VVD, Kandidaat nummer 1, mevrouw Schippers. Lijst 16, partij Volt, kandidaat nummer 1 en dat is Perin-Gopie. Lijst 6, Partij van de Arbeid, kandidaat nummer 1, dat is mevrouw Vos. Een geldige stem. Lijstnummer 4, dat is GroenLinks, kandidaat nummer 1, de heer Rosenmöller. Lijst nummer 5, D66, kandidaat nummer 1, Van Meenen, Paul van Meenen. Dit is lijst 7, PVV, kandidaat nummer 6, Ilse Bezaan. Lijst 8, SP, kandidaat nummer 1 en dat is Tiny Kox. Lijst 6, Partij van de Arbeid, kandidaat nummer 1, Mei Li Vos. Lijst 2, VVD, kandidaat nummer 1, Edith Schippers. Lijst 2, VVD, kandidaat nummer 1, Edith Schippers. Lijst 15, BBB, kandidaat nummer 1, Lagas. Lijst 15, BBB, kandidaat nummer 1, Lagas, Ilona Lagas. Lijst 4, GroenLinks, kandidaat nummer 1, Paul Rosenmöller. Lijst 3, CDA, kandidaat nummer 1, Theo Bovens. Lijst 4, GroenLinks, kandidaat nummer 1, Paul Rosenmöller. Lijst 15, BBB, kandidaat nummer 1, Ilona Lagas. Lijst 5, D66, kandidaat nummer 1, Paul van Meenen. Lijst

14, JA21, kandidaat nummer 1, Annabel Nanninga. Lijst 6, Partij van de Arbeid, kandidaat nummer 15, Elgershuizen. Lijst 6, Partij van de Arbeid, kandidaat nummer 1, Mei Li Vos. Lijst 2, kandidaat nummer 1, Edith Schippers. Lijst 2, VVD, kandidaat nummer 1, Edith Schippers. Lijst 15, BBB, Ilona Lagas, kandidaat nummer 1. Lijst nummer 6, Partij van de Arbeid, kandidaat
975 nummer 1, Mei Li Vos. Lijst 11, 50PLUS, kandidaat nummer 1, Martin van Rooijen. Lijst 3, CDA, kandidaat nummer 1, Theo Bovens. Lijst 10, Partij voor de Dieren, kandidaat nummer 3, Ingrid Visseren-Hamakers. Lijst 10, Partij voor de Dieren, kandidaat nummer 1, Niko Koffeman. Lijst 6, Partij van de Arbeid, kandidaat nummer 1, Mei Li Vos. Lijst nummer 5, D66, kandidaat nummer 1, Paul van Meenen. Lijst 4, GroenLinks, kandidaat nummer 1, Paul Rosenmöller. Lijst 9, de
980 ChristenUnie, kandidaat nummer 1, Tineke Huizinga-Heringa. Lijst 10, Partij voor de Dieren, kandidaat nummer 3, Ingrid Visseren-Hamakers. Lijst 15, BBB, kandidaat nummer 1, Ilona Lagas. Lijst 14, JA21, kandidaat nummer 1, Annabel Nanninga. Lijst 6, Partij van de Arbeid, kandidaat nummer 1, Mei Li Vos. Lijst 16, partij is Volt, kandidaat nummer 1, Gaby Perin-Gopie. Lijst 15, BBB, kandidaat nummer 1, Ilona Lagas. Lijst 11, 50PLUS, kandidaat nummer 1, Martin van
985 Rooijen. Lijst 2, VVD, kandidaat, nummer 1, Edith Schippers. Lijst 8, SP, kandidaat nummer 1, Tiny Kox. Lijst 4, GroenLinks, kandidaat nummer 2, Farah Karimi. Lijst 1, Forum voor Democratie, kandidaat nummer 1, de heer Dessing. Lijst 7, PVV, kandidaat nummer 6, Ilse Bezaan. Lijst 1, Forum voor Democratie, kandidaat nummer 1, de heer Dessing. Lijst 4, GroenLinks, kandidaat nummer 1, Paul Rosenmöller. Lijst 2, VVD, kandidaat nummer 1, Edith Schippers. Lijst 10, Partij
990 voor de Dieren, kandidaat nummer 3, Ingrid Visseren-Hamakers. Lijst 5, D66, kandidaat nummer 1, Paul van Meenen. Lijst 2, VVD, kandidaat nummer 1, Edith Schippers. Lijst 15, BBB kandidaat nummer 1, Ilona Lagas. Lijst 14, JA21, kandidaat nummer 1, Annabel Nanninga. Lijst 7, PVV, kandidaat nummer 6, Ilse Bezaan. Lijst 15, BBB, kandidaat nummer 1, Ilona Lagas. Dat waren alle stemmen.

995 Het stembureau gaat nu het proces verbaal opmaken. U moet blijven zitten op uw plaatsen en dan kunt u toezien op alle handelingen die hier in het midden van de zaal plaatsvinden.

[...]

1000 Het was nog even zoeken waar ik mocht gaan staan, maar ik mag als op uw voorzitter hier gaan staan. Dan ga ik nu uiteindelijk opnoemen zoals het proces-verbaal is opgemaakt. Dat zal ik per lijst doen. We hebben ondertussen ook de vierkantscontrole gedaan. Dus alle stemcijfers, het
1005 aantal uitgebrachte stemmen per partij zijn opgeteld en zijn ook opgeteld 55. Dat is precies hetzelfde als het aantal geldig uitgebrachte stemmen. Dan ga ik nu de 55 geldig uitgebrachte stemmen per lijst en kandidaat opnoemen. Dat is voor lijst 1, Forum voor Democratie, op kandidaat nummer 1 zijn twee stemmen uitgebracht. Dus het stemcijfer is 2. Lijst 2, VVD, zijn op
1010 kandidaat nummer 1, mevrouw Schippers, acht stemmen uitgebracht. Stemcijfer is ook acht. Lijst 3 van het CDA zijn twee stemmen op kandidaat nummer 1, de heer Bovens, uitgebracht. Stemcijfer is twee. Op lijst nummer 4 zijn op kandidaat nummer 1, die heer Rosenmöller, zes
1015 stemmen uitgebracht en op kandidaat nummer 2, mevrouw Karimi, één stem. Daarmee komt het stemcijfer op zeven. Op lijst 5, D66, zijn 4 stemmen uitgebracht op kandidaat nummer 1. Dat is de heer Van Meenen. Stemcijfer is vier. Op lijst 6, Partij van de Arbeid, zijn zes stemmen uitgebracht op kandidaat nummer 1, Mei Li Vos, en één stem op kandidaat nummer 15, Marene
1020 Elgershuizen. Stemcijfer zeven. Op lijst 7, de PVV zijn drie stemmen uitgebracht op kandidaat nummer 6, mevrouw Bezaan. Stemcijfer is drie. Op lijst 8, de SP, zijn twee stemmen uitgebracht op kandidaat nummer één, Tiny Kox. Stemcijfer is twee. Op lijst nummer 9, de ChristenUnie, is één stem uitgebracht op kandidaat nummer 1. Dat is mevrouw Huizinga-Heringa. Stemcijfer is één. En op de lijst 10, Partij voor de Dieren, is één stem uitgebracht op kandidaat nummer 1. Dat
1025 is Niko Koffeman. En drie stemmen zijn uitgebracht op kandidaat nummer 3. Dat is mevrouw Visseren-Hamakers. Stemcijfer is vier. Op lijst 11, 50PLUS zijn twee stemmen uitgebracht op kandidaat nummer 1, de heer van Rooijen. Stemcijfer is twee. Lijst 12 doet niet mee. Lijst 13 ook niet. Dan kom ik bij lijst 14, JA21. Er zijn drie stemmen uitgebracht op kandidaat nummer 1, Annabel Nanninga. Stemcijfer is drie. Op de lijst 15, BBB, zijn acht stemmen uitgebracht op Ilona
1030 Lagas, kandidaat nummer 1. Stemcijfer is acht. En op lijst 16, de partij is Volt, zijn twee stemmen uitgebracht op kandidaat nummer 1. Dat is Gaby Perin-Gopie. En daarmee stemcijfer twee. Aldus ondertekend door het stembureau en 55 geldige stemmen geteld. Ik feliciteer uiteraard vanaf deze plek ook namens de Staten degenen op wie een stem is uitgebracht. Voordat ik de stemming sluit, dames en heren, wil ik natuurlijk eerst het proces-verbaal tekenen. Dat hebben we net gedaan. Gaan we alles inpakken. Gaan we verzegelen. Daar ziet u ook op toe als de

Statenleden. Dus blijft u nog even op uw plek zitten totdat wij klaar zijn. Dus we gaan het nu inpakken. Dat wordt één envelop. Een doosje.

[...]

1035

Dames en heren, we hebben nu het proces-verbaal getekend. U heeft gezien dat we het pakket hebben verzegeld. Het wordt nu naar de Kiesraad gebracht. Het proces-verbaal wordt nog even gekopieerd en gescand. Op donderdag 1 juni om 16.00 uur houdt de Kiesraad, ook wel het Centraal Stembureau, in het tijdelijk gebouw van de Eerste Kamer een openbare zitting. Daar wordt de uitslag vastgesteld. De stemming is nu beëindigd.

1040

Ik wil natuurlijk de leden van het stembureau hartelijk danken voor hun werkzaamheden. Ze mogen weer op hun plaats gaan zitten.

1045

[Applaus]

De **VOORZITTER**: En ik stel voor dat wij tot 16.15 uur schorsen en dan gaan we verder met de reguliere vergadering. Dank u wel.

1050

Schorsing 16.03 tot 16.20 uur.

Hervatting van de Provinciale Statenvergadering, 9, Toepassen Provinciale coördinatieregeling (PCR) bij project HeraCless-Groen Staal (VD-20).

1055

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken plaats te nemen? Statenlid Dessing en Statenlid Bezaan zijn vertrokken naar de Eerste Kamer vanwege werkzaamheden daar. Ik heropen de vergadering.

1060

Wij waren toegekomen ondertussen aan agendapunt 9. Dat is het toepassen van de Provinciale Coördinatieregeling, de PCR ook wel genaamd, bij het project HeraCless-Groen Staal. Een aantal Statenleden hebben al het woord gevoerd. Wij waren in de eerste ronde, in de eerste termijn aanbeland bij mevrouw Schneemann van Volt die nu het woord zal voeren in de eerste termijn bij agendapunt 9. En ook voor u, mevrouw Schneemann, de maidenspeech.

1065

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Mensen vragen me vaak waarom ik me verkiesbaar heb gesteld voor de Provinciale Staten. Ik heb jarenlang vrijwilligerswerk gedaan, maar hielp daar steeds één persoon mee. Na jarenlang begonnen het te kriebelen, want ik wilde vanuit het beleid dingen veranderen en structureel dingen veranderen, zodat grotere groepen geholpen zijn voor de lange termijn. Luisteren naar de zorg en de oplossingen van inwoners is daarom heel belangrijk voor mij en voor Volt. Ondertussen zijn er steeds meer uitdagingen voor de lange termijn die jarenlang door de politiek vooruit zijn geschoven en daardoor problemen worden. Daar moeten we mee stoppen, zodat toekomstige generaties niet meer de schade oplopen van ons beleid.

1070

1075

Tata Steel is een duivels dilemma. Enerzijds is de gezondheid van de inwoners van de IJmond in gevaar door de uitstoot van Tata Steel en ze voelen zich onveilig. Dus niet alleen de uitstoot van fijnstof levert gezondheidsproblemen op, maar ook de stress die erbij komt kijken is erg slecht voor de gezondheid en het welzijn van de inwoners. Aan de andere kant zijn we in Europa afhankelijk van staal en met name van groen staal. Dit is noodzakelijk voor het behalen van de klimaatdoelen, omdat het bijvoorbeeld nodig is voor het maken van treinen en windmolens. En omdat staal eindeloos recyclebaar is, is het een belangrijke pijler binnen de circulaire economie. Vanuit geopolitiek oogpunt is dit een belangrijke pijler. Als we geen groen staal maken binnen Europa raken we voor de energietransitie afhankelijk van grootmachten zoals China of landen in het Midden-Oosten, wat volgens Volt onwenselijk is. Snelheid in de transitie naar groen staal is dus geboden. Daarnaast staat Volt voor langetermijnbeleid, zodat toekomstige generaties geen schade ervaren van de keuzes die wij maken. Het is belangrijk dat we in 2050 nog steeds staal kunnen produceren, maar op een groene en duurzame manier, zonder schade aan de gezondheid van onze inwoners. Daarom vinden we het belangrijk dat het HeraCless-proces snel duidelijk en met respect en inspraak van de bewoners verloopt. Daarom steunen wij het grootste deel van de

1080

1085

1090 moties die vandaag worden ingediend. Laten we ervoor zorgen dat we in 2050 trots kunnen zijn op onze sterke en schone provincie Noord-Holland binnen een sterk en schoon Europa.

[Tafelgeroffel]

1095 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De kop is eraf. En dan ga ik nu naar de heer Wagelaar van de PvdA.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Voorzitter, het kan niet vaak genoeg benadrukt worden: Tata Steel moet zo snel mogelijk groen en schoon worden. Dat wordt nog wel een heel spannende, nu nog steeds onduidelijkheid is over de financiering, de eerste tegenvaller al binnen is met het uitstel
1100 van de NRD en de risico's sowieso groot zijn, zoals ook te lezen is in een de brief die vandaag is bijgevoegd. Daarom is het goed dat we als provincie onze verantwoordelijkheid nemen door in ieder geval onze taken snel en goed uit te voeren. Daarom zijn we blij met deze Provinciale Coördinatieregeling, waarmee we zorgen dat eventueel gedoe met de Omgevingswet geen vertraging oplevert. Elke week vertraging betekent immers een week extra schade aan het milieu en de gezondheid van omwonenden. Daarom vinden wij het ook te rechtvaardigen dat er met de eventuele toepassing van deze coördinatieregeling geen beroepsmogelijkheid meer is bij de rechter, maar direct bij de Raad van State. Want aangezien dat maar liefst 1,5 jaar kan schelen in het proces naar de uiteindelijke vergunning, lijkt ons dat toch wel echt de moeite waard. En tegelijkertijd moeten we natuurlijk niet alleen maar zo snel mogelijk willen zijn, maar ook zo goed en zorgvuldig mogelijk door alle aspecten van deze transitie mee te nemen en te kijken hoe we de vergunningen zo scherp en dwingend mogelijk krijgen. En wat dat betreft vinden we de moties van de Partij voor de Dieren en JA21 van vandaag goede en relevante bijdragen, zodat we met zijn allen zo snel en goed mogelijk toewerken naar een schone en groene IJmond. Dank u wel.

1115 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dit projectbesluit, waar GS mandaat nodig heeft van PS, begrijp ik, maar de gedeputeerde overtuigde mij niet in de commissievergadering over de te maken afspraken met Tata Steel en ook de afspraken van de omwonenden. Die zag ik
1120 niet altijd goed geborgd. De zorg van 50PLUS is de gezondheid voor omwonenden die met een staalbedrijf in hun achtertuin te veel gezondheidsrisico's lopen. Daarnaast is de borging van het participatietraject en de heel krappe doorlooptijd van verschillende zaken naar 2026 niet goed geregeld. We willen meer informatie de komende tijd op dit dossier. Mijn bezwaren werden
1125 gelukkig ondervangen in moties van collega's. Dank aan de collega's van Partij voor de Dieren en JA21. Een meerderheid van de moties wil 50PLUS steunen. We hebben ook een overweging als het gaat om werkgelegenheid, maar er moeten altijd goede voorwaarden zijn voor de werknemers van grote, vervuilende bedrijven. We zullen deze regeling niet steunen.

1130 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Teeuwen van de BBB. En ook de heer Teeuwen gaat zijn maidenspeech uitspreken vandaag.

De heer **TEEUWEN** (BBB): Dat klopt. Voorzitter, geachte collega's, toehoorders hier of via het digitale kanaal, de maidenspeech van mij, Pieter Teeuwen. Trots ben ik dat ik in dit prachtige
1135 gebouw mag staan en onderdeel mag zijn van deze organisatie en dat wij gezamenlijk deze provinciale onderneming mogen begeleiden. Ik kijk er naar uit om mijn bijdrage te gaan leveren en hoop dat mijn bijdragen als constructief worden en ervaren. BBB en ikzelf willen zaken graag oplossen en voortgang boeken. Deze verplichting zijn we immers aangegaan met onze aandeelhouders: de bewoners van Noord-Holland. Ondernemen, daar zijn we wel van bij BBB. Dat is een mooi bruggetje naar waar we het vandaag onder andere over hebben: Tata Steel IJmuiden.

Bruggetje. Nou, zeg maar 'brug'. Tata is immers uitgegroeid op Noord-Hollandse bodem tot een wereldspeler en daar mogen we best trots op zijn. Tata IJmuiden is opgericht in 1920 met als reden om Nederland minder afhankelijk te laten zijn van staalimporten. Hoe actueel is dat? We
1145 mogen dus best zuinig zijn op deze onderneming. BBB is dan ook positief gestemd dat Tata fors wil doorontwikkelen en zich wil omvormen naar een sustainable onderneming middels het HeraCless-Groen Staalproject. BBB vindt het positief dat GS het verzoek van Tata om de projectaanvraag te versnellen middels de Provinciale Coördinatieregeling wil honoreren. BBB houdt wel van doorpakken.

1150 Maar nu komt onze visie. Allereerst, ondernemen in Nederland dient te gebeuren binnen de
wettelijke en morele kaders en regelgeving. Dat is voor BBB helder en geldt voor iedere
onderneming. Daarnaast, voorzitter, BBB heeft reeds aangegeven forse zorgen te hebben over het
1155 realisme en haalbaarheid van de projectvoorstellen inzake HeraCless. Het project is qua omvang
en complexiteit uniek in Nederland, in Europa, waarschijnlijk in de wereld. Wat een risico's zijn
hier wel niet aan verbonden? En hoe gaat GS hiermee om? BBB hoort ondernemers vaak zeggen:
maak grootse plannen, maar start met iets wat je kunt overzien met beheersbare, aanvaardbare
risico's. Echter, de gepresenteerde HeraCless-plannen laten ons dat niet zien, zelfs verre van dat.
1160 De eerste fase in het project blijft enorm. GS wil meewerken aan het verzoek van Tata inzake de
PCR. Prima. Echter, onze zorg zit met name in de projectfinanciering. Het zijn immers geen
miljoenen, geen honderden miljoenen, maar miljarden die je om je oren vliegen. Onzes inziens
heeft GS de verantwoordelijkheid, de morele verplichting, om zich een gedegen mening te
vormen over de hardheid van deze aanvraag alvorens onze professionele ambtenaren in te zetten
om het HeraCless-project verder te accommoderen. Waarom is die financieringscheck eigenlijk
1165 nog niet gedaan, vraagt BBB zich af. De inmenging van ministeries kan onzes inziens geen
excuus zijn. Er dient duidelijkheid te zijn over wie wat betaalt. Nu is er zelfs over de omvang van
het investeringsbedrag nog onduidelijkheid. Onze grootste zorg is dus of het project voldoende
gestoeld is op harde, financiële fundamenten of is er sprake van drijfzand? Hier kan wat betreft
BBB echt geen onduidelijkheid over bestaan.

1170 Voorzitter, BBB is voorstanders van de PCR, maar vraagt nadrukkelijk aan de gedeputeerde om op
zeer korte termijn zich een gedegen beeld te vormen over de financieringsbetrouwbaarheid en
ons zo spoedig mogelijk op de hoogte te stellen van zijn bevindingen. Dit is zijn moreel appèl.
Wij willen het niet meemaken dat gedeputeerde over enige tijd in dit Huis komt vertellen dat er
1175 kinken in de kabel zijn gekomen die iets te maken hebben met financiering of economische
haalbaarheid. BBB heeft stellig het vermoeden dat die kinken er nu misschien al zijn. Het is aan
de gedeputeerde om die vermoedens te verleggen. BBB is een zeer groot voorstander van groen
staal, maar blijft wel met beide benen op de grond staan. We willen luchtftietserij voorkomen. Dit
morele appèl is op dit moment het belangrijkste voor BBB. Ik dank u wel.

1180 *[Tafelgeroffel]*

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning van het CDA.

1185 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Met dit agendapunt verklaren we de Provinciale
Coördinatieregeling van toepassing op het project HeraCless, waardoor er een versnelling van het
proces kan plaatsvinden. Het CDA vindt het goed dat deze lijn wordt ingezet. Wij hadden graag
gezien dat ontwikkelingen richting een schoon Tata nog sneller gerealiseerd zouden kunnen
worden, maar wij begrijpen ook dat er voor het proces naar groen staal tijd voor nodig is om
1190 vergunningen rond te krijgen, nieuwe technieken te ontwikkelen en installaties te bouwen. Het
CDA wil Tata Steel graag behouden in Nederland, omdat wij staal ook echt nodig hebben en het
meerwaarde heeft om dat in ons eigen land te kunnen produceren. Maar Tata moet wel stappen
zetten.

1195 Waar wij mee worstelen, is dat beloftes van Tata soms toch niet tijdig gerealiseerd worden of niet
het gewenste effect hebben. Zo is de beperking van de uitstoot van PAK's, zoals Tata zegt dat ze
die gerealiseerd heeft, niet terug te zien in de metingen. Daar wordt nog nader onderzoek naar
gedaan. Dat soort zaken zijn verontrustend. Tata moet ervoor zorgen dat zij draagvlak behoudt
en echt laten zien dat zij zich tot het uiterste inspannen om de uitstoot zo laag mogelijk te
1200 krijgen ten gunste van de gezondheid van de omwonenden en het milieu. Daarbij vindt het CDA
het belangrijk dat de participatie en het participatieproces rond groen staal uiterst serieus wordt
genomen en wordt meegenomen in de vervolgstappen. Daarom zijn wij ook mede-indiener van
de motie van JA21 om werkbare ingediende ideeën en scenario's op te nemen in de concept-NRD
en de MER.

1205 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. We zijn blij om te horen dat het CDA zich ook
zorgen maakt over het niet nakomen van de beloftes van Tata. We zijn echt oprecht benieuwd:
tot wanneer wil het CDA Tata de tijd geven om die beloftes waar te maken?

1210 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Wij hebben daar geen specifieke tijdlijn voor vastgesteld, maar we geven aan dat we daarmee worstelen en dat Tata het wel moet laten gaan zien.

1215 Groen staal lijkt ons de beste weg om staal te blijven produceren in Nederland, maar wel met inachtneming van randvoorwaarden voor gezondheid, milieu en klimaat. De borging van de gezondheidswaarde is van groot belang. Daarom willen we ook dat de maatwerkafspraken die het Rijk met Tata maakt worden meegenomen in de vergunningen. Om deze zaken te realiseren, zijn we mede-indiener van de motie Borging maatwerkafspraken.

1220 Heel veel inwoners van Noord-Holland hadden in het verleden of hebben nu een baan bij Tata Steel. Veel inwoners van Noord-Holland zijn er trots op dat er hoogwaardig kwaliteitsstaal wordt geproduceerd in onze provincie. Het CDA ziet het belang daarvan en deelt die trots. Maar zoals gezegd, Tata moet echt laten zien dat zij zich tot het uiterste inspannt om de fabriek schoner te krijgen en laten zien dat zij de zorgen rond gezondheid van omwonenden wegnemen. Dan kan iedereen weer trots zijn op Tata. Daar willen wij naartoe. Wij zien ook zeker de positieve insteek van Tata, want hoe je het ook wendt of keert, en los van het feit dat we zouden willen dat dingen sneller gaan: Tata is wel bezig met werken aan oplossingen voor morgen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de Statenlid Bwefar van GroenLinks.

1230 Statenlid **BWEFAR** (GL): Dank, voorzitter. In de commissie zijn we al uitgebreid ingegaan op het HeraCless-plan en ik wil het hier ook niet volledig herhalen. Ik heb al aangegeven dat wij de Provinciale Coördinatieregeling als back-up verstandig vinden. Wat ik hier wel wil herhalen en benadrukken, is dat het van belang is dat Tata zelf de komende jaren bewijzen een betrouwbare partner te zijn, dat Tata zich minimaal aan de door haarzelf gestelde deadlines wil houden en
1235 waar dit kan sneller zal gaan en dat zij niet achteroverleunt, mocht daar ruimte voor zijn. Want de enige reden die Tata voor vergroening lijkt te hebben, is de wet- en regelgeving. Natuur en gezonde leefomgeving zijn niet iets waar zij zich iets van aan lijkt te trekken. We zijn ook van plan de door de Partij voor de Dieren en JA21 ingediende moties te ondersteunen, waarbij wij de moties met betrekking tot de economische toets en de borging van maatwerkafspraken gaan
1240 mee-indienen. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Roosendaal van de VVD.

1245 De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Ik zie af van de eerste termijn. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan ga ik naar Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren.

1250 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. We krijgen een beetje een déjà vu van dit debat, want twee jaar geleden hadden we dit debat ook. Alleen toen ging het over een ander plan van Tata, namelijk de afvang van CO₂. Toen moesten we ook over dit besluit beslissen. En toen was het ook: nee, dit is misschien niet de ideale, maar het moet en het moet snel, want anders is Tata te laat en kunnen we de gezondheid niet beschermen. Nou ja, twee jaar later zitten we hier in een heel ander plan, weer dezelfde tunnelvisie, weer geen enkele waarborg voor de
1255 gezondheid, maar we moeten en zullen dit doorzetten. Dus 'versnellen' hoor ik steeds. Versnellen voor de gezondheid. Maar in de praktijk zien we vooral het versnellen van de ambities, of eigenlijk vooral de wensen van Tata. Tata mag alle kaders stellen. Dat accepteren we gewoon. Kaders over hoe de plannen eruit moeten zien, waar mensen over mogen praten. ChristenUnie had het over het maatschappelijke debat over die alternatieven. Ja, dat mag dus niet van Tata en daar heeft GS gewoon een handtekening bij gezet. We moeten het alleen maar over Tata's plan
1260 hebben en daar moet alles over gaan. 'Versnellen' betekent- Ja, ik zie-

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, zoals ik dat geïnterpreteerd heb, ging dat over de huidige aanvraag. Deze vergunningsaanvraag is beperkt in omvang. Ik heb opgeroepen namens mijn fractie om een breed debat te gaan voeren en gevraagd welke rol de provincie daarin kan spelen.
1265 Bent u het eens met die interpretatie?

- 1270 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Kijk, uw interpretatie is aan u. Maar ik wijs op de feiten en ik wijs op de zorgwekkende feiten dat wij nu een proces in gaan die er uiteindelijk waarschijnlijk toe leidt dat er miljarden- Nou ja, BBB heeft het net gezegd: belastinggeld gaat naar Tata. En wij er hier niet goed voor zorgen dat alle alternatieven, tenminste de redelijke alternatieven, zijn verkend. We geven gewoon Tata een carte blanche om, nou ja, verder te gaan volgens haar eigen plannen. Dat is behoorlijk kwalijk, omdat – wat BBB terecht zei – wij een zelfstandige, morele verplichting hebben, maar ook een rationele om hier kritisch naar te kijken.
- 1275 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Laat ik hem omdraaien. Bent u het met ons eens dat we dat maatschappelijk debat moeten voeren en wilt u ons ook steunen met te zorgen dat dat maatschappelijk debat er komt?
- 1280 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou, voorzitter, de ChristenUnie weet heus wel dat wij de afgelopen paar jaar dit debat al een hele tijd geleden hebben gestart over de mogelijkheid tot afschaling. U heeft het ook van de inwoners gehoord, van wetenschappers, van ons meerdere malen in de afgelopen vier jaar. Dat maatschappelijke debat is al lang gestart. Ons bezwaar is dat het wordt geblokkeerd door de manier waarop dit heel snel weer in één tunnelvisie wordt gegooid. En ja, de mogelijkheden voor omwonenden, maar ook voor maatschappelijke organisaties en
- 1285 wetenschappers om met alternatieve plannen te komen, op tijd, ernstig worden beperkt. En ja, daar hebben wij bezwaar op, juist omdat er dreigt miljarden te worden geïnvesteerd van maatschappelijk geld. Dan zeggen wij: kijk breder, kijk wat er mogelijk is en wat de maatschappelijke kosten-batenanalyse aangeeft wat de beste opties zijn; en niet zomaar Tata blind volgen. Dat is toch wel echt wat we aan het doen zijn.
- 1290 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Bent u met mij eens – ik hoor uw standpunt – dat dat dan ook kan buiten deze vergunningsaanvraag? Want daar zie ik van u nu een bepaalde tunnelvisie: het zal volgens u per se op dit moment moeten.
- 1295 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja ik hou van optimisme. Dus als het buiten deze vergunning kan: uiteraard steunen we dat altijd. Maar we zien gewoon het realistische gevaar dat alle ballen op dit plan worden gegooid. Dat was ook toen zo twee jaar geleden met het andere plan, dat ook al rammelende plan. Nu is het dit plan. Het Rijk is bezig met hier waarschijnlijk miljarden tegenaan te gooien. Dan is het een ons als volksvertegenwoordigers om er echt voor te zorgen dat de gezondheid wordt geborgd, de maatschappelijke baten het hoogst zijn. Daarom daag ik ook de ChristenUnie uit om daar kritischer over na te denken.
- 1300 De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Bent u het met me eens dat u en de BBB vandaag suggereerden dat er miljarden geld in gaat, terwijl we juist nog geen duidelijkheid hebben over hoeveel geld erin gaat en daarmee gezamenlijk ook begin dit jaar een motie hebben ingediend om daar duidelijkheid over te krijgen? Dus dat deze discussie misschien een beetje voorbarig is. En dat de motie, waarin wordt opgeroepen om daar duidelijkheid in te krijgen, al bestaat; namelijk degene die we gezamenlijk hebben ingediend begin van dit jaar.
- 1305 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou, wat u zegt dat er geen duidelijkheid is, dat klopt. Dat is precies wat ik zeg. Eigenlijk is het een carte blanche die we aan het geven zijn aan Tata Steel om maar te doen eigenlijk wat zij van plan waren zonder dat er daadwerkelijk kan worden afgewogen wat de maatschappelijke kosten en baten zijn van de verschillende alternatieven die er zijn. Dus ja, daarom is ook een van onze moties, en hopelijk omarmt u die ook, dat we in ieder geval op zijn minst, als u toch doorzet met deze PCR, dat we op zijn minst een economische toets krijgen. Dan krijgen we meer inzicht. Maar dat data subsidiegeld nodig heeft, dat hebben ze zelf ook aangegeven. En dan zijn wij sowieso aan zet.
- 1310 De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Zijn wij dan aan zet of is de Rijksoverheid dan aan zet, als het gaat over die miljardensubsidies?
- 1315 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Wij zijn de check. Wij zijn uiteindelijk – en dat is het bijzondere, dat vind ik nog steeds eigenlijk een eer en tegelijkertijd heb ik er soms slapeloze nachten van – dat wij de hoofdfantwoordelijke zijn als het gaat om Tata Steel. Dat kan je niet zomaar weer aan het Rijk afschuiven. Wij hebben hier waarschijnlijk de meeste kennis als het gaat om hoe het het
- 1320 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Wij zijn de check. Wij zijn uiteindelijk – en dat is het bijzondere, dat vind ik nog steeds eigenlijk een eer en tegelijkertijd heb ik er soms slapeloze nachten van – dat wij de hoofdfantwoordelijke zijn als het gaat om Tata Steel. Dat kan je niet zomaar weer aan het Rijk afschuiven. Wij hebben hier waarschijnlijk de meeste kennis als het gaat om hoe het het
- 1325

afgelopen jaren heeft gefunctioneerd. En we zijn er hier voor de burgers. Dus we zijn er hier voor hen – volgens mij hoor ik dat van andere partijen ook – om voor hun gezondheid op te komen en voor hen de beste keuzes te maken. Volgens mij hebben we dan de verplichting om dan extra goed te kijken en extra kritisch te kijken naar de processen die nu worden ingezet, en niet weer dezelfde fouten te maken.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): En bent u met mij van mening dat het dan heel belangrijk is dat we dus zo meteen van Gedeputeerde Staten horen of zij ook geloof hebben in de door Tata gedeelde reducties en dat dat het doel moet zijn van het programma dat we hier met elkaar vaststellen? Daarna weten wat het geld gaat betekenen, om dan gezamenlijk te kunnen beoordelen of wij vanuit de provincie in ieder geval onze inzet onveranderd kunnen laten om in 2029 tot groen staal te komen bij Tata.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou, ik hoorde u eigenlijk vooral zeggen: of GS vertrouwen heeft in de door Tata gerealiseerde of gepland te realiseren reducties. Dat vinden wij dus ook belangrijk. Daarom pleiten wij dus al jaren voor onafhankelijke toetsing en de maatschappelijke kosten-batenanalyse. Nu gaat het Rijk bezig, landelijk gaan ze bezig, met een onafhankelijke toetsing van wat Tata nu presenteert. Maar hoe dan ook zijn wij daarvoor dat je de verschillende opties die er zijn voor Tata toekomstperspectief- Omdat het ons allemaal raakt. Het is niet iets kleins. Het raakt het hele land eigenlijk. Dat we daar verstandig naar kijken en de verschillende opties op, nou ja, onder andere de kosten, maar ook de baten voor de maatschappij, toetsen. En dan kunnen we allemaal afwegen wat verstandig is en wat niet. Als we dat twee jaar geleden hadden ingezet, zoals de Partij voor de Dieren heeft betoogd, dan waren we allang klaar.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Laatste interruptie van mijn kant. Als de doelstellingen worden gehaald zoals die door Tata zijn gepresenteerd hier in deze zaal twee weken geleden, kunt u dan staan achter het plan van Tata?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nee, want de kooksfabriek 2, de meest kankerverwekkende fabriek, is dan hopelijk- Maar dat is nog een ding: er is geen enkele garantie over wanneer die oude fabrieken echt dicht gaan. Maar ervan uitgaande dat Tata doet wat ze zeggen, dan gaat kooksfabriek 2, het meest kankerverwekkend onderdeel, pas in 2029 dicht. Absoluut onacceptabel, juist omdat die fabriek jarenlang regels schendt. Jarenlang. Jarenlang heeft de provincie hier niet op gehandhaafd. Nu doen ze het wel met dwangsommen. Maar wat ons betreft moet die vergunning worden ingetrokken.

De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić, gaat u verder.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Nou, dat scheelt weer een heel betoog, want uiteindelijk komt het erop neer dat we Tata steeds een soort carte blanche geven en daar vooral de versnelling inzetten in plaats van de versnelling in te zetten als het gaat om het echt beschermen van de gezondheid van omwonenden met de middelen die we al hebben, bijvoorbeeld met die kooksfabriek 2. Wat ik zei: regelschending. Dat betekent dat je aan zet bent om die vergunning in te trekken. Hopelijk komt dat ook binnenkort. Maar feit is dat dat nog steeds niet het geval is.

Een van de zaken die nog niet duidelijk zijn, is inderdaad de financiering. BBB wees er ook op. Wij willen ook geen luchtkastelen. Dat hebben we de afgelopen paar jaar toch helaas te vaak gezien. Wij noemen het ook wel de tatamorgana. Wij willen in ieder geval heel graag GS verzoeken- De motie komt eraan. De motie met het dictum- Overigens ingediend met SP, JA21, GroenLinks, Volt en D66. Verzoeken GS om zo snel mogelijk uit te zoeken hoe een financieel-economische toets rond het project HeraCless kan worden geborgd, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 45-30 mei 2023

Economische toets project HeraCless

*Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 mei 2023.
Constateerend dat:*

- *GS de Provinciale Coördinatieregeling (PCR) wil toepassen op het project HeraCless;*

- 1385
- *GS hiermee 'een uiterste poging tot versnelling van de vergunningverlening' rond het project HeraCless van Tata Steel doet;*
 - *Er tegelijkertijd nog veel onduidelijkheid is over de haalbaarheid en impact van het project op de leefomgeving en gezondheid;*
 - *Het project HeraCless volgens Tata Steel alleen met behulp van subsidies van grond kan komen en het Rijk tegelijkertijd niet alles wil betalen.*
- 1390 Overwegende dat:
- *Tijdens een aandeelhoudersgesprek van Tata Steel op zondag 7 mei 2023 bleek dat de eigenaar van Tata Steel in India weigert om nieuw geld te investeren in het bedrijf in Nederland of om verantwoordelijkheid te nemen voor oude schulden en (tijdelijke)*
- 1395 *tekorten, maar wel via de centrale in- en verkoop van Tata Steel in Singapore blijft afkomen;*
- *Het daarom belangrijk is de vraag te stellen hoe reëel het is dat Tata Steel de financiering van het project HeraCless rond gaat krijgen;*
 - *Er dus een 'financieel-economische toets' wenselijk is, voordat overheden onomkeerbare besluiten nemen;*
- 1400 *De Raad van State recent in het kader van het bestemmingsplan Feyenoord City geoordeeld heeft dat een deugdelijke financiële toets vooraf wenselijk is en ten onrechte is aangenomen dat het plan uitvoerbaar was, terwijl er nog een financieringsgat was;*
- *De provincie omwonenden heeft beloofd 'scherp aan de wind te varen' als het gaat om het toezicht bij Tata Steel;*
 - *Het binnen de beleidsvrijheid van de provincie valt om een 'financieel-economische toets' van Tata Steel te vragen.*
- 1405 Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Om zo snel mogelijk uit te zoeken hoe een 'financieel economische toets' rond het project HeraCless kan worden geborgd.*
- 1410 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Ines Kostic (Partij voor de Dieren), Remine Alberts (SP), Kelly Uiterwijk (JA21), Ruchama Bwefar (GroenLinks), Julia Schneemann (Volt) en Wesley van der Heijden (D66).

- 1415 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, en dan als laatste punt. We hebben hier allemaal gezien hoe hard de omwonenden hebben moeten vechten om überhaupt hier te worden gehoord. Dankzij hen gebeurt er überhaupt iets hier, is het een beetje wakker geschud hier. En is Tata tenminste een beetje gaan bewegen, laten we dat niet vergeten. Normaal gesproken doen we dit niet via moties, want in principe zouden brieven van omwonenden gewoon moeten worden beantwoord door de provincie. We zien wel dat GS haar best doet. Ook informeel praten gedeputeerden met omwonenden. Maar om het allemaal een beetje gecentreerd te houden en zodat iedereen dezelfde informatie heeft, het volgende verzoek. De motie is samen ingediend met – moet ik even kijken – JA21, Volt, D66. Roepen GS op om voor het zomerreces de genoemde brieven van de omwonenden en belangenorganisaties schriftelijk te beantwoorden en PS daarover te informeren, en gaan over tot de orde van de dag. Dank u wel, voorzitter.
- 1420
- 1425

Motie 44-30 mei 2023

Vragen en zorgen van burgers beantwoorden

- 1430 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 mei 2023.*
- Constaterende dat:*
- *GS de provinciale Coördinatieregeling (PCR) wil toepassen op het project HeraCless;*
 - *GS hiermee 'een uiterste poging tot versnelling van de vergunningverlening' rond het project HeraCless van Tata Steel doet;*
- 1435 *Er tegelijkertijd vanuit omwonendenorganisaties en maatschappelijke organisaties via brieven aan de provincie verschillende belangrijke vragen en zorgen zijn gedeeld over niet alleen dit project en het proces, maar ook over de huidige gang van zaken rond toezicht en handhaving bij Tata Steel;*
- *Het specifiek met name gaat om de brief van o.a. Frisse Wind en Milieuplatform IJmuiden Noord op 11 mei 2023, de brief van Greenpeace en verschillende omwonendenorganisaties van 10 april 2023, en de brief 'Reactie en verzoek om onafhankelijk onderzoek t.b.v.*
- 1440

HeraCless-Groen staal' van Frisse Wind, Gezondheid op 1 en Milieuplatform IJmuiden Noord op 23 april 2023.

1445 Overwegende dat:

- *Omwonenden ook 'een uiterste poging tot versnelling' van de beantwoording van hun vragen verdienen;*
- *De antwoorden ook van belang zijn voor Provinciale Staten om goede afwegingen te kunnen maken.*

1450 Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om voor het zomerreces de genoemde brieven van de omwonenden- en belangenorganisaties schriftelijk te beantwoorden en PS daarover te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

1455 *Ondertekening: Ines Kostic (Partij voor de Dieren), Kelly Uiterwijk (JA21), Julia Schneemann (Volt) en Wesley van der Heijden (D66).*

De **VOORZITTER**: En u levert de twee moties nu in? Ja, dank u wel. En deze maken nu allebei onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dan heb ik als het goed is alle sprekers voor de eerste termijn gehad en dan geef ik het woord aan gedeputeerde Olthof.

1460

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Tata Steel. Ik ben nu drie jaar gedeputeerde en volgens mij is er geen PS voorbijgegaan of we hebben het over Tata Steel gehad. Of het nou een PCR-regeling is of een andere regeling, het gaat in de volle breedte over Tata Steel. En ook nu
1465 weer. We hebben het – en laat ik daar even duidelijk over zijn – over uiteindelijk een besluit of wij wel of niet een PCR-regeling willen toekennen. De Provinciale Coördinatieregeling. Volgens mij is dat inderdaad een fallback-scenario, dat op het moment dat het projectbesluit en de omgevingsvergunning of de Omgevingswet weer wordt uitgesteld, dat we in ieder geval hetzelfde tempo kunnen houden, zoals we dat met elkaar voor ogen hebben. Want één ding zijn we het
1470 volgens mij met elkaar over eens: dat Tata Steel schoon en groen moet zijn en dat het zo snel mogelijk moet gebeuren, en dat het meetbaar moet zijn en ook daadwerkelijk resultaat heeft voor de omgeving. En ik denk dat en ook de vorige Staten, maar ook deze Staten, het daar eigenlijk unaniem over eens is. Dat is al een heel grote winst, want dat is niet altijd vanzelfsprekend geweest. Dus het gaat over die Provinciale Coördinatieregeling. De Partij voor de
1475 Dieren waardeer ik altijd over de kennis van het hele dossier. Het lastige is alleen dat het vaak gaat over de feiten van een Partij voor de Dieren. Maar als de feiten zijn dat Tata Steel een vergunning aanvraagt en dat Tata Steel uiteindelijk bepaalt waar ze een vergunning voor aanvragen, zijn het uiteindelijk geen feiten. Want de Partij voor de Dieren wil graag dat wij alles gaan bespreken waar we niet over gaan. Dus laat ons het dan ook bij de feiten houden en laat
1480 ons ook bij de rol houden die we hebben. Onze rol is uiteindelijk een vergunningaanvraag van Tata Steel beoordelen, een vergunningaanvraag voor een groen staalfabriek. Dat willen we zo snel mogelijk doen. Dat is de vraag die hier voorligt.

Dat Tata Steel extra tijd heeft genomen om die NDR op te leveren. Ik weet nog wel, een paar
1485 weken geleden hadden we het erover dat het allemaal veel te snel ging en Tata Steel meer tijd moest nemen. Nu hoor ik er eigenlijk over dat het toch wel zorgelijk is dat Tata Steel meer tijd neemt. Het kan verkeren, ook in deze Staten. Want wat ik wel begrepen heb van Tata Steel is dat ze ook, ook naar aanleiding van de bijdrage van bewoners, van andere organisaties en participatietraject, ook van mening zijn dat ze wat meer tijd moeten nemen. Daar zit ook
1490 economische ontwikkelingen bij, daar zitten prijsontwikkelingen bij, daar zit de markt voor het hele staal bij. Maar ook het feit dat er input is geleverd die buiten die kaders is gegaan, dat Tata Steel wel serieus wil kijken: wat kunnen we hiermee? En ik denk dat dat goed is. Ik heb wel direct gevraagd: uiteindelijk uitstel of vertraging van de NDR kan niet betekenen dat er uiteindelijk geschoven gaat worden in het sluiten van de kookgasfabriek en de hoogoven 7. Mij is ook
1495 persoonlijk bevestigd dat Tata Steel nog steeds in 2029 die kookgasfabriek en de hoogoven 7 gaat sluiten. Dat staat los van het onderzoek wat we zelf doen naar een mogelijkheid of de vergunning voor de kookgasfabriek kan worden ingetrokken als de derde last onder dwangsom is volgelopen. En dat er heel veel zorgen zijn-

1500 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ik dacht, ik zoek het toch maar even op heel precies voor GS, want het gaat toch elke keer weer fout. U zegt, de gedeputeerde zegt, ja, er is

een vergunning aangevraagd en daar moeten we iets mee volgens de procedure. Maar tegelijkertijd, en dit is een vraag, klopt het dat GS kaders heeft vastgesteld binnen het voornemen projectbesluit HeraCless- Groen Staal, waarin staat dat Gedeputeerde Staten mogelijke oplossingen van de opgaven de volgende uitgangspunten en kaders voor dit project vastgesteld hebben? En dat gaat onder andere over, nou ja, productiecapaciteit, het gaat over de economische, ja, vitaliteit van Tata. Dat zijn toch- Dat staat toch echt hier, dat GS dat heeft vastgesteld. Dat is precies waar de Partij voor de Dieren het over heeft en waar de omwonenden het over hebben en Greenpeace het over heeft en Urgenda het over heeft-

De **VOORZITTER**: Komt u tot een vraag alstublieft.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dat u hiermee een carte blanche geeft aan Tata. Dus klopt het dat u die kaders inderdaad heeft vastgesteld?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Die kaders hebben wij vastgesteld ook op basis van aanlevering van Tata Steel. Maar ook, maar dan kom ik weer bij het punt, wij kunnen het wel gaan hebben over een half Tata Steel of een andere Tata Steel, maar uiteindelijk is het het bedrijf zelf die een vergunning aanvraagt en uiteindelijk de rol van deze provincie, van deze gedeputeerde, is de rol van bevoegd gezag, en dat is het beoordelen van een vergunningaanvraag. Dat is niet de rol – maar daar kom ik zo nog wel op – om heel breed te gaan kijken: wat zouden we anders willen? Laten we geen staal maken, maar laten we wat anders gaan maken? Dat is niet de rol. De rol is bevoegd gezag. Dat heb ik u vaker gezegd. En dat is uiteindelijk het beoordelen van een vergunningaanvraag. Niet meer en niet minder. En daar horen kaders bij die passen bij de vergunningaanvraag die Tata Steel voornemens is te gaan doen begin 2024.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, ik hoor dus gedeputeerde inderdaad bevestigen de GS hier kaders aan heeft gegeven. Dat is niet vanzelfsprekend. Dat is gewoon met Tata afgestemd; niet met PS afgestemd. En persoonlijk eigenlijk een opinie van GS waar we een debat over zouden moeten voeren, maar nog niet is gebeurd. Prima. Dan een tweede vraag. Klopt het dat GS ook het participatieplan van Tata Steel heeft vastgesteld en goedgekeurd?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dat klopt. Voorzitter, ik wil toch even wat zeggen, want ik ga over mijn eigen woorden. Als u die gaat herhalen, moeten u zuiver herhalen, want uiteindelijk heb ik heel duidelijk aangegeven dat wij een vergunning beoordelen. En dat u niet mij elke keer woorden in de mond moet leggen dat wij een carte blanche hebben gegeven aan Tata Steel. De feiten zijn dat de wetgeving daarover gaat, dat er uiteindelijk een vergunning wordt aangevraagd. En u maakt het elke keer alsof wij Tata Steel carte blanche geven. Dat vind ik heel vervelend, want daarmee suggereert u dat wij doen wat Tata Steel zegt. Wij beoordelen op basis van de bevoegdheden die we hebben een vergunningaanvraag van Tata Steel. Dat zijn de feiten. Laten we die dan ook met elkaar vaststellen. Als u van mening bent dat dat niet de feiten zijn – maar daar heb ik u de vorige keer ook al op uitgedaagd – kom dan volgende keer met de feiten waar het over gaat.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou ja, de feiten zijn dus dat GS de kaders heeft vastgesteld waarbinnen mensen überhaupt iets kunnen inbrengen. We gaan niet heen en weer. Ja, u gaat over de vergunningen, dat is een feit. Wat ik probeer aan te geven, is een ander ding: dat u meer speelruimte geeft. Maar dat geeft niks. Dat debat gaan we niet herhalen. Ik had het over de vraag over participatie. Klopt het dat u dat participatieplan heeft vastgesteld? Ik hoorde volgens mij al een 'ja'. Dan is mijn vraag: waar gaat u die participatie op toetsen hoe dat proces is verlopen? Klopt het dat de toetsing ook gebeurt op basis van het participatieplan?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Daar hebben we ook in de commissie over gesproken. Daar hebben we ook in een eerdere Statenvergadering over gesproken. Dat er inderdaad door deze Staten geconstateerd is dat de toetsing of het participatieplan goed is uitgevoerd niet voldoende geborgd is. Wij hebben ook gezegd: daar gaan we naar kijken en zorgen we dat uiteindelijk de uitkomst wel goed is. Dan gaan we niet het participatieplan opnieuw vaststellen, maar we gaan wel kijken om te zorgen dat u daarin wel voldoende comfort krijgt dat het goed gebeurd is.

1560 De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Voorzitter, ik hoorde de heer Olthof zeggen dat er een onderzoek loopt naar de sluiting van kookgasfabriek 2 als een derde last onder dwangsom is opgelegd. Ik ben heel benieuwd of in dat onderzoek ook wordt meegenomen wat een effect is op de bedrijfsvoering van Tata Steel, en dus eventueel de werkgelegenheid voor die negenduizend werknemers die daar zijn. Omdat, in de technische briefing daar we hier gevolgd hebben, het
1565 tussen de regels door wel duidelijk werd dat als wij kookgasfabriek 2 sluiten, de bedrijfsvoering van Tata daadwerkelijk in gevaar komt.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, voorzitter, en dan blijf ik wel bij een zuivere rol van deze provincie. Want de een zegt dat we veel meer moeten gaan doen dan we eigenlijk zouden kunnen. En in dit
1570 geval ook, is de rol ook dat wij moeten toetsen of Tata Steel zich aan de vergunning houdt. Net zoals elke ondernemer, net als elke burger in Nederland, heeft een bedrijf zich te houden aan de vergunning. Dat toetsen wij. En of uiteindelijk de handhaving terecht is of niet, daar zal ongetwijfeld een rechter wat over moeten gaan oordelen als het niet terecht is geweest. Maar wij kijken of Tata Steel zich aan de vergunning houdt. En we kijken ook of daar een passende, nou,
1575 straf bij hoort. Dat zijn we nu aan het doen en dat zijn we aan het onderzoeken.

De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Dan heb ik nog geen antwoord op mijn vraag, want ik vroeg namelijk of u in dat onderzoek ook betreft wat dat voor effect heeft op de werkgelegenheid van de negenduizend werknemers van Tata.

1580 Gedeputeerde **OLTHOF**: Nee, want ik weet niet direct wat uiteindelijk het sluiten van die kookgasfabriek gaat betekenen. Uiteindelijk toetsen wij of er bij die kookgasfabriek overtredingen geconstateerd moeten gaan worden. Dat er in de vergunningverlening – laat ik daar wel duidelijk over zijn, en of dat wenselijk is of niet – een economische afweging zit en
1585 allerlei dure woorden met proportionaliteit, daar wordt naar gekeken. Daar wordt ook in Europees verband naar gekeken. Maar uiteindelijk is het niet hier de afweging van ‘o, ze overtreden wel, maar...’, dan hebben ze een financieel probleem. Ik vind dat we zuiver moeten zijn in onze rol. Ook hier geldt dat wij uiteindelijk moeten toetsen of uiteindelijk Tata Steel zich aan de vergunning houdt. En als dat niet gebeurt, hoort er ook handhavend te worden opgetreden.

1590 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Voorzitter, dank u wel. Dus dat die extra tijd genomen is, ik denk dat het goed is. Ik denk ook dat het goed is dat Tata goed kijkt naar: wat is er nog meer ingebracht en wat betekent dat uiteindelijk voor die NDR die nog moet gaan komen, en hoe breed gaat dat?
1595 Want Statenlid Kostić, ik denk ook dat die beweging ook in gang is gezet. Ik heb ook eerder aangegeven: ik heb een formele rol en we hebben ook een bestuurlijke rol. Natuurlijk luisteren we ook naar wat daar gebeurt. Want uiteindelijk, die hele CCS-discussie die aan de buitenkant hier op tafel lag, die is niet voor niets van tafel gegaan, omdat er vanuit verschillende kanten ook met Tata Steel gesproken is en gekeken is naar: hoe kunnen we uiteindelijk toch een bredere discussie voeren? Bij de CCS ging het over alleen CO₂-uitstoot, ging het niet over gezondheid. En nu gaat het over gezondheid. Ik denk dat dat een enorme winst is. Toch begrijp ik alle
1600 onzekerheid en alle risico's die eraan zitten. Dat zijn uiteindelijk de risico's in tijd: gaan we het met elkaar halen? Gaan we de deadlines halen van 2030 en zo snel mogelijk uiteindelijk naar groen staal? Is het financieel de onzekerheid die ook vanuit India wordt gegeven en de onduidelijkheid ook die wij hebben. Wat moeten we daarmee? En wat betekent dat uiteindelijk ook voor deze vergunningaanvraag? Die begrijp ik heel erg goed.

1610 Ik wil daar een paar dingen over zeggen. Laat ik beginnen met de motie als het gaat om financieel-economisch. Die laat ik graag aan de Staten, want ik denk dat het goed is of en hoe dat kan dat we daar duidelijkheid over krijgen. Ik kan niet zeggen dat het kan, maar ik ben wel bereid om dat uit te zoeken en dat ook met de Staten te delen. Want ik merk ook dat deze discussies anders blijven leven. En als we het over feiten hebben, laten we die feiten dan op tafel leggen.

1615 Een ander punt is, en hebben we het ook over gehad: ik heb geen bevoegdheid – dat heb ik al uit laten zoeken, ook naar aanleiding van eerdere vragen van de BBB, om uiteindelijk, als er geen financiële zekerheid nog is, kunnen wij niet zeggen: we gaan de vergunning niet in behandeling

nemen. Uiteindelijk, wel of geen financiële duidelijkheid, een vergunningaanvraag moeten we in behandeling nemen.

1620

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. Even terugkomend op uw opmerking ten aanzien van uw neutrale advies ten aanzien van de motie over de financiële consequenties. Volgens mij ligt er al een motie die is aangenomen door deze Staten als het gaat over het inzicht krijgen in de gezondheidsaspecten, maar ook de financiële aspecten van het plan Groen Staal. We noemen het vandaag dan HeraCless. Waar wij op wachten, is de invulling van u van deze motie die u als afgedaan wilde beschouwen en waarvan wij hebben gezegd in de commissie: deze is niet afgedaan. Daarmee is wat ons betreft deze motie overbodig, omdat die al staat. De vraag alleen aan u is: bent u het daarmee eens? En wanneer komt u met het inzicht dat u kunt aangeven: dit zijn de gezondheidkundige aspecten, dit zijn de financiële aspecten van plan HeraCless, dit gaan we op deze manier toetsen en opvolgen in de tijd aan de hand van duidelijke mijlpalen waarop u terug kunt rapporteren aan ons hoe de monitoring, hoe de bewaking van de voortgang van het plan gaat? Bent u dat met mij eens?

1625

1630

1635

Gedeputeerde **OLTHOF**: Nee, dat ben ik niet met u eens. In mijn beeld zijn het twee verschillende moties. U heeft gevraagd om het financiële inzicht te geven. Daar zijn we heel erg van. De maatwerkafspraken die vanuit EZK met Tata Steel worden gemaakt en de bedragen daarbij, want u heeft daar gevraagd: wat zijn die financiële consequenties? Deze motie lees ik of het procedureel mogelijk is om uiteindelijk dit te borgen. Dus ik zie een heel groot verschil van de vraag van hoe kunnen we dat doen en of het kan, en u vraagt inzicht in de financiële consequenties en ook de gezondheidkundige consequenties. Dat zijn volgens mij twee verschillende moties. De vraag is hoe en of, en u vraagt wat.

1640

1645

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Een onderdeel van die motie was ook het opvolgen aan de hand van mijlpalen. Dus daarmee borg je toch ook dat je vanuit GS terugkoppeling geeft aan de Staten over de haalbaarheid en de voortgang van die financiële doelen?

1650

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, alleen ik weet niet – en dat wil ik graag laten uitzoeken – of en hoe financieel-economische consequenties geborgd kunnen worden in maatwerk of in vergunningen. Dat weet ik niet. De andere vraag is dat ik u op de hoogte gehouden over de financiële impact. Dat is ook een andere vraag en daar kwam ik ook even op. Wij kunnen niet- Ik hoor ook alle signalen van aandeelhouders- Ik kan daar geen waarde aan hechten. Ik kan alleen op een gegeven moment dat hebben wat rechtstreeks tot mij komt. Maar ik kan u wel zeggen dat of er wel of geen financiële duidelijkheid is, uiteindelijk moeten wij een vergunning in behandeling gaan nemen. Wij kunnen op basis van een financiële onduidelijkheid de vergunning niet weigeren. Sterker nog, wij moeten de vergunning toekennen als die aan de voorwaarden voldoet en er wordt geen gebruik van gemaakt. Dan kunnen we hooguit na een jaar of twee de vergunning gaan intrekken. Maar er is geen enkele grond om een vergunning te weigeren omdat er nog geen financiële duidelijkheid is.

1655

1660

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Is het dan niet aan EZK om de subsidievoorwaarden zo te stellen dat alleen de subsidie kan worden verleend en de hulp bij de aanleg van de infrastructuur op het moment dat dat helder is? Dus is het aan u en aan ons om die financiële duidelijkheid op dit punt te krijgen of is het aan EZK?

1665

Gedeputeerde **OLTHOF**: Nu komen we precies bij het punt denk ik ook naar de Partij voor de Dieren. De provincie stopt er geen euro subsidie in. Uiteindelijk is het EZK die met maatwerkafspraken bovenwettelijke afspraken met Tata Steel kan maken. Daar zit ook de financiële knop. Dus op het moment dat er een discussie gevoerd gaat worden over een kleiner Tata Steel, een ander Tata Steel, wat dan ook, dan is het met name EZK en het toetsende orgaan – volksvertegenwoordigers, de Tweede Kamer – die daar ook de minister op moet aanspreken. Dus in dat opzicht ligt die verantwoordelijkheid bij de Tweede Kamer en bij de minister. Wij maken geen maatwerkafspraken. Wij maken geen financiële afspraken met Tata Steel als het gaat over een subsidiëring voor uiteindelijk de realisatie voor groen staal. Ik kom straks nog op de vraag van de ChristenUnie terug als het gaat over andere financiën. Voorzitter, dus dat mag duidelijk zijn. Die twee wil ik duidelijk- En ik heb volgens mij de motie al in ieder geval aan de Staten gelaten als het gaat over de motie voor de Partij voor de Dieren.

1670

1675

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. En dank voor het aan de Staten laten. Belangrijk om dat debat ook hier te voeren. Toch even een vraag over- U laat het aan het Rijk om eventueel andere alternatieven op te pakken. We hebben hier ook een motie aangenomen gekregen om toch, nou ja, een pleidooi te doen om inderdaad die alternatieven naar voren te brengen bij het Rijk. Maar toch even de vraag. GS heeft kaders vastgesteld voor het komende proces: wat Mensen kunnen inbrengen, waarover eigenlijk zienswijzen kunnen worden ingediend. Bent u bereid om daar nog een keer naar te kijken om, samen met Tata wellicht? Dat daar toch iets breder naar kan worden gekeken, zodat ook alternatieve plannen, die niet helemaal nu netjes binnen de kaders zoals ze nu zijn vastgesteld, toch ook een kans krijgen. Bent u daartoe bereid?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, voorzitter, ik vind het altijd een beetje een vraag- Ik heb een formele rol, en dat heb ik u de vorige keer ook proberen het uit te leggen. Dat is de rol van bevoegd gezag en dat is gewoon een zuivere rol en die moet je ook spelen. Dat neemt niet weg dat uiteindelijk geluiden uit de samenleving, geluiden van anderen: natuurlijk worden die op tafel besproken. En natuurlijk bespreken we die ook met Tata Steel. Maar uiteindelijk is het wel, formeel, Tata Steel vraagt de vergunning aan, Tata Steel bepaalt uiteindelijk waar ze een vergunning voor aanvragen. Dat neemt niet weg dat wij ook met de IJmond-gemeenten, ook met Tata Steel, ook met EZK en I&W praten natuurlijk over die maatschappelijke consequenties, praten we over uiteindelijk ook de geluiden uit de omgeving, praten we over de geluiden van Urgenda. Dus ja, er wordt over gesproken. Maar dat is inderdaad in het bestuurlijke traject. Dat staat even los van uiteindelijk de feitelijke rol die we als bevoegd gezag hebben.

Voorzitter, dan toch even over dat maatwerk. Daar hebben we het de vorige keer bij de commissie ook over gehad. De maatwerkafspraken zijn een aanvulling – daar hebben we het altijd over gehad met elkaar – op de vergunning. Uiteindelijk, de vergunningaanvraag moeten we toetsen. Die proberen we zo scherp mogelijk vast te stellen en daar moet Tata Steel zich aan houden. Toch kan ik me voorstellen dat er op basis van de gezondheid uiteindelijk en op basis van, nou, zeggenschap van het Rijk en noem het maar op, dat er aanvullende wensen, eisen zijn, die gesteld gaan worden aan uiteindelijk een mogelijke financiële bijdrage van het Rijk. Die worden vastgelegd in de maatwerkafspraken. Dus de vergunning is één manier, de aanvullende maatwerkafspraken een andere. Dat betekent niet overigens dat niets van die maatwerkafspraken in een vergunning terecht kan komen. Want ik kan me heel goed voorstellen dat er uiteindelijk maatwerkafspraken worden gemaakt over bepaalde stoffen of over het toch neerzetten van bepaalde installaties die we als vergunning niet kunnen afdwingen, maar uiteindelijk wel, omdat dat maatwerkafspraken zijn geweest, dat Tata Steel uiteindelijk daarvoor wel een vergunning moet aanvragen. En als ze dat doen, dan kan het vervat worden in de vergunningaanvraag. Daar kom ik straks ook op bij de motie van JA21, want die zit in die geest volgens mij als het gaat over Tata Steel en als het gaat over EZK. Voorzitter, dus dat is nog daarover. De financiële haalbaarheid, volgens mij ben ik daar duidelijk over geweest. Daar gaan we naar kijken. Ik wil u zo snel mogelijk- Want ook wij willen die duidelijkheid hebben over die financiële haalbaarheid: wat betekent dat? Maar nogmaals, we zijn daar afhankelijk van andere partijen, maar we gaan het wel bekijken.

Voorzitter, dat is dat. Ik ga even kijken, want er zijn nog een aantal andere vragen gesteld. O ja, de motie van Forum voor Democratie, dat is wel een beetje een vreemde motie, omdat u eigenlijk zegt: we willen een motie indienen om tegen het voorstel te stemmen. Volgens mij moet u gewoon tegenstemmen en heeft u daar geen motie voor nodig. Maar ik weet trouwens niet wat u gaat doen als die motie niet wordt aangenomen. Gaat u dan voor het voorstel stemmen? Ik bedoel, dat is op zich wel een bijzondere. Maar volgens mij moet u die motie niet indienen en moet u gewoon voor of tegen het voorstel voor die PCR stemmen. Overigens kan ook Forum voor Democratie niet tegen uiteindelijk een snelle procedures zijn om te zorgen dat het zo snel mogelijk gezond gaat worden in die omgeving. Althans, dat lijkt me niet een doelstelling van Forum voor Democratie.

De ChristenUnie, die had een paar vragen. De datum, die heeft u ook gesteld bij de commissie. Daar hebben we ook al schriftelijk op gereageerd. Ik weet niet of de antwoorden al bij u zijn gekomen. Maar wij kunnen in die vergunningverlening geen datum opnemen. Dat kan niet. Dat hebben we ook schriftelijk al bevestigd. Dus die zijn waarschijnlijk nog onderweg naar u.

Dan het financiële risico en de kosten in de procedure. Wij hebben een anterieure overeenkomst gesloten met Tata Steel als het gaat over de financiering van het projectbesluit. Dus de weg daar naartoe. Daar zijn afspraken gemaakt met Tata Steel. Voor de vergunning zelf kunnen we straks leges gaan heffen onder de Omgevingswet. Dus daar zijn leges voor. Daar zit overigens wel bij, stel dat Tata Steel niet tot een vergunningaanvraag komt, dan zijn uiteindelijk de kosten die we nu al maken om tot die vergunningaanvraag te komen – er worden al gesprekken gevoerd over de vergunning – ja, die krijgen we dan niet vergoed, want dat staat even los van de anterieure overeenkomst voor het projectbesluit. Dat zijn twee aparte trajecten.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel voor dat heldere antwoord. Maar dat lijkt me dan een inkopper om daar ook afspraken over te maken, want we gaan een enorm risico lopen op die manier.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, we maken op dit moment kosten om uiteindelijk straks een vergunning in behandeling te kunnen nemen. Ja, en die kosten, dat is de aanloop naar een vergunning. Als de vergunning wordt aangevraagd, dan kunnen we die verhalen via leges. Maar we hebben geen titel om uiteindelijk de kosten, de investering om tot de vergunningaanvraag te komen, te verhalen. Dat hebben we wel met het projectbesluit gedaan, omdat dat een apart traject is om tot een projectbesluit te komen. Die kosten worden wel vergoed. Dat is vastgelegd in die anterieure overeenkomst.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Is het technisch dan niet mogelijk om als onderdeel van die anterieure overeenkomst die er wel is, ook afspraken te maken over wat er gebeurt bij het afbreken van een vergunningsaanvraag?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Daar heb je wel twee partijen voor nodig. En uiteindelijk, voor dat projectbesluit, daar hadden ze ook de provincie nodig om zo snel mogelijk dat te gaan doen. Uiteindelijk, een vergunningaanvraag is een recht en dat kunnen we niet weigeren. Dus uiteindelijk moeten we meewerken aan een vergunningverlening. Dus dat zijn twee aparte trajecten.

Dan de discussie over de toekomst. Ik denk een terecht punt. Ik wil hem toch even- Ik heb net al aangegeven: er wordt over gesproken. Ook de IJmond-gemeenten kijken: hoe gaan we uiteindelijk het overleg vormgeven om te kijken naar die toekomst? Voor ons is het wel een heel lastige, omdat uiteindelijk- En die lopen altijd door elkaar. Ik begrijp wel dat een aantal partijen dat graag bij elkaar willen brengen. Alleen, uiteindelijk de rol van bevoegd gezag moeten wij doen op basis van een vergunningaanvraag die er ligt, op basis van de huidige productie die er ligt. Dat neemt niet weg dat er wel een discussie in een bredere vorm- Niet alleen bij Tata Steel, maar ik denk in het totaal, ook als het gaat over de energietransitie, de waterstofbackbone die er moet gaan komen en alles wat er gaat gebeuren, dat er uiteindelijk wel met het Noordzeekanaalgebied naar de toekomst gekeken gaat worden. En daar maakt Tata Steel een belangrijke rol vanuit. Hoe we dat vorm gaan geven, ook in de vorm van Tata Steel, nou ja, daar zitten we ook met EZK te kijken van wat EZK voor visie heeft als het gaat over de toekomst van de staalindustrie in Nederland en welke afspraken zij erover willen gaan maken. Dus ja, daar moet over gesproken gaan worden. En ja, we praten ook met de IJmond gemeenten: hoe zou je dat vorm kunnen geven? Maar nogmaals, dat staat los van dit traject. En laten we die alsjeblieft niet elke keer vermengen met elkaar. We hebben hier een formele, een feitelijke rol als bevoegd gezag; en daarnaast een bestuurlijke ambitie en een visie hoe de toekomst er uiteindelijk uit moet gaan zien. Maar nogmaals, die kunnen we niet door elkaar halen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Helemaal helder dat wij die twee rollen moeten onderscheiden, maar ziet u ook een rol voor de provincie om aanjager te zijn dit bij het Rijk op het bordje te leggen. We merken dat er heel veel onrust is in de omgeving en dat we die discussie met elkaar moeten gaan voeren. We kunnen het niet houden bij alleen maar een procedurele vergunningsaanvraag.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, volgens mij heb ik net op vragen ook van de Partij voor de Dieren aangegeven dat we juist die onrust ook adresseren met de IJmond-gemeenten, want die hebben hetzelfde gevoel. We proberen ook met EZK. Dus ja, we proberen die discussie best te entameren. Alleen, nogmaals, we zoeken nog wel even welk vorm en wat betekent dat dan? Ik bedoel, wat

1800 voor instrumenten heb je? Behalve dan erover praten en verwachtingen wekken, want daar zit mijn grote zorg op het moment dat we nu dat gesprek gaan voeren, dan krijg je wel de verwachting: Ja, maar dit proces loopt nu. Dus het gaat ook over verwachtingenmanagement. Het gaat ook over dat doen wat je ook waar kan maken. Maar nogmaals, ja, we praten er ook met andere partijen over van hoe die toekomst eruit ziet en hoe je dat vorm zou kunnen geven.

1805 Voorzitter, volgens mij ben ik er al aardig doorheen. De motie, althans, de opmerking van D66. Kijk, u geeft nu: PS consulteren als er een- We geven een PCR over een aantal vergunningen en we vragen mandaat als er een vergunning aan moet worden toegevoegd. Ik begrijp heel goed dat de Staten wil weten van, hé, waar gaat het dan over? Dus ik wil ook graag met u afspreken dat we u erover informeren als zich dat gaat voordoen. Als het consulteren betekent, dat betekent dat wij een formeel traject ingaan. Dat betekent dat het in de commissie besproken moet gaan worden en dan, ja, dan kan het dus wel weer in de tijd, kan het zo weer een maand, twee maanden, 1810 duren voordat we dat besproken hebben en wat dat betekent. Dus ik wil heel graag dat wij uiteindelijk ook de omgevingsdiensten opdracht kunnen geven om door te kunnen gaan, maar wel om u te informeren als dit speelt. En u kunt op dat moment beoordelen van wat de impact daarvan is en of u daar verder over wil praten en of u daar verder consequenties aan wil hangen. Want één ding, ik kan u consulteren, maar uiteindelijk die vergunningaanvraag kunt u als Staten 1815 niet tegenhouden, want dat is uiteindelijk gewoon iets wat doorgaat.

1820 De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Maar hoe ziet u dat voor zich dan? U heeft dan als GS een besluit genomen om een vergunning wel of niet onder de PCR te laten vallen. Dan neem ik aan dat u ons informeert. En dan kunnen wij in de commissie zeggen: nou, wij waren het er eigenlijk niet mee eens, en tot zover, want dat was het.

1825 Gedeputeerde **OLTHOF**: Het enige wat u kunt zeggen van dat we deze vergunning dus even los van de PCR moeten gaan behandelen en daar een procedure moeten gaan lopen, een verlengde procedure en naar de rechter. U kunt niet als Staten zeggen: deze vergunning gaan we niet in behandeling nemen. Dus de enige bevoegdheid die u heeft, dat u zegt van ja, deze vergunning, 1830 die mag niet onder de PCR vallen. Terwijl het op dit moment, als we dat hadden geweten, een grote vergunning was geweest als onderdeel daarvan, was hij nu benoemd geweest. Dan gaat het vaak over dingen die we nu nog niet kunnen overzien, wat uiteindelijk een kleine toevoeging daarop is. En daarom wil ik u graag informeren, want ik wil u graag volledig op de hoogte houden van wat er speelt. Ja? Maar om dan vervolgens nu te zeggen 'consulteren' en daarmee het proces te laten stagneren, dat vind ik zonde van de tijd, want dat kan op een gegeven moment gewoon belangrijke tijd schelen. Maar nogmaals, laten we ook duidelijk wezen: u gaat er niet over of een vergunning wel of niet in behandeling wordt genomen. Daar kunt u van alles van vinden. Het enige wat u kunt zeggen: deze vergunning, die gaan we gewoon netjes, verlengd, met de 1835 rechtsgang en dan gaat die anderhalf jaar langer duren. Dat is het enige wat u kunt besluiten op dat moment.

1840 De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Volgens mij zijn de gedeputeerde en ik het erover eens inderdaad dat wij niet het besluit kunnen nemen of we een vergunning wel of niet in behandeling nemen. Maar wat ik aan de gedeputeerde vroeg, was het volgende: wij mandateren u met besluitpunt twee uit de voordracht. En op het moment dat u ons informeert en ik met een aantal collega's hier zeg van "goh, deze hadden we misschien buiten de regeling willen houden", dan hebben wij geen poot om op te staan, want we hebben u gemandateerd om dat besluit te nemen en we kunnen dat besluit niet ongedaan maken. Dus ik nam u mee in de gedachtegang van: wat 1845 gebeurt er dan? En dan het enige is wat we kunnen zeggen: nou, dat hadden we toch liever anders gezien.

1850 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dan zult u met een amendement moeten gaan komen, dat u dat hele mandaat eruit haalt, want dat is het enige om het besluit te wijzigen. Op het moment dat u zegt van "ik wil goed geïnformeerd worden en we willen erover kunnen praten als het zich voordoet", dat aanbod doe ik u ook. Daar staat ook helemaal niks op tegen. Als u zegt "we willen helemaal dat mandaat eruit hebben", dan moet u een ander besluit nemen. Maar dan haalt u hem wel helemaal overhoop en dat lijkt me ook niet de bedoeling.

1855 De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Dan zijn de gedeputeerde en ik het nog een keer eens met elkaar, omdat wij graag allebei snelheid willen maken in deze procedure. Daarom ben ik ook niet

- voornemens om eventueel een amendement in te dienen om u helemaal niet te mandateren. Alleen zou ik graag wensen en bedenkingen mee willen geven bij bepaalde vergunningaanvragen die misschien een iets grotere impact hebben dan u en ik nu kunnen voorzien met elkaar en dat we daar dan toch even iets van wensen of bedenkingen mee kunnen geven voordat u uiteindelijk een daadwerkelijk besluit neemt.
- 1860
- Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, maar hoe ziet u deze figuur dan voor u? Want uiteindelijk geeft u al aan van, het moet groots en meeslepend zijn of venijnig en klein en- Nou ja, mijn collega, die kan dat veel beter- Het zijn zijn woorden. Hij kan het veel beter uiten. Daar gaan we wel een discussie over krijgen. En vervolgens geeft u bedenkingen mee, dan laat u het aan mij over. Wat doet u daarmee? Ik bedoel, laten we dan een duidelijke uitspraak gaan doen, want ik bedoel, op deze manier krijgen we alleen maar discussie, want de een interpreteert het zo en de ander zo. Wij vragen uiteindelijk voor deze vergunning en dat is uiteindelijk- Vragen we een mandaat als er een vergunningkje bij moet komen. En ik zeg het heel bewust 'een vergunninkje', want als het heel groots is- Niemand van ons heeft met elkaar al die vergunningen die er nu onder vallen met elkaar besproken. Blijkbaar vinden we het geen enkel probleem. Ik heb geen enkele bedenking of een andere opmerkingen meegekregen. En uiteindelijk zeggen we: als er nog eentje toegevoegd moet worden, geef ons dat mandaat zodat we snelheid kunnen houden. Ik zeg u, ik wil u graag informeren daarover. Sterker nog, ik wil u ook- Het lijkt me hartstikke goed om er in de commissie over te gaan praten. Als u zegt 'consulteren' betekent dat ik op dat moment niet verder kan gaan, want dan moeten we eerst wachten wat de uitspraak van de Staten gaat worden. Nou, daarvan zeggen we van, is dat nu uiteindelijk wel dit waard of willen we die snelheid erin houden om uiteindelijk elke- Want het kan best zijn dat er uiteindelijk twee vergunningen bij moeten komen en dat we dan twee maanden gaan verliezen. Nou, is dat nou uiteindelijk wat u wenst? Want dat is de impact van deze motie. Dus nogmaals, ik zeg u toe: ik wil u graag informeren en ik wil er graag met u over praten in de commissie. Ja. Maar dat is wat ik wil toezeggen. Het is uiteindelijk aan u wat u daarmee doet.
- 1865
- 1870
- 1875
- 1880
- 1885 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, weet de gedeputeerde nog de laatste keer dat u zei: ik ga u informeren? Toen was onder andere van de Partij van de Arbeid, maar ook van ons en van de rest van de commissie de oproep dat het participatieplan van Tata Steel- Zorg ervoor dat wij het eerst krijgen. Toen kregen wij precies hetzelfde antwoord: ja, maar ja, de verkiezingen en dan- Nou ja, het moet allemaal snel, snel, snel, want anders is er weer vertraging. Het resultaat daarvan is, en herkent GS dat, dat het participatieplan – dat heeft u net eigenlijk ook wel zelf erkend – toch niet zo goed is gelukt. Dus pleit het eigenlijk niet juist voor wat mijn collega van D66 zegt om toch bij die momenten van groots en meeslepend overleg over het eventueel- Of met uw collega van de VVD hoe dat precies moet, om dat toch nog even bij de commissie te leggen voordat er definitief een besluit op komt?
- 1890
- 1895
- Gedeputeerde **OLTHOF**: Volgens mij heb ik u gezegd dat ik u daarover zal informeren. U bent vrij om dat zelf te agenderen en dat te bespreken in de commissie. Dus dat laat ik aan u. En nee, ik ben het niet met u eens dat uiteindelijk het participatietraject- Want anders waren wij niet akkoord gegaan met het participatievoorstel wat er lag. Dus met andere woorden, u bent er niet blij mee; wij zijn ermee akkoord gegaan, dus wij kunnen ermee instemmen. En u suggereert nu dat het participatietraject niet goed loopt. Ik weet niet waar u dat op baseert. Want ik bedoel, volgens mij is er een traject geweest. Volgens mij loopt het nog. Neemt Tata Steel extra tijd, door u ook gewenst, om daar goed naar te kijken. Dus ik weet niet of u al een evaluatie heeft gezien of hoe u weet van, de participatie loopt niet goed. Ja, de feiten die u altijd noemt, wat geen feiten zijn, die zitten er niet in. Dat kan. Daar verschillen we van mening over.
- 1900
- 1905
- 1910 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, ik waardeer de gedeputeerde zeer. Maar toch een aantal minuten terug hebben we het hierover gehad en heeft gedeputeerde gezegd: die zorgen over het participatieplan en het participatieproces, die nemen we mee. We erkennen dat sommige dingen niet goed zijn gegaan. Daar gaan we achteraf nog scherp naar kijken. En ik zie u 'nee' schudden. Betekent dat, dat u eigenlijk nog steeds honderd procent achter het participatieplan zoals het is vastgesteld, staat, dat er geen enkele verbetering mogelijk was?
- 1915
- Gedeputeerde **OLTHOF**: Volgens mij is er een opmerking gemaakt vanuit de Staten uiteindelijk dat de evaluatie te beperkt is geweest. Daarvan heb ik gezegd van, dat nemen we mee. Ik heb de

woorden niet genomen, maar die legt u me in de mond dat we hebben gezegd dat het participatieplan toch niet zo goed is geweest. Over een evaluatie hebben we gezegd, we gaan zorgen dat dat goed geborgd wordt. Dat heb ik u toegezegd als aanvulling daarop. Over de rest van het participatieplan heeft u mij niet horen zeggen dat het niet goed is geweest of dat daar een aantal dingen fout zijn gegaan. Maar dat zijn uw woorden en die heb ik niet gezegd.

1920

De **VOORZITTER**: Ik zou willen verzoeken om nu of een nieuwe vraag te stellen, anders blijven we telkenmale rond hetzelfde onderwerp draaien.

1925

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, zeker. Nou ja, u zegt steeds dat als we dit doen, dat er dan grote vertragingen komen. Is dat wat u met honderd procent zekerheid kan zeggen?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Nee. Omdat ik überhaupt niet eens weet of er wel een vergunning aan toegevoegd moet worden. Wij hebben alleen gezegd, mandaat, stel dat het gebeurt dat we onderweg merken dat er een vergunning ontbreekt, geef ons een mandaat om die onder de PCR te hangen, omdat het uiteindelijk wel als een totaal wordt gezien. Ik vraag geen mandaat voor een heel andere vergunning die niets uiteindelijk met groen staal te maken heeft. Het is een vergunning die past in het geheel. Ik wil u daarover informeren. Maar als u mij vraagt of ik het honderd procent zeker weet: nee, anders had ik het mandaat niet hoeven vragen, want dan had die er nu al bij gezeten. Dan had ik het honderd procent zeker geweten. Ik heb alleen het risico benoemd, dat als dat één of twee vergunningen zijn, dat je zo een maand, twee maanden, gaat verliezen in de tijd als wij moeten wachten op het hele traject met uw goedkeuring. Want vergeet niet dat die hele PCR moet wachten op dat moment. Want uiteindelijk is het een totaal coördinatiebesluit en als er een vergunning aan moet worden toegevoegd, maar u gaat er nog niet mee akkoord, dan hebben we een probleem.

1930

1935

1940

De **VOORZITTER**: Ja, ik heb het idee dat we hier een beetje in een cirkelredentie zitten. Dus tenzij u een heel andere vraag hebt, maar anders zou ik willen zeggen, wil ik graag verzoeken aan de heer Olthof om verder te gaan. Er komt nog een tweede termijn aan. Dus dan kunt u in die tweede termijn daar uw spreektijd voor gebruiken om die vraag te stellen. Nee, het is elke keer dezelfde vraag.

1945

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Het is een andere vraag.

1950

De **VOORZITTER**: U heeft een andere vraag. Oké, nou, dan nog één vraag en dan gaan we echt door.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja. Wat weegt voor GS het meest: die zorgvuldigheid en het recht van de Staten om zich te kunnen uitspreken, of die snelheid?

1955

Gedeputeerde **OLTHOF**: Uiteindelijk gaan de Staten over haar eigen orde. Dus op het moment dat u van mening bent dat er een motie over moet komen en u gaat hem aannemen, dat is het aan deze Staten en dan zal GS die ook uitvoeren. Geen enkele discussie over. U vraagt alleen aan mij argumenten. Nou, die geef ik. En nogmaals, de Staten heeft haar eigen oordeel en daarmee is ook de rol van de Staten duidelijk.

1960

Voorzitter, ik ga afronden, want ik heb nog voor BBB nog een aantal punten die ik toch nog wel even wil noemen. Volgens mij heb ik duidelijk aangegeven, de zorg van BBB over de financiering en de geluiden die er zijn, dat ik die zorgen begrijp en dat we ook zo snel mogelijk op basis van de ene motie, die eerder was ingediend, die duidelijkheid willen geven en aan de andere kant kijken hoe we uiteindelijk de financieel-economische consequenties kunnen borgen. Dat gaan we uitzoeken. En de financiële duidelijkheid, die gaan we snel geven. Uiteindelijk kunnen we die vergunning niet afgeven als die financiële onduidelijkheid er is. Niet wenselijk. Maar nogmaals, uw boodschap heb ik helder meegekregen en die gaan we ook serieus bespreken met EZK.

1965

1970

Ik wil u wel een ander punt- U hebt een paar keer gezegd "kink in de kabel komen", "grote financiële risico's". Het zijn grote financiële risico's voor Tata Steel en mogelijk EZK. Ik weet niet wat voor afspraken er worden gemaakt. De provincie heeft geen subsidierelatie met Tata Steel. Wij leveren geen bijdrage aan uiteindelijk de realisatie van groen staal, behalve dan het traject,

- 1975 ook wat de ChristenUnie genoemd heeft, als het gaat over het vergunningstraject. Het is een hoop geld, maar wij participeren dus zelf niet financieel in de groen staa-route. Dat is EZK, dat is het Rijk. En de Tweede Kamer zal uiteindelijk met EZK die afspraken in ieder geval moeten verifiëren: hoe zorgen we dat dat geborgd is?
- 1980 Voorzitter, nog sneller. Nou, volgens mij hebben we die allemaal besproken. Terecht punt van GroenLinks trouwens, laten we dat niet vergeten dat uiteindelijk één partij verantwoordelijk is voor groen staal. Eén partij is verantwoordelijk voor een schone, groene fabriek en dat is Tata Steel zelf. Bij ons kan de verantwoordelijkheid worden neergelegd van 'de provincie werkt niet mee'. Wij zorgen ervoor dat wij in ieder geval onze verantwoordelijkheid, dat is de rol van het
- 1985 bevoegd gezag, dat we die zo goed en zo snel mogelijk uitvoeren, zorgvuldig uitvoeren, maar uiteindelijk, of die fabriek er gaat komen, daar is Tata Steel primair zelf verantwoordelijk voor.
- Nou, volgens mij heb ik alle punten nu wel benoemd, voorzitter en als ik wat vergeten ben, dan hoor ik het graag.
- 1990 Dan de moties. Laat ik daar duidelijk over zijn. Ik heb motie 41, motie 42, en ik ga ervan uit dat die van de Partij voor de Dieren 43 en 44 zouden zijn geweest. En gelet op de discussie die we net hebben gehad, laat ik die vier emoties aan het oordeel van de Staten.
- 1995 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Fijn dat u ze allemaal al heeft meegenomen. Dan kijk ik even voor een tweede termijn. Mevrouw Uiterwijk, heeft u behoefte aan een tweede termijn? Ja, dan geef ik u het woord.
- 2000 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Voorzitter, ik wil graag de gedeputeerde bedanken voor zijn wel uitgebreide beantwoording. De moties zijn oordeel Staten, dus daar zijn we ook blij mee. En we hopen natuurlijk dat er binnen deze Staten steun zal zijn voor deze moties. Een discussie die we een beetje mank zien lopen soms, dat staat ook een beetje los van de PCR, is dat het gaat over de kosten die gemaakt worden door EZK enerzijds – dat is de subsidie en de maatwerkafspraken – maar ook de kosten die gemaakt worden door de provincie Noord-Holland en indirect door de
- 2005 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in het traject van vergunningverlening. Dat is toch minder geld dan dat de subsidie zal zijn, maar ook dat gaat om een aanzienlijk deel en dat loopt in de miljoenen. Het is natuurlijk wel prettig als wij enige zekerheid hebben dat het volgen van die vergunningsaanvragen, dat het toetsen en dat meewerken met Tata in die PCR, dat dat ook leidt tot een financieel haalbaar plan, waarbij ook winst voor de gezondheid in de omgeving zit
- 2010 wat meetbaar en transparant is. Dus ik begrijp de gedeputeerde die zegt "ik zit met een formele rol en met een bestuurlijke rol", maar ik denk wel dat het goed is om voor ogen te houden dat wij heel veel tijd gaan investeren in deze plannen van Tata Steel, heel veel tijd, heel veel geld. En als dat uiteindelijk leidt tot een fikse gezondheidsverbetering en we kunnen door met groen staal, dan is dat uiteraard iets positiefs. Maar ik denk wel dat we meer duidelijkheid en meer helderheid
- 2015 moeten hebben over de haalbaarheid, voordat wij echt de komende jaren dit traject ingaan. En de mogelijkheden die we daarbinnen hebben, daar roep ik ook GS echt op om ons zo goed mogelijk te informeren en ook met Tata in gesprek te blijven over eventuele zorgen daaromtrent. Dank u wel.
- 2020 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Dekker behoefte aan tweede termijn? De heer Klein? De heer van der Heijden?
- De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording en ik ga graag op zijn toezegging richting mij in om ons te informeren. Wel met de opmerking dat ik vind
- 2025 dat er wel heel veel werk richting PS dan komt om te checken of wij het daarmee eens zijn en daarna nog met u daar het gesprek over aan te gaan. Maar dank daarvoor.
- De **VOORZITTER**: Mevrouw Schneemann, behoefte aan een tweede termijn? Niet. De heer Wagelaar? Ook niet. Mevrouw van der Helm? Mevrouw Koning? Ja, meneer Teeuwen, ik kom zo bij u terug. Ik sla u even over. Niet bewust. Dat ging per ongeluk.
- 2030 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u, voorzitter. Toch nog even een vraag aan de gedeputeerde over motie 44, want het is toch te gek dat wij als Staten een motie moeten gaan

2035 aannemen om brieven beantwoord te krijgen? Ik wil graag van de gedeputeerde horen of hij ze niet sowieso gewoon gaat beantwoorden.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Teeuwen. [...] Ik wist het bijna. Nee, u had het niet gezegd. Statenlid Bwefar nog?

2040 Statenlid **BWEFAR** (GL): Voorzitter, ik kan heel kort zijn, want eigenlijk haalde mijn collega Uiterwijk – zeg ik het goed, toch? – me de woorden uit de mond. Dus dat wilde ik wel even benadrukken. Dank u wel.

2045 De **VOORZITTER**: Dat is een mooi compliment. De heer Roosendaal?

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u, meneer de voorzitter. Gedeputeerde Staten, ook dank voor de uitvoerige beantwoording. Wat voor ons vooropstaat, is dat wij hebben gekozen voor een duidelijke koers. En die duidelijke koers wordt uitgevoerd door deze gedeputeerde. Wij zullen het voorstel of het besluit steunen en wij steunen ook de rolvastheid van Gedeputeerde Staten. De rolvastheid als het gaat over: wat is aan PS en wat is aan GS binnen de afspraken die we over hebben gemaakt; wat is aan EZK; en wat is aan de provincie en wat is aan de gemeente; en wat is aan Tata? Waarom vinden we die rolvastheid zo belangrijk? Omdat wij het doel duidelijk voor ogen blijven houden. Namelijk, in 2029 willen we dit groen staalplan gerealiseerd zien, in acht nemende de rollen die wij met zijn allen moeten vervullen. Waarom? Omdat we de Volksgezondheid op één stellen en de werkgelegenheid en de productie van groen staal in deze regio geborgd willen zien, zodat we voorop kunnen lopen en we uiteindelijk beide doelen, namelijk Volksgezondheid en brede welvaart, realiseren. Goed dat Gedeputeerde Staten daar duidelijk over is en probeert om snelheid te houden in dit proces en zich niet laat afleiden door een ondertoon van wantrouwen die ik hier bij veel andere partijen ook over hoor. Wij steunen de koers die door dit college is uitgezet. We staan er zelf ook voor. En we gaan er vol voor om in 2029 de doelen te bereiken die we met elkaar hebben afgesproken. Dank u wel.

2055 De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić? Weet u het zeker? Dan ga ik naar gedeputeerde Olthof. De heer Olthof, die schrikt helemaal. Ik heb nog een paar vragen gehoord en één vraag over een motie.

2065 Gedeputeerde **OLTHOF**: Maar dit moet iedereen even horen dat ik in ieder geval de VVD dank voor in ieder geval het uitgesproken vertrouwen. Ik ga ervan uit dat u dat namens de hele Staten-Want ik voel dat vertrouwen overal. Het is een lastig dossier waar we wel met elkaar elke keer een goede discussie over hebben.

2070 Voorzitter, even over die kosten – mevrouw Uiterwijk geef dat terecht aan – loopt ook mee in de maatwerkafspraken, ook met EZK, als het gaat over de middelen vanuit het Rijk. Dus daar krijgen we ook nog een bijdrage uit. Dus dat loopt daarin ook mee. Maar ja, we zullen u goed op de hoogte houden van wat er speelt. Dus de financiële duidelijkheid, die willen we graag met elkaar. Die moet er ook snel gaan komen. Als het gaat over informeren, dank daarvoor. Ik zal dat doen. Ik weet niet of het veel meer werk is, want uiteindelijk krijgt u een brief en het is aan u om het op de B-agenda te zetten en te bespreken of niet. Alleen u maakt zelf de afweging of u het belangrijk genoeg vindt. Dat vind ik wel een belangrijke. En het feit dat ik u informeer en niet consulteer, en u de afweging maakt of u het wilt bespreken.

2080 Dan de brieven beantwoorden. Ja, mevrouw Koning, de wereld is veranderd. Wij doen alleen nog maar het beantwoorden van brieven als er een motie is ingediend. Voorzitter, sorry.

2085 De **VOORZITTER**: Ik wilde toch even zeggen dat dit voor persoonlijke rekening is, deze uitspraak, toch? Kunt u dat nog even herhalen?

2090 Gedeputeerde **OLTHOF**: Nee, u heeft ook hartstikke gelijk. Daarom kan ik hem ook heel makkelijk toezeggen, omdat we bezig zijn met de beantwoording. Dus met andere woorden – Maar goed, ik vind ook dat op het moment dat we ermee bezig zijn, kan ik ook zeggen: hij is overbodig. Ik laat het graag aan de Staten over. Er zit wat druk achter. Het zijn best wel ingewikkelde vragen. Die druk voelen we. Met deze motie zie ik vooral het tijdstip, om het voor

2095 de zomervakantie te beantwoorden, en niet zozeer het feit dat we het beantwoorden. Ik wil er wel een kanttekening bij maken: die verantwoordelijkheid kunnen we nemen over de antwoorden die wij moeten gaan geven, en niet op het moment dat het voor andere partijen geldt. Maar u heeft gelijk.

2100 De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Ja, dan toch nog wel een vraag aan de gedeputeerde. Als u een lange tijd nodig heeft voor de beantwoording en omwonenden zitten te wachten op zo'n brief, stuurt u dan niet een procesmatige brief wanneer zij nog een antwoord kunnen verwachten, zodat zij niet bij collega Kostić op de lijn hoeven te komen dat ze nog geen antwoord hebben gekregen?

2105 Gedeputeerde **OLTHOF**: Nou, daarbij gaat u ervan uit dat er geen procesmatige brief- Weet ik even niet. Dat zou ik moeten navragen over een procesmatige brief. Maar ik kan u wel zeggen dat wij heel frequent contact hebben met verschillende bewoners, verschillende bewonersgroepen en de mensen die brieven hebben gestuurd, daar hebben we ook contact mee. Maar nogmaals, of er een procesmatige brief is geweest, weet ik niet. Dat kan ik even niet beoordelen. Dat zou uiteindelijk wel goed zijn om even aan te geven wanneer. Dus ja, dat hadden we moeten doen als
2110 dat niet gebeurd is, maar ik zeg niet dat het niet gebeurd is.

2115 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Is de gedeputeerde zich ervan bewust dat die omwonendenorganisaties en de belangenorganisaties, die die brief hebben gestuurd, deze moties juist steunen en dat daar juist een reden voor is?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja. Maar er waren ook bewoners die wilden dat u tegen de PCR zou stemmen. Dus ja, die heb ik ook gezien, die mail. En ja, dat ze deze motie steunen, dat begrijp ik ook heel goed. En dat wij heel veel vragen van bewoners krijgen, die we ook vaak heel snel beantwoorden, wat best wel veel is. En deze? Nou ja, u heeft daar een motie voor ingediend om
2120 het voor de zomer te doen. Neem ik met alle liefde, dat laat ik aan de Staten. Laat ik daar ook duidelijk over zijn: of u hem wel of niet aanneemt, we doen het toch.

2125 De **VOORZITTER**: Op dat laatste, daar zie ik wel op toe als uw voorzitter, dat gestelde vragen ook ordentelijk worden beantwoord. Maar de termijn kan soms wel wat langer duren als het heel veel of heel ingewikkeld is.

2130 Dit was de tweede termijn van het college. Ik kijk even rond of er nog behoefte is om moties te wijzigen of anderszins. Zo niet, dan sluit ik de beraadslagingen over agendapunt 9. De stemming zal straks plaatsvinden aan het eind van de vergadering.

De discussie wordt gesloten.

10. Waddenfonds begroting 2024 en jaarstukken 2022 (VD-17).

2135 De **VOORZITTER**: Wij gaan door met agendapunt 10. Ik kijk even hoe dit agendapunt loopt. Anders zal ik max om 18.15 uur even schorsen voor het diner. Agendapunt 10 is de Waddenfonds begroting 2024 en de Jaarstukken 2022, voordracht 17. Als deelnemer in de gemeenschappelijke regeling Waddenfonds hebben wij twee rollen, namelijk een kaderstellende en een toezichthoudende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kan Provinciale Staten zienswijzen
2140 kenbaar maken aan het dagelijks bestuur van het Waddenfonds. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren, waarin die zienswijzen zijn vervat, bij de ontwerpbegroting van 2024 en die wordt dan weer aangeboden aan het Algemeen Bestuur van het Waddenfonds. Die zal worden vastgesteld door het Algemeen Bestuur in haar vergadering van 7 juli aanstaande. Een aantal sprekers hebben zich bij mij gemeld, met ook weer een paar maidenspeeches. Dat is mevrouw
2145 Vroom van D66, de heer Stulemeijer van 50PLUS, de heer Klein van de ChristenUnie, mevrouw Koning van het CDA, mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren, Statenlid Laport van GroenLinks en mevrouw Alberts van de SP. Klopt dat? Nog iemand gemist? Zo niet, dan geef ik mevrouw Vroom van D66 als eerste het woord, en het is haar maidenspeech.

2150 Mevrouw **VROOM** (D66): Ja, dank, voorzitter. Ik had niet van tevoren gedacht dat mijn maidenspeech over het Waddenfonds zou gaan, maar toen ik er langer over nadacht viel eigenlijk

alles wel op zijn plek. Mijn familie en ik hebben namelijk een heel speciale band met de zee en specifiek ook met de Wadden. Ja, ik zal het niet vaak al te hard zeggen, maar ik stam af van walvisjagers van een ver, ver verleden. En mijn over-overgrootvader voer over de zee om
2155 Paaseiland te ontdekken. Mijn ene oma groeide op, op een skûtsje. Dat is, voor de mensen die het niet kennen, een Fries schip. En mijn andere oma kwam van Terschelling waar ze mijn opa heeft ontmoet, studierend aan de zeevaartschool. Er komt familie van Schiermonnikoog en ik heb familie die op Aruba is, omringd door de blauwe zee. Daarmee heb ik ook prachtige herinneringen aan de Waddenzee. De ziltige lucht wanneer we de oversteek maakten voor een
2160 van onze vele vakanties op de eilanden, het zeehondjes spotten op de veerboot, het hoorde er allemaal bij.

Maar de zee, die ik nog zo idyllisch in mijn hoofd heb, waar mijn familie en ik zo'n diepe connectie mee hebben, daar gaat het slecht mee, voorzitter. Er zijn minder trek- en broedvogels,
2165 de zee wordt steeds leger en de zeegrasvelden zijn verdwenen. De Waddenzee is bijna een woestijn geworden. Het is qua bescherming onvoldoende geregeld, ondanks de inspanningen en de doelstellingen van het Waddenfonds. Dat ligt aan de bestuurlijke spaghetti. Dat heb ik zelf niet verzonnen, zo wordt het genoemd. Ministeries, provincies, gemeenten en toezichhouders, ze maken allemaal beleid op hun eigen eilandje. En dat is [niet verstaan]. Individuele
2170 vergunningen worden verleend, maar de cumulatie draait de Waddenzee de nek om. Daarom werkt D66 op landelijk gebied aan initiatiefwetgeving om van de Waddenzee een rechtspersoon te maken met een bestuur die opkomt voor haar belangen. Hiermee volgen we de adviezen op van vele onderzoekers en experts die zeggen: doe dit nou.

2175 Maar, voorzitter, hoe zou dat nou in de praktijk gaan werken? Want het klinkt nogal abstract. De zee krijgt een belangrijke stem bij vergunningverlening en kan goed letten op die cumulatie, waar ik het zojuist over had. In bijna veertig andere landen zie je dat er zo aan de voorkant veel beter wordt overlegd tussen verschillende partijen. Want, voorzitter, het gaat mijn partij niet om het stijf juridificeren van de zee. Juist niet. Het gaat om gelijkwaardigheid, waarbij de zee op
2180 ooghoogte komt met de overheid en bedrijven. En dan pas krijg je het goede gesprek en voorkom je juridische moeilijkheden achteraf. Dat is waar het om gaat bij D66.

Voorzitter, als een van de drie waddenprovincies gaat het ook om onze natuur en onze zee. Daarom dien ik ook gelijk vandaag samen met de Partij voor de Dieren een motie in die het
2185 college verzoekt om zich positief op te stellen naar het schenken van rechtspersoonlijkheid aan de Waddenzee. Dank u wel.

Motie 46-30 mei 2023
Rechtspersoon Waddenzee

2190

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 mei 2023.

Constaterende dat:

- *Het Waddenfonds de natuur, het landschap en de leefomgeving van het waddengebied de laatste jaren beschermd heeft;*
- 2195 • *Dit investeringsprogramma eindigt in 2027;*
- *Het slecht gaat met de natuur in de Waddenzee;*
- *Noord-Holland één van de drie waddenprovincies is.*

Overwegende dat:

- *Het waddengebied ook na afloop van het Waddenfonds bescherming nodig heeft.*
- 2200 • *Door het instellen van de Waddenzee als rechtspersoonlijkheid (met bestuur en rechten) het waddengebied zichzelf ook in de toekomst kan beschermen;*
- *Er wereldwijd meer dan vierhonderd initiatieven zijn in bijna veertig landen waarbij de natuur zelf rechten heeft verkregen;*
- 2205 • *D66 op landelijk niveau werkt aan een initiatiefwetsvoorstel om het gebied, dat deel uitmaakt van de UNESCO-erfgoedlijst, rechtspersoonlijkheid te geven;*
- *De belangen van de Waddenzee in een dergelijke constructie vroegtijdig stadium kunnen worden meegenomen;*
- *Op deze manier lange procedures (door zienswijzen) kunnen worden voorkomen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 2210 • *Om zich positief op te stellen naar het schenken van rechtspersoonlijkheid aan de Waddenzee.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Nina Sophie Vroom (D66) en Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

2215

[Tafelgeroffel]

- 2220 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ondertekend. Het dictum was precies hetgeen u net heeft uitgesproken? Ja. Om zich positief op te stellen naar het schenken van rechtspersoonlijkheid aan de Waddenzee. Prima Hij is ondertekend. Hij maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. En u heeft applaus in ontvangst genomen voor uw maidenspeech. De volgende maidenspeech zal de heer Stulemeijer van 50PLUS gaan houden.

- 2225 De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Voorzitter, dank u wel. Het is lastig om de vorige spreekster te overtroeven in enthousiasme over de Waddenzee. Dat zal ik dus ook niet proberen. Maar ik kan wel qua mijn gezondheid het volgende toevoegen. Toen ik in 1950 en 1951 als Amsterdams bleekneusje opgroeide, toen zei de huisarts tegen mijn ouders van, zorgt u maar dat het kind op een Waddeneiland komt. Nou, dat hebben ze gedaan en het resultaat ziet u hier. In ieder geval is mijn gezondheid toen voor een Amsterdams bleekneusje sterk verbeterd.

2230

- 2235 Ja, ik heb voor de rest niet erg veel over dit onderwerp te zeggen. Dank voor de uitgebreide verslaglegging. Wij zijn akkoord om wel of geen zienswijze in te dienen. De goedkeuring van de accountant voor de Jaarrekening 2022 stemt tot tevredenheid heb ik in de commissie ook al aangegeven. Het jaarresultaat van 1,9 miljoen en de bestemming daarvan heeft onze instemming. Wij zijn erg benieuwd naar die projecten die na 2027 nog zullen doorlopen en met name ook hoe die gefinancierd zullen worden.

- 2240 De moties om het Waddengebied rechtspersoonlijkheid te geven, zullen wij niet steunen. Dat is niet omdat de motie niet sympathiek is, maar we hebben absoluut geen inzicht op dit ogenblik wat de consequenties daarvan zullen zijn. En we hebben er een erg grote hekel aan, als de consequenties niet overzienbaar zijn, zomaar voor of tegen iets te zijn. Dus ze zullen dat niet steunen. Daarbij wilde ik het laten. Ik dank u wel.

- 2245 *[Tafelgeroffel]*

- 2250 De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dit was natuurlijk toch een verkapte promotie voor de Waddeneilanden. De heer Klein van de ChristenUnie. [...] Dank u wel. Mevrouw Koning van het CDA.

- 2255 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het Waddenfonds is en blijft een belangrijk fonds, ook voor het waddengedeelte in Noord-Holland. Wij kunnen instemmen met de jaarrekening en begroting, en willen nog wel een opmerking maken over de garnalenvisserij, waar ook in het stuk en in de commissie al reeds over gesproken is. Wij willen nogmaals benadrukken dat de garnalenvisserij een vorm van visserij is met een lage impact op het milieu en dat er momenteel afspraken gemaakt worden tussen de minister, natuurorganisaties en de visserij over hun toekomst. Er wordt gewerkt aan een gedragscode voor de gehele garnalenketen met als doel een duurzame toekomst te waarborgen met respect voor de zeebodem en de natuur. Het CDA is daarnaast van mening dat er rekening moet worden gehouden met het sociaaleconomische en cultuurhistorische belang van de garnalenvisserij voor de dorpsgemeenschappen, waaronder Den Oever, waarvoor de garnalenvisserij belangrijk is. Het CDA pleit ervoor dat vanuit onze provincie ruimte wordt geboden voor de afspraken tussen het ministerie en de visserij en dat er geen hetze tegen de garnalenvisserij ontstaat in Noord-Holland door moties of andere uitspraken. Verder blijft het CDA zich nog altijd inzetten voor een goede balans tussen economie en ecologie, ook voor de toekomst die er nog resteert voor het Waddenfonds en de lange toekomst voor de Wadden.

2265

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren. Ook voor u de maidenspeech vandaag.

2270

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. De haas staat in de mythologie symbool voor de natuurlijke cyclus van het leven. Geïntregeerd door oude verhalen en gebruiken, studeerde ik klassieke talen en archeologie. Het was zo'n andere wereld dan die waarin ik opgroeide onder de stinkende rook van Pernis, zoals we in Spijkenisse zeiden. Mijn naam indachtig, sta ik voor dat natuurlijke evenwicht. Dus ging ik op zoek naar mijn manier om dat te herstellen. Niet door het hazenpad te kiezen natuurlijk, maar juist door hier te staan. Net als bij de zorg voor het erfgoed, waar ik vanuit mijn professie al twintig jaar voor sta, geldt ook voor de zorg voor de planeet: als je er niet voor vecht, is het straks onherstelbaar verwoest en voorgoed verdwenen. Staan voor je idealen gaat niet altijd over rozen. Die andere crisis, de diversiteitscrisis van onze maatschappij, speelt hier ook een rol. Vrouwen spelen een centrale rol in natuurbehoud overal ter wereld. Juist hun kennis en oplossingsgerichte denkwijze, het versterken van de relatie door empathie en een groot rechtvaardigheidsgevoel zouden meer ruimte moeten nemen in de besluitvorming. Hun stem moet gehoord. Voor mij reden om hier als Statenlid namens de Partij voor de Dieren te staan. Want ook ik was regelmatig, laten we het zeggen, het haasje wanneer ik mij zorgen openlijk uitsprak over het welzijn van de planeet. Juist dat welzijn, een toekomst voor mijn twee kinderen en de vele anderen, is waar ik voor ga.

2275

2280

2285

2290

2295

2300

2305

Precies zoals bij de zorgen nu in het Waddengebied en vele andere plekken. Misschien doordat het huidige bestuur van het Waddenfonds slechts voor 30% uit vrouwen bestaat of omdat de stikstofrem kennelijk niet voor garnalenvissers telt, maar alleen voor andere sectoren? Dat weet ik niet. Mijn naam is haas. Wat ik wel weet, is dat het de hoogste tijd is het Waddengebied te beschermen, conform de status, het belang, het gewicht dat we eraan gaven: al sinds 2009 Unesco werelderfgoed. Maar het gaat niet goed met het Waddengebied, ondanks de bijdragen van het waddenfonds. Het gaat niet goed met het ecosysteem. Het gaat niet goed met de broedplaatsen en het overwinteringsgebied van miljoenen vogels, met unieke planten en diersoorten. En wat doen wij? Wij, de mens? Wij gaan gewoon door met activiteiten die schade toebrengen, zoals de visserij. Ja, visserij. Een van de meest problematische activiteiten in de Waddenzee, notabene een Natura 2000-gebied. In het bijzonder de garnalenvisserij. De bewijzen over de schadelijkheid stapelen zich op. Het Rijk gedooft nu de garnalenvisserij, terwijl de vergunningen verlopen zijn. Op de passende beoordeling bij de nieuwe vergunningaanvraag is een wetenschappelijk memo gepubliceerd. Ik noem twee schokkende zaken daaruit. Namelijk 1, dat niet aan de stikstofreductie wordt gedaan, die van andere sectoren wel wordt verlangd. En 2, dat het voorzorgsbeginsel uit de habitatrichtlijn niet wordt nagekomen. Immers, er is grote onzekerheid over de schade door garnalenvisserij aan het ecosysteem. Totdat het tegendeel is bewezen, zou voor dit kwetsbare gebied elke vorm van garnalenvisserij gestopt moeten worden. Ja, daar is lef voor nodig, of noem het leiderschap, en erkenning dat het economische systeem wegwijnt. De EU werkt al aan een verbod van visserij in Natura 2000-gebied. Nu gedogen houdt de vissers alleen maar langer aan het lijntje.

2310

2315

Ik zie hier wat parallellen met landelijke problematiek. En dat terwijl fondsen ter beschikking staan om een vrijwillige uitkoop te financieren. Daarom de eerste motie, mede ingediend door SP, Pas voorzorg toe bij de Waddenzee. Het dictum: gehoord de discussies hier, roept Gedeputeerde Staten op zich bij het Rijk in te spannen eventueel gezamenlijkheid vanuit het bestuur van het Waddenfonds of slapende natuurvergunningen voor de garnalenvisserij in de Waddenzee in te nemen, totdat is vastgesteld dat geen schade wordt toegebracht aan ecologische waarden en nieuwe vergunningen pas te verlenen als aan het voorzorgsprincipe van de habitatrichtlijn is voldaan.

Motie 48-30 mei 2023

2320

Pas voorzorg toe bij de Waddenzee

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 mei 2023.

Constateernde dat:

2325

- *Uit de Memo Reflectie Passende Beoordeling Garnalenvisserij van de experts van de Waddenacademie (2022, ter beoordeling van een nieuwe vergunningaanvraag vanaf 1 januari 2023) blijkt dat er nog steeds redelijke twijfel bestaat over de ecologische*

gevolgen van voortdurende garnalenvisserij in de Waddenzee én dat er negatieve effecten van garnalenvisserij zijn aangetoond die zorgen baren;

- *De Waddenacademie stelt dat in de Passende Beoordeling het cumulatieve effect van garnalenvisserij in de Waddenzee niet is meegenomen, terwijl dit juist voor natuurwaarden van belang is en dat het voorzorgbeginsel conform artikel 6, lid 3 van de Habitatrictlijn niet is gevolgd;*
- *In de passende Beoordeling geen uitspraak wordt gedaan over stikstofdepositie en -uitstoot, terwijl de Raad van State juist voor andere sectoren, zoals de bouw heeft besloten dat er geen uitzonderingspositie mogelijk is;*
- *In het Uitvoeringsprogramma van de Waddenzee staat dat "Het Waddenfonds wil een duurzame visserij, die past bij de ecologische draagkracht van het natuurgebied, bevorderen. Dit betekent: zero-emissies, stil en schoon varen, geen bodemberoering met negatieve impact meer en maximaal hergebruik van reststromen." waarbij een van de doelen die het Waddenfonds nastreeft, is het verminderen van de visserijdruk met name door garnalenvisserij op de Waddenzee.*

Overwegende dat:

- *Er volgens de Habitatrictlijn geen redelijke wetenschappelijke twijfel mag bestaan en de noodzakelijke toepassing van het voorzorgbeginsel volgens de Waddenacademie met zich meebrengt dat garnalenvisserij in het Natura-2000 gebied Waddenzee niet kan worden vergund;*
- *De Waddenzee een kwetsbaar en beschermd natuurgebied is, waardoor we extra voorzichtig moeten zijn met menselijke activiteiten, zoals garnalenvisserij.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Zich bij het Rijk in te spannen, eventueel in gezamenlijkheid vanuit het bestuur van het Waddenfonds, om slapende natuurvergunningen voor de garnalenvisserij in de Waddenzee in te nemen totdat is vastgesteld dat geen schade wordt toegebracht aan ecologische waarden en nieuwe vergunningen pas te verlenen als aan het voorzorgsprincipe van de habitatrictlijn is voldaan.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren) en Remine Alberts (SP).

Mevrouw HAAS (PvdD): Het bestaande beleidskader van het Waddenfonds voldoet en hieraan willen we niet tornen. De gedeputeerde heeft in de commissie ook helder verwoord dat de balans tussen de economische en ecologische doelen wordt gehandhaafd. Daar zijn we blij mee. We zullen dan ook de jaarstukken goedkeuren. Toch zien we in de verslechterende ecologische toestand van het Waddengebied aanleiding om een extra impuls te geven aan de natuurwaarde door het Waddenfonds op te roepen bij hun beoordeling van alle aanvragen, dus ook die met een economische doelstelling, ook de ecologische waarde mee te nemen, opdat de natuur de extra impuls krijgt die ze nodig heeft, overal daar wat waar dat kan. Geen extra budget, geen wijziging van bestaande kaders of doelen, maar simpelweg de natuur een handje helpen waar het kan. Daarom de tweede motie, ook mede ingediend door de SP, Een impuls voor de Waddenzee, met als dictum: verzoeken het Waddenfonds om waar mogelijk alleen bij te dragen aan programma's en projecten met als hoofddoel zee, economie wanneer ook een duidelijke bijdrage aan het realiseren van hoofddoel a en, of b vergroten en versterken natuur- en landschapswaarden van het Waddenfonds blijkt. De verkiezingscampagnes stonden er vol mee: de natuurbescherming. Dus ik heb er alle vertrouwen in dat deze motie voor een impuls voor de natuur gesteund wordt.

Motie 49-30 mei 2023

Een impuls voor het Waddengebied

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 mei 2023.

Constaterende dat:

- *Uit een brief van de ministers van Verkeer en Waterstaat en Natuur en Stikstof aan de Tweede Kamer blijkt dat ook zij zich zorgen maken over de uitdagingen voor de ecologie en natuur in het Waddengebied (pagina 11, Jaarstukken 2022);*
- *Uit de factsheet 22-03 van de Waddenacademie over de kwaliteit van het oppervlaktewater in het Waddengebied (juni 2022) blijkt dat de chemische en ecologische toestand over het grootste deel niet voldoet aan de norm van de Kaderrichtlijn Water.*

Overwegende dat:

- De Waddenzee om meerdere redenen een uniek en zeer belangrijk internationaal natuurgebied is en daarom is uitgeroepen tot Unesco Werelderfgoed;
- 2390 • De natuur van de Waddenzee nog altijd in kritieke toestand verkeert en daarom een impuls nodig heeft;
- De natuur in de eindfase van het Waddenfonds die impuls kan krijgen als het Waddenfonds ervoor kiest om vanaf nu zoveel mogelijk alleen economische projecten (hoofddoel C) te kiezen die óók de natuurwaarden (hoofddoel A en/of B) van het gebied versterken;
- 2395 • We daarmee bestaand beleid en ook de bestuurlijke afspraken voor de 50/50-verdeling tussen duurzame economie en ecologie kunnen blijven respecteren;
- Versterking van de natuurwaarden ook een economische factor is: per jaar bezoeken immers 1,3 miljoen mensen de Wadden, juist om die unieke natuurwaarden, het landschap en de rust.
- 2400 Verzoeken Gedeputeerde Staten:
 - Waar mogelijk alleen bij te dragen aan programma's en projecten met als hoofddoel C (economie) wanneer óók een duidelijke bijdrage aan het realiseren van hoofddoel A en/of B (vergroten en versterken natuur- en landschapswaarden, en verminderen/wegnemen extern bedreigingen) van het Waddenfonds blijkt.
- 2405 En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren) en Remine Alberts (SP).

- Mevrouw HAAS (PvdD): En dan kom ik bij de motie die we mede met D66 indienen, Een
- 2410 rechtspersoon voor de Waddenzee. Partij voor de Dieren is blij dat ook D66 en landelijk meer partijen erkennen dat een radicaal andere logica nodig is om de natuur te kunnen beschermen dan we tot nu toe hebben gedaan. Omdat rechten voor de natuur voor veel partijen een nieuw fenomeen is, de ontwikkelingen buiten PS om toch doorgaan en het ook de
- 2415 vergunningverlenende, kaderstellende en toetsende rol van Provinciale Staten raakt, lijkt het ons goed om een expertmeeting te organiseren, ook met de andere betrokken provincies samen. Zo raken we met elkaar vertrouwd met het onderwerp, kunnen we goed beslagen ten ijs komen wanneer de minister vervolgstappen zet in dit concept, los van de rol die GS zou kunnen hebben. Daarom de derde motie, mede ingediend door SP, GroenLinks, Volt, Partij van de Arbeid en D66, Een vervolgstap rechten voor de Waddenzee, met als dictum: Stemt in met de organisatie vanuit
- 2420 de commissie Natuur van een expertmeeting over de kansen, gevolgen en toepassingen van het toekennen van rechten aan de Waddenzee en nodigt ook de Provinciale Staten van Friesland en Groningen en de waterschappen daarbij uit. Op talloze plekken in de wereld wordt op deze manier de natuur gewaardeerd om de natuur zelf. Wat zou het mooi zijn om in onze provincie de waardevolle Waddenzee als rechtspersoon in ons midden te mogen verwelkomen en te
- 2425 koesteren?

Motie 47-30 mei 2023

Vervolgstap rechten voor de Waddenzee

- 2430 Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 mei 2023.
- Constaterende dat:
- In december 2022 de Waddenacademie een rapport aan minister voor Natuur en Stikstof Christianne van der Wal-Zeggelink heeft overhandigd, waarin werd vastgesteld dat er
 - 2435 géén grote juridische obstakels liggen om rechten voor de Waddenzee te implementeren in Nederlandse wet- en regelgeving;
 - De studie, die is gepresenteerd op de 1-4e Trilaterale Regeringsconferentie in Wilhelmshaven, volgens de Waddenacademie voldoende aanwijzingen bevat die het de moeite waard maken om de mogelijke toepassing van de Rights of Nature-benadering op de Waddenzee nader te onderzoeken, hetgeen in lijn is met de belangstelling voor deze benadering op trilateraal niveau.
 - 2440
- Overwegende dat:
- De Waddenzee een kwetsbaar, uniek en beschermd (UNESCO Werelderfgoed, Natura-
 - 2000) natuurgebied is;

- 2445
- *Het Waddenfonds eindig is en er een nieuw beleidskader ter bescherming van de unieke natuurwaarden van de Waddenzee nodig is;*
 - *De ontwikkelingen om de natuur een zelfstandig rechtspersoonlijkheid toe te kennen gevolgen zullen hebben voor de provinciale vergunningverlening en provinciaal beleid en daarmee de kaderstellende en controlerende taak van Provinciale Staten voor wie dit concept deels nog onbekend terrein is.*
- 2450 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*
- *De organisatie vanuit de commissie natuur van een expertmeeting over de kansen, gevolgen en toepassingen van het toekennen van rechten aan de Waddenzee en nodigt ook de Provinciale Staten van Friesland en Groningen en de waterschappen daarbij uit. En gaan over tot de orde van de dag.*
- 2455 *Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren), Remine Alberts (SP), Paul Laport (GroenLinks), Julie Schneemann (Volt) en Marloes ten Ham (PvdA).*
- 2460 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Tenslotte, als u zich soms afvraagt hoe de hazen lopen, kan ik u vertellen: meestal op hoge hakken, maar vooral hoop ik in vrijheid zonder enige angst te hoeven hebben voor de kogel. Dank u wel.
- [Tafelgeroffel]
- 2465 De **VOORZITTER**: Keurig allemaal ondertekend en maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Dank u wel. Gaan we naar Statenlid Laport van GroenLinks. En ook u gaat uw maidenspeech uitspreken. Waarbij ik natuurlijk wel de staatslieden allemaal op de klok moet wijzen die meeloopt. Dat is de spreektijdenklok. Bij sommigen begint hij al aardig op te raken.
- 2470 Statenlid **LAPORT** (GL): Ja, dank u, voorzitter. “Wat een mooie dag voor een maidenspeech”, had ik opgeschreven, maar ik heb helaas een wat onvaste stem door verkoudheid. Maar ik hoop dat het gaat meevallen en dat ik toch het einde ga halen. Een maidenspeech, het moment waarop je als politicus ongestoord eindelijk eens een keertje niet onderbroken het woord mag voeren. Ik dacht eerst dat een maidenspeech ook ongelimiteerd was. Dus ik had een drie uur lange speech voorbereid.
- 2475 Maar ik begreep onlangs van mijn fractievoorzitter dat ik me toch aan de spreektijden moet houden. Dus helaas voor jullie heb ik mijn verhaal flink moeten inkorten. Ik vind het extra leuk, net als Statenlid Vroom, dat mijn maidenspeech over het Waddenfonds mag gaan, want wat mij betreft zijn de Wadden het mooiste en meest unieke Waddengebied van Nederland. Zeer
- 2480 waardevol. En er zit voor mij ook nog een persoonlijk tintje aan. Ik heb mijn vrouw ontmoet op Terschelling. Dus ook de liefde gedijt goed op de Wadden.
- Maar laat ik naar de inhoud gaan, daar sta ik natuurlijk ook voor. Het is goed dat er een Waddenfonds bestaat en ook dat vijftig procent van de beschikbare gelden worden besteed aan ecologische doeleinden. De gedeputeerde heeft de vorige keer uitgelegd dat dit geldt voor de gehele periode. Wij gaan ervan uit dat dit ook voor de laatste jaren geldt en dat de gedeputeerde daarop zal toezien. En als er subsidie aan economische aanvragen wordt toegekend, dat dan ook het ecologische aspect zwaar wordt meegewogen. Graag een reactie van GS hierop.
- 2485
- 2490 In de vorige commissievergadering werd geopperd om van het Waddengebied een rechtspersoon te maken. Wij vinden dat een uitstekend idee, juist vanwege de grote waarde die het gebied heeft. We hebben samen met Partij voor de Dieren een motie ingediend om hiervoor over een expertmeeting te houden. Wat betekent die status van rechtspersoonlijkheid nou eigenlijk precies? Helpt dat inderdaad om de uniekheid van het natuurgebied te waarborgen? De gelden voor het Waddenfonds zijn eindig. Al in 2026 wordt het laatste bedrag gestort en in 2028 stopt de regeling zelfs definitief. Dat is een slechte zaak, vinden wij. Er liggen immers nog wat toekomstige bedreigingen op de loer. Klimaatverandering is de voornaamste. Hierdoor stijgt de zeespiegel, wat een direct gevaar oplevert voor de eilanden, maar ook vissen met sleepnetten, gasboringen en periodes van extreme droogte vormen een serieuze bedreiging. Door droogte
- 2495 verminderde voedselvoorraad. Iets dat desastreus kan uitpakken voor diverse vogels en andere dieren. Sowieso staat de soortenrijkdom, de biodiversiteit, in het gebied onder druk. Ook dat heeft te maken met opwarming en stikstofuitstoot. Door klimaatverandering lukt het wel steeds
- 2500

meer exoten om te aarden in het Waddengebied en dat vormt weer een bedreiging voor inheemse soorten. Kortom, er zijn nogal wat bedreigingen voor het meest unieke natuurgebied van
2505 Nederland. Het Waddenfonds kan bijdragen aan de bescherming van dit natuurgebied. Daarom is het Waddenfonds nuttig en van groot belang. En ik hoop dat GS dit kan onderschrijven en dat de gedeputeerde GroenLinks wil toezeggen zich hard te maken voor een vervolg op het Waddenfonds.

2510 Omdat dot mijn maidenspeech is en ik neerlandicus ben, wil ik graag op bijzondere wijze afsluiten met een stukje poëzie over het wad. Het is eigenlijk een lied, maar vanwege mijn stem zal ik het niet zingen. Het is afkomstig uit een lied van 1972 van Neerlands Hoop en het begint als volgt. "Ons land is klein, dat weet eenieder, dat hebben we op school gehad. Maar het kan
2515 groot zijn in zijn schoonheid. Ik denk hierbij speciaal aan het wad." In het vervolg van het lied blijft er tijdens het wadlopen iemand vastzitten in het slib. O, ik ben even mijn tekst kwijt. Maar ook dat loopt goed af, gelukkig. Even kijken. Na dit grappige intermezzo volgt er dan nog een afsluiter die prima past voor deze vergadering, voor deze politieke setting, zoals wij hier vandaag
2520 bijeen zitten. Ik citeer dat weer. "Want hoe wij hier dan ook bijeen zijn van gematigd links tot radicaal, wij moeten strijden voor de Wadden in het belang van allemaal." Nou, want die schoonheid van de Wadden, beste voorzitter, en mevrouw Vroom heeft dat ook al aangegeven, is onze bescherming meer dan waard. Ik dank u wel.

[Tafelgeroffel]

2525 De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts, SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Je weet pas wat je mist als je het kwijt bent. En dus hebben wij om deze reden nu ook een discussie over het Waddenfonds. Het meest unieke gebied
2530 eigenlijk denk ik haast wel van de wereld, want zoveel Waddengebied is er niet op deze aardbol, en wij hebben hem. Unesco werelderfgoed. En dat betekent dat je dus heel goed moet opletten, want er zijn altijd krachten die bezig zijn om zoiets kapot te maken. Als we dan eventjes terugdenken aan mijn openingszin, "je weet pas wat je mist als je het kwijt bent", moeten we dus alles in het werk stellen om dat te voorkomen. Dat betekent dat we heel erg moeten oppassen voor de kracht van de economie. Die is echt enorm en die heeft ook best wel wat kapot gemaakt
2535 onderweg de afgelopen tijd. Laten we dus nu maar deze stap zetten en deze mooie moties aannemen, waar we om hebben gevraagd. Heel veel mooie teksten net van mevrouw Haas, maar ook vanuit GroenLinks. Nou, ik vond dit wel een goed betoog eigenlijk om voor deze moties te stemmen. Ja, ik doe het eventjes uit mijn hoofd. Dit is de strekking eigenlijk van het geheel. Wij zullen natuurlijk het financiële gedeelte gewoon steunen.

2540 De **VOORZITTER**: Ik dacht bijna dat u aan het solliciteren was naar applaus, maar u heeft uw maidenspeech natuurlijk al lang geleden gehad.

2545 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Weet u dat die toen genegeerd is?

De **VOORZITTER**: Nee.

[Tafelgeroffel]

2550 De **VOORZITTER**: Soms lijkt het wel alsof uw voorzitter over bijzondere genen beschikt, dat ik hier dan toch zomaar over begin. Maar we gaan naar de volgende maidenspeech. Dat is mevrouw Sijbenga van de BBB.

2555 Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Ja, voorzitter, geachte aanwezigen, ik had onlangs het genoegen om weer een keer mee te mogen lopen met de garnalenvissers op het wad. Ik kan het jullie allemaal aanraden om weer eens de stilte te ervaren en de schoonheid van de natuur. Ik kreeg ook bijzondere uitleggen wat wij allemaal op het wad kunnen vinden. Ik wil u één ding niet onthouden. Wij vonden een paar garnalen. En wat bleek? De garnalen worden als mannetje geboren en na twee jaar veranderen ze in een vrouwtje. Ja, ook in de natuur komen verschillen
2560 tevoorschijn. Daarna liepen we langs de weilanden waar de koeien graasden terug. Natuur en cultuur naast elkaar in goede harmonie.

In tegenstelling tot andere sprekers, wil ik toch een pleidooi houden voor de visserij. Visserij is meer dan een sector. Het vissersbestaan is van oudsher verbonden met gemeenschappen en vormt daarmee een belangrijk onderdeel van die identiteit van Noord-Holland. De recente saneringsregeling heeft een grote aderlating betekend voor een aantal gemeenschappen, waardoor onder andere voor Den Helder en Texel de boomkorvisserij is gestopt. Laten we toch echt zorgen dat de overgebleven vissers op een goede manier worden ondersteund bij de transitie naar een duurzame visserij met een perspectief op ondernemen en behoud van de culturele waarde van de identiteit van onze visserij in Noord-Holland. Wij pleiten dan ook dat er rekening moet worden gehouden en blijven gehouden met de sociaaleconomische impact, vooral voor de kustgemeenschappen en de garnalen-schelpdierensector. En dan kom ik eigenlijk terug op wat andere mensen eigenlijk als argument gaven. Als ik kijk naar de visserij – en daar heb ik echt een heel grote affectie mee – wat ze de afgelopen jaren al hebben moeten doen om te voldoen aan het duurzaamheidsgehalte... Nu moeten bijvoorbeeld de vissers weer een katalysator doen om weer meer aan de duurzaamheid te voldoen. Als wij die gedoogbeschikking niet geven en in september hebben ze allemaal een katalysator aangeschaft en blijkt dan weer dat het weer niet gedoogd wordt, gaan mensen weer investeren in duurzaamheid, waarvan ze niet weten of het in september wel overgaat. Ik wil dan wel graag van de mensen horen die daar zeggen, ja, die vissers, die vissers, hoe jullie daarover denken, vind ik echt een zorgpunt. En daardoor heb ik het erover, pleit ik ervoor dat u dat allemaal wel meeneemt, alstublieft.

Ook als ik bekijk wat het ministerie heeft gezegd, is het belangrijk dat voor de visserijtechnieken gedegen inzichtelijke onderbouwing wordt gegeven en deze ontbreekt. Ook de techniek met bodemverstorende visserij valt hieronder. En ook de minister heeft gezegd dat er rekening gehouden moet worden met de sociaaleconomische impact.

Ik ben een beetje warrig, maar ik ben hieruit. Tot zover mijn speech. Dan wil ik nog even terugkomen op de vraag of wij ons kunnen vinden in de Ontwerpbegroting 2024 Waddenfonds en de Jaarstukken 2022. Voorzitter, de controle van de accountant geeft aan dat de informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat, rechtmatig in orde, in verantwoorde baten en lasten. BBB kan zich dan ook vinden in de Ontwerpbegroting 2024 Waddenfonds en de jaarstukken 2022 Waddenfonds.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan is het woord nu aan de heer Loggen namens Gedeputeerde Staten in eerste termijn.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, dank u wel. Een paar interessante maidenspeeches waaruit al gelijk bleek de liefde voor dat gebied, voorzitter, en ik kan dat geheel onderschrijven. Als schooljongetje mocht ik mijn eerste schoolvakantie op Texel doorbrengen. En als zeventienjarige matroos bij de marine heb ik daar nog enkele jaren aan toe mogen voegen, om in dat prachtig gebied te mogen bivakkeren. En net zoals de heer Laport heb ik niet alleen de economische en de ecologische waarde van het gebied mogen proeven, maar ook de erotische waarde. Dat is natuurlijk iets wat je natuurlijk voor jezelf houdt en niet breed deelt, al helemaal niet in rapporten.

Voorzitter, als ik naar de bijdragen luister, dan destilleer ik daar vier thema 's uit. En de eerste – ik doe het maar even in de volgorde zoals ze voorbijgekomen zijn – dat is toch dat er aandacht voor gevraagd wordt voor de toekomst van het Waddenfonds, over de kwetsbaarheid van het gebied, de continuïteit van een instituut als het waddenfonds en is er ook nog behoorlijk wat woorden gewijd aan visserij, zowel voor als tegen de visserij. Nou, laat ik beginnen te zeggen, beste mensen, er wordt al heel lang gewoond, gewerkt en gerecreëerd op en aan de randen van het wad. Ik denk dat dat ook een groot goed is, dat we dat met elkaar ook moeten koesteren. Dat betekent dat, als er mensen wonen, er ook economische activiteiten zullen blijven plaatsvinden. Dat is ook helemaal niet erg, zolang ze maar in balans zijn met de omgeving en de natuur in dat gebied. Vandaar ook dat het Waddenfonds er ook op toeziet dat de projecten die zij financiert ook daar wel aan voldoen. Wij hebben bij wet vastgelegd, de Tweede Kamer heeft dat gedaan, bij de decentralisatie van het Waddenfonds, dat er vijftig procent ecologie en vijftig procent duurzame economie uit gesubsidieerd kan worden. En als je kijkt op pagina 39 van de jaarstukken, dan zie je over de looptijd van het Waddenfonds tot nu toe ongeveer 52,3% aan

ecologie en het overige aan duurzame economische ontwikkelingen. En ik zeg daar zelf altijd bij, daar speelt ook natuurlijk altijd weleens de vraag: als je nu bijvoorbeeld de prins Hendrik
 2625 Zanddijk aanlegt, dat is een kustbeschermingswerk. Tegelijkertijd wordt daar een enorme
 ecologische opgave mee gedaan, over de biodiversiteit. En tegelijkertijd is er ook een door het
 Waddenfonds gesubsidieerd een fietspad over die dijk aangelegd. Dan raakt het alle drie aan
 elkaar. Dan raakt het alle drie aan elkaar. En dan is het heel moeilijk om met een schaartje te
 2630 knippen of het nou exact die 52,3% is of iets meer in die uitloop daarvan. Ik vind dat we daar een
 prachtige dijk met elkaar – dat heeft hoofdzakelijk het waterschap natuurlijk gedaan, maar wij
 hebben daar wel aan bijgedragen – maar dat er een prachtige dijk ligt met een enorme
 ecologische werking en een prachtige fietsroute erop. Dus wat wil je dan nog meer voorstellen?
 Maar even een voorbeeld vanuit wat het Waddenfonds doet.

2635 Ja, wij weten dat het Waddenfonds eindig is. Dat is ook met de decentralisatie destijds ook
 besproken, dat wij tot 2026 gedoteerd krijgen.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u. Gedeputeerde, helder dat de vijftigvijftig-balans wordt
 2640 gehandhaafd en dat steunen wij ook. Maar ik vraag met mijn motie juist om die extra impulsen,
 om als je economische projecten gaat beoordelen, om ze daar alleen te waarderen op het
 moment dat ze ook bijdragen aan die ecologische waarde, aan die ecologische versterking. Dus
 zowel en-en.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik was nog niet toe om op de moties in te gaan, maar met uw pleidooi en
 2645 de wijze waarop u uw motie verwoord heeft, namelijk mogelijk, die woorden toe te voegen, sluit
 het wel perfect aan bij hetgeen wij eigenlijk al doen. Dus kan ik alleen maar het advies geven op
 deze motie om dat over te nemen. Dus ik denk, dat doen we eigenlijk al voor een belangrijk deel.
 Als er een economisch voorstel komt, kijken we juist naar wat u eigenlijk hier al vraagt. Dus daar
 kan ik u wel gelijk gerust in stellen. Dan loop ik al vooruit op de moties, voorzitter. Ik wil toch
 2650 nog even terug naar die vier kernwoorden die ik hier gehoord heb.

Ja, als het gaat over de toekomst, ja, dan weten we gewoon dat het eindig is. Ik deel niet
 helemaal het beeld van mevrouw van- Dus dat er niets gedaan wordt aan de bestuurlijke
 spaghetti. Wel degelijk zijn we bezig om te zorgen dat natuurlijk dat teruggedrongen wordt. Dat
 2655 doen wij niet vanuit het Waddenfonds, want het Waddenfonds is een gemeenschappelijke
 regeling waarbinnen wij proberen op zo goed mogelijke wijze die fondsen, die middelen weg te
 zetten. Maar natuurlijk, als waddenprovincies proberen wij natuurlijk wel bij te dragen aan hoe
 overleggen we dan met elkaar? Nou, daar hebben we ook de Beheerautoriteit Wadden voor,
 waarin we al die beheeractiviteiten op elkaar proberen af te stemmen. Dat is volgens mij al een
 2660 grote stap voorwaarts ten opzichte van hoe het een aantal jaren geleden was georganiseerd.

Mevrouw **VROOM** (D66): Ja, dank u wel. Ik vroeg me af, vraag ik via de voorzitter, hoe de heer
 kijkt tegenover de deelevaluatie waarin de Waddenautoriteit een autoriteit zonder autoriteit wordt
 2665 genoemd en dat zij dus eigenlijk niet de doorslagkracht hebben om hier echt het verschil in te
 maken.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Nee, dat hebben wij zelf ook natuurlijk opgemerkt, dat het nog niet is
 waar het moet komen. Maar het is ook een autoriteit die nog niet zo lang geleden is geïnstalleerd
 en je ook de tijd moet geven, zeker in dat krachtenveld, waar daarvoor heel veel partijen gewoon
 2670 aan tafel zaten om daar natuurlijk ook wel je positie in te verwerven. En ik vind ook dat we de
 bestuurders die daarin, de directeuren die daarin werkzaam zijn, ook daarin moeten
 ondersteunen. Dat doen we ook vanuit de waddenprovincies en vanuit het ministerie. Ik denk dat
 het nog wel even iets is: dat moet groeien. Het gaat veel om vertrouwen, maar het gaat ook op
 een gegeven moment om een stukje inleveren van waar je eerst als organisatie aan tafel zat. Ja,
 2675 dat doet soms wel een beetje pijn. Dat gaat niet altijd makkelijk. Daar heb ik ook alle begrip voor.
 Maar ik heb er wel vertrouwen in dat die beheerautoriteit uiteindelijk straks wel zijn werk gaat
 doen waar die voor bedoeld is.

Voorzitter, dan probeer ik toch nog even naar die toekomst te gaan. Die toekomst, die is eindig.
 2680 Het lijkt mij verstandig- Het Waddenfonds, die gaat niet over zijn eigen toekomst praten, want die
 heeft die middelen gewoon niet. En wij als provincie hebben ook niet de middelen om op
 eenzelfde wijze het Waddenfonds te laten continueren, zoals het op dit ogenblik vormgegeven

2685 wordt. Er wordt wel gesproken over een kustfonds, er wordt gesproken over andere zaken. Het lijkt mij verstandig, en daar wil ik best wel kijken of daar bij mijn collega's ook het enthousiasme voor is, om te kijken of we kunnen komen tot een soort gezamenlijke Statencommissievergadering waarin we met elkaar als commissies en als gedeputeerden met elkaar – en dat zullen waarschijnlijk de opvolgers worden, zeg ik er eerlijkheidshalve bij – maar dat er in ieder geval met Staten en bestuurders gesproken wordt over een mogelijke toekomst; hoe die er ook uit zal zien, want daar durf ik hier niet op te speculeren. En daar kun je ook gelijk hebben over of die rechtspersoonlijkheid daar dan ook een goed instrument voor is.

Mevrouw **VROOM** (D66): Ja, dat het na mijn periode is, dat snap ik, want ik ben zeven weken Statenlid. Maar ik hoop-

2695 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik ben waarschijnlijk nog gedeputeerde. Dus-

Mevrouw **VROOM** (D66): Ja, precies. Maar ik hoop wel dat dat sneller gaat dan over vier jaar, dat we praten over de toekomst van de Wadden en hoe we dat gaan borgen. Ik vind dat vrij laat.

2700 Gedeputeerde **LOGGEN**: Volgens mij wordt ook op dit ogenblik al gewerkt aan een liquidatieplan voor het Waddenfonds, want de middelen die stoppen. Dus dat betekent dat als je het netjes wil achterlaten, moet je nu al nadenken over: hoe bouw ik die organisatie dan af? En dan kom ik gelijk op de vraag van de heer Laport ook uit van, hoe gaan we nou met die fondsen na 2026-, hoe worden die- Van wie was die? Volgens mij van iemand van BBB, werd die vraag gesteld van, hoe gaat het nou na- Nee, 50PLUS had het erover. Ik was het even kwijt. Ik ben ook al wat ouder.

2705 Dus ja, dan is het allemaal niet zo scherp meer bij mij. Nou, dan ben ik het weer kwijt, voorzitter.

De **VOORZITTER**: U had het over de liquidatie-

2710 Gedeputeerde **LOGGEN**: De liquidatie van het Waddenfonds.

De **VOORZITTER**: Ik hou u wel even scherp.

2715 Gedeputeerde **LOGGEN**: Heel fijn, voorzitter. De liquidatie van het Waddenfonds. Dus daar moet je een plan voor hebben. Dus dat wordt ook verder uitgewerkt. Dus ik denk dat het ook verstandig is om met elkaar, voordat we dat allemaal in werking gaan stellen, nog een keer met elkaar die gedachtevorming te hebben over van, wat zou ervoor in de plaats kunnen komen? Gaan we het kil saneren? Gaan we het kil liquideren? Dan bouwen we het af. Dat kan een mogelijkheid zijn. Of gaan we toch proberen een coalitie te bouwen met elkaar om te kijken of wij als partijen met elkaar ook het Rijk kunnen verleiden om opnieuw iets als zijnde het Waddenfonds te doen. Ik vind dat nu nog te vroeg om daarop vooruit te lopen, want daar gaan wij niet alleen over; daar gaan nog twee andere waddenprovincies ook over. Maar het lijkt me wel verstandig – en ik wil echt wel die aanzet doen – om bij mijn collega's te peilen of zij daar open voor staan. En anders kunt u als Staten dat natuurlijk zelf altijd doen om te kijken of uw collega's dat gesprek wel met u willen aangaan. Nou, de liefde die ik hier proef voor de Wadden, die leeft ook echt wel bij uw Friese en Groningse collega's. Dus dat lijkt me niet zo moeilijk. Maar het is ook heel fijn als we dat als bestuurders met u kunnen doen. Nou, en die aanzet wil ik best wel op mij nemen, voorzitter. Daar past volgens mij ook echt wel die rechtspersoonlijkheid in. Dus ik vraag u eigenlijk nog even die aan te houden en anders zou ik hem neutraal aan de Staten voorleggen, want zo zit ik er dan ook in. Maar ik denk dat het verstandig is om die nog even aan te houden, totdat we met elkaar dat gesprek hebben gevoerd.

2720

2725

2730

2735 Voorzitter, dan de kwetsbaarheid van dat gebied. Die kwetsbaarheid, die komt wel in alles dagelijks naar ons toe. Er hoeft maar een container overboord te vallen tijdens een storm en de Wadden lijden daaronder. Tegelijkertijd weten we ook dat er nog steeds activiteiten zullen plaatsvinden die ook een aanslag op dat gebied plegen. Dat is juist die visserij, die door de een verfoeid en door de ander bejubeld wordt. Ik blijf toch wel van mening dat, als je dat gebied in al zijn vormen wil koesteren, dat ook die cultureel-historische kant een plek in dat gebied hoort te krijgen. Of dat in de omvang is zoals die nu is? Dat weet ik niet. Dat is niet ook niet aan het Waddenfonds om daarover te oordelen. Dat is aan het Rijk en de stakeholder om daarover te oordelen. En daar kunnen wij als provincie nog een mening over hebben, maar niet als

2740

bestuurder van het Waddenfonds. Dus die wil ik dan wel even op die manier adresseren, voorzitter.

2745 Nou, over de continuïteit heb ik wat over gezegd en over de visserij heb ik eigenlijk wat gezegd.

2750 Dan ga ik naar de moties. Motie Rechtspersoon. Ik denk dat het verstandig is om hem aan te houden, maar mocht u hem in stemming willen brengen, dan adviseer ik hier neutraal op. Impuls voor Waddengebied, daarvan is de wijze zoals die op dit ogenblik geformuleerd staat, kan ik hem overnemen, voorzitter.

2755 De voorzorg op de Waddenzee. Ja, mijn advies zou zijn, laat dit voorlopig nog even aan het Rijk en de sector over. Wij gaan sowieso niet als Waddenfonds over beleidsmatige punten. Dan moet u echt daarover bij GS zijn. Dat zou een eigenstandige discussie met elkaar vergen in de commissie eerst. Dan doe je het op de goede manier. Doe je hem via het Waddenfonds en de twee andere provincies zouden hier niet voor voelen, dan gebeurt er dus niks. Dus je kunt het veel beter via de waddenprovincies doen dan via het Waddenfonds, voorzitter. Dat zou ik kansrijker vinden. Dus deze moet ik ontraden.

2760 Dan Vervolgstappen rechten Waddenzee. Die is beleidsmatig van aard. Ik vind hem niet primair voor het Waddenfonds, maar ik leg hem neutraal voor aan de Staten, voorzitter.

2765 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, ik begrijp wel uit de woorden dat de schade die de visserij, garnalenvisserij, aanbrengt, u ook wel degelijk aan het hart gaat. Ik zou toch vragen om een uitspraak van GS te willen op de motie tegen de garnalenvisserij en het gedoogbeleid, juist omdat er nu vissers zijn, zoals mevrouw van de BBB zegt, die worden aan het lijntje gehouden. Die weten niet waar ze aan toe zijn.

2770 Gedeputeerde **LOGGEN**: Maar daarvoor zeg ik ook, we praten nu over de jaarstukken van het Waddenfonds. Wij hebben het nu niet over de beleidsmatige kant van- Daar gaat het Waddenfonds ook niet over. Dus u vraagt mij nu een uitspraak te doen over iets wat hier niet in past. Daarover heb ik ook gezegd: dan moet ik hem ontraden. Dat doe ik ook op dit ogenblik. Moet ik hem ontraden. Ik adviseer u wel, als u dit wil, om dit een keer als agendapunt te adresseren in de commissie, zodat je hem ook langs die lijn als beleid vanuit de provincie Noord-
2775 Holland, en niet vanuit het Waddenfonds, adresseert. En dan kunnen we ook kijken of wij dat kunnen inbrengen bij de overige twee waddenprovincies. Dan heb je de koninklijke route te pakken en die is volgens mij veel impactrijker dan dat je hem nu probeert te adresseren via het Waddenfonds. Want als de twee anderen zeggen 'ja, daar hebben wij geen behoefte aan', dan heeft u een mooie motie ingediend, maar vindt die verder geen steun. Dat is de reden waarom ik
2780 hem ontraad en ik u adviseer om gewoon via de commissie dit als agendapunt te adresseren.

2785 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ik denk dat het een het ander niet hoeft uit te sluiten. Ik weet ook niet zeker of u de meest recente versie van de motie voor u heeft, omdat ik daarin GS oproep om dit mee te nemen naar het Rijk. Eventueel via het Waddenfonds. maar het kan ook via het bestuurlijk overleg zijn.

2790 Gedeputeerde **LOGGEN**: Dan zal ik daar nog heel even naar kijken, voorzitter. Dan kom ik daar straks nog even op terug. Ik ga ervan uit dat er wellicht nog een tweede termijn is. En anders dan-

De **VOORZITTER**: U bent klaar?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja.

2795 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan ga ik even kijken of er nog behoefte is aan een tweede termijn. Is dit een ordevoorstel? [...] U wilt een tweede termijn? Oké. Dan ga ik eerst kijken bij mevrouw Vroom.

2800 Mevrouw **VROOM** (D66): Ja, voorzitter, dank. En dank voor de toelichting. Ik ben natuurlijk blij met een ongeveer neutraal advies, maar ik wil wel hier even benadrukken dat ik het Waddenfonds

en de toekomst van een Waddenfonds echt als twee separate trajecten zie van het rechtspersoonlijkheidstraject. Ik hoop niet dat we gaan wachten totdat we meer zekerheid hebben over de toekomst van een Waddenfonds om te bedenken wat wij vinden van de rechtspersoonlijkheid. Ik snap de vraag om echt een expertmeeting in te roepen en als Staten goed te kijken van, wat is onze rol hierin? En hoe kunnen we dit zo goed mogelijk inrichten? Daarom heb ik hem ook medeondertekend, de motie van de Partij voor de Dieren. Dus ik ga de motie samen met de Partij voor de Dieren aanhouden over het positief uitspreken tot na de expertmeeting, waarbij ik wel erg verzoek om dit wel sneller te doen dan een volgende periode, want dat zou ik echt heel erg zonde vinden.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dus dat is, als ik goed ben geïnformeerd: motie 46 wordt aangehouden.

Motie 46 'Rechtspersoon Waddenzee' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: De heer Stulemeijer, behoefte? Nee. De heer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, wij denken, mijn fractie denkt dat het de moeite waard is om inderdaad te onderzoeken en te kijken wat de consequenties zijn van het toekennen van een rechtspersoonlijkheid. En we denken dat dit de meest geëigende volgorde is. Dus dank voor deze onderlinge afstemming. Wij kunnen ons hier goed in vinden.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning? Nee. Mevrouw Haas? Dan Statenlid Laport?

Statenlid **LAPORT** (GL): Ja, dank u, voorzitter. Ik hou het kort, weer vanwege mijn stem ook. Ik wil in ieder geval de gedeputeerde bedanken voor zijn antwoord en ook zijn persoonlijke ontboezemingen op Terschelling. En verder heb ik een duidelijke toezegging gehoord dat hij zich ook sterk gaat maken voor een vervolg op het Waddenfonds in wat voor vorm dan ook. Dat lijkt ons een heel goede. Dus daarvoor ook dank.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Alberts? Nee. Mevrouw Sijbenga? Nee. En dan de heer Roosendaal van de VVD.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel. Collega Vroom, ook bedankt voor ten eerste het aanhouden van de motie. Ik denk dat het een goede volgorde is om eerst met elkaar te kijken: wat willen we bereiken; wat is de oplossing van het probleem? En ik, als ik het goed begrijp, wordt met het probleem bedoeld 'de bestuurlijke spaghetti en hoe we dat willen oplossen'. Wij kunnen de motie steunen als het gaat om de expertsessie, maar ik ben vooral benieuwd- Wat ik aan deze wel een beetje raar vind, is dat de oplossing van het probleem meteen benoemd wordt in de vorm van de rechtspersoonlijkheid en dat gaan we onderzoeken. En ik zou heel graag willen dat de expertsessie erover gaat om beter inzicht te krijgen in hetgeen nu het probleem is. En of de rechtspersoonlijkheid uiteindelijk ook de oplossing van het probleem is, dat moet dan uit de expertsessie blijken. Het zou een van de oplossingen moeten kunnen zijn.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, in de overwegingen van de motie staat ook wel duidelijk- Beide moties trouwens. In die over de rechtspersoonlijkheid gaat het gaat om een manier om de natuur te beschermen. En dat dat een oplossing kan zijn voor de huidige bestuurlijke spaghetti die weer zorgt voor andere problemen, dat zou ook mooi kunnen bijdragen ook in het vervolg van een waddenfonds. Maar in de eerste plaats gaat het ons wel om een andere benadering van de bescherming van de natuur, om daar meer zekerheid voor te garanderen en meer duidelijkheid voor alle partijen die daar-

De **VOORZITTER**: Heeft u ook een vraag nog aan de heer Roosendaal?

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ik wil hem graag even verduidelijken. Bent u het met me eens?

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Nou ja, eerlijk gezegd dus niet. Ik denk dat de gedeputeerde, die heeft net aangegeven dat het beleid van de provincie gericht is op twee pijlers, namelijk ecologie

2860 en ook de leefbaarheid van het gebied. Als het streven is om de rechtspersoonlijkheid in het leven te roepen om alleen de ecologie te beschermen en daarbij geen rekening te houden met, nou ja, wat in een populaire term hier ook de hele tijd 'brede welvaart' wordt genoemd, namelijk er wonen en werken en leven en ook nog recreëren Mensen in dat gebied, dan vind ik de expertsessie hun doel voorbijschieten. Ik wil graag weten of we met een expertsessie kunnen
2865 onderzoeken wat de beste methode is om de doelen die wij als provincie hebben gesteld te bereiken, binnen welke bestuurlijke context dat het best zou passen. Want als het alleen gaat om die rechtspersoonlijkheid, ja, dan vraag ik me af: waarom geven we de Noordzee niet ook meteen rechtspersoonlijkheid. Dus wat hindert ons- En wat ons hindert, volgens mij, is dat we niet alleen naar de ecologie gaan kijken, want als dat het enige was, dan was de rechtspersoonlijkheid
2870 misschien wel het antwoord. Misschien zijn er ook heel veel betere antwoorden nog. Dus ik vind het te makkelijk wat we nu in dit debat doen, om uit te gaan van een nieuw iets wat allemaal hip en happening is en te zeggen 'dat is de oplossing van het probleem', terwijl we niet hebben onderzocht of er ook andere oplossingen van het probleem zijn.

2875 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Mag ik antwoord geven? Het is meer dan een probleem natuurlijk, oplossen voor de natuur. Het gaat om het geheel aan beschermingsmaatregelen en vergunningverlening en dat soort taken die wij vanuit de provincie kennen.

Mevrouw **VROOM** (D66): Ja, ik vroeg mij via de voorzitter af: hip en happening. Er zijn ongeveer
2880 vierhonderd initiatieven in bijna veertig landen. Dus je zou kunnen zeggen dat we juist achterlopen op een trend die al heel lang in gang is gezet. Daarbij ook dat er al heel veel onderzoeken zijn gedaan, onder andere door de Waddenacademie die zegt: dit is de oplossing, en niet alleen van de bestuurlijke spaghetti – ik noemde het als voorbeeld – maar er zijn wel meerdere problemen die kunnen worden opgelost met de rechtspersoonlijkheid. Te meer denk ik
2885 ook, ik snap de zorgen dat we alleen naar de ecologische waarde zouden kijken. Maar de samenstelling van een dergelijk stichtingsbestuur, daar moeten we nog over spreken op landelijk niveau van, wat is de samenstelling van zo'n stichting? Daar kunnen we iedereen inzetten van afvaardigingen, wat we zelf belangrijk zouden vinden. Dus hoe kijkt de heer daartegenaan?

2890 De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Wat ik belangrijk vind, is dat we met elkaar duidelijk krijgen wat het probleem is en dat vanuit verschillende experts te horen en dan te kijken- Schijnbaar is die beheerautoriteit, dat is in ieder geval de aanname die u nu doet, niet het middel om het probleem op te lossen, maar moeten we doorpakken naar een ander middel. En dat kan de uiteindelijke conclusie zijn, maar ik zou in die expertsessie heel graag meegenomen willen zien: wat zijn dan
2895 de doelen die we hier met elkaar bereiken; wat is het probleem dat ons hindert om die doelen te bereiken; en welke oplossing hoort daarbij? En ik ben het met u eens: het zou heel goed kunnen zijn dat daar die rechtspersoonlijkheid een antwoord op kan zijn, maar dat is nou juist wat ik onderzocht wil hebben door een expertgroep. Of tenminste, daar wil ik antwoorden van de expertgroep op hebben, zodat we samen hier tot een oordeel kunnen komen wat de beste
2900 oplossing is voor het probleem dat we met elkaar hebben geconstateerd.

Mevrouw **VROOM** (D66): Ja, ik wil benadrukken dat ik helemaal voorstander ben van het goed inlichten van de Staten en zorgen dat de experts ook kunnen toelichten hoe en wat het zit. Maar ik wil ook benoemen dat het geen aanname is, maar dat die onderzoeken al hebben
2905 plaatsgevonden en dat ik het helemaal goed vind en een goed initiatief om hen uit te nodigen om daar meer aan ons over uit te leggen.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u wel. Ik ben het helemaal met u eens. Ik wil u vragen of er misschien, als deze motie niet het gewenste doel heeft, of we er gezamenlijk een andere
2910 motie voor in kunnen dienen om het op deze wijze te gaan doen.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Nou ja, mijn vraag is dus eigenlijk of we- Misschien is dat een beetje- Dank u wel overigens dat u het met me eens bent. Laat ik dat even vooropstellen. Het is altijd fijn om te horen dat we elkaar kunnen vinden in het debat. Dus ik vind het vooral belangrijk
2915 dat we bij de- Laat ik vooropstellen: ik kan een expertsessie steunen, alleen, welke experts we gaan uitnodigen en het doel, daar zou ik graag de handreiking willen hebben van de partijen die dit hebben ingediend om met elkaar en ook met u te kijken van, hoe willen we dat met elkaar gaan oppakken? Dat zijn de onderzoeksvragen die we met elkaar gaan stellen. En waar willen we dan de mening van de experts over hebben? En die experts ook breed uitnodigen. Dus niet alleen

2920 de Milieudefensie en de Greenpeaces van deze wereld en experts die daarmee samenhangen,
maar juist ook aandacht te hebben voor de cultuurhistorische waarden van het Waddengebied, de
economische waarde van het Waddengebied en hoe we dit dilemma duidelijk kunnen krijgen. En
vervolgens een oplossing te zoeken om mogelijke gepercipieerde tegenstellingen op te lossen,
2925 omdat we allemaal als doel hebben om een natuurkrachtig, maar ook een economisch krachtig
Waddengebied met elkaar te behouden.

De **VOORZITTER**: U kunt dat wellicht ook doen met een stemverklaring straks als de moties in
stemming worden gebracht. Tenzij u zegt, ik wil een nieuwe motie gaan bedenken, maar dan
moet ik dit onderdeel schorsen en na het diner gaan we dan verder. Dus de keuze is aan u.

2930 De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel. Dus mijn laatste oproep is inderdaad – misschien dat
een van de partijen er nog op kan terugkomen, hoewel we aan het eind van de tweede termijn
zitten – maar of ze openstaan voor een brede interpretatie van de motie zoals ze die hebben
ingediend. Want als die breed kan worden geïnterpreteerd en er de ruimte is om met elkaar te
2935 bepalen ‘wat willen we door welke expert hebben onderzocht om die stappen voorwaarts met
elkaar te kunnen maken’, dan kunnen we ermee instemmen. En dan sluit het volgens mij ook aan
bij wat het CDA net heeft aangegeven. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Nee, kijk, het punt is dat er geen tweede termijn meer is straks. Die is voorbij.
2940 En ik ga straks aan de heer Loggen vragen om- [...] Ja, maar ik kan dit agendapunt niet openlaten.
Dus u kunt er ook voor kiezen om straks bij de stemming een stemverklaring af te geven, waarbij
uw voorstem ook gepaard gaat met een stemverklaring. Dus dat zou eigenlijk ook kunnen.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Mag ik daar heel kort op reageren, meneer de voorzitter? Een
2945 ordevoorstel. Mag ik de indieners van de moties vragen om zo’n stemverklaring af te geven op
het moment dat ze de motie indienen?

De **VOORZITTER**: Nee, u heeft het terecht om een stemverklaring af te geven als straks de motie
in stemming komt. Dat mag iedereen hier in deze zaal, dus u ook. Dus op het moment dat ik
2950 vraag ‘is er nog een stemverklaring of aantekening’, dan kunt u uw hand opsteken en de door u-

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dan weet ik genoeg. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Ja, prima. De heer loggen, tweede termijn.

2955 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, eigenlijk alleen nog even terugkomend om te reageren op
de motie van mevrouw Haas, om zich in te spannen om eventueel in gezamenlijkheid vanuit het
bestuur Waddenfonds slapende natuurvergunningen voor garnalenvisserij in de Waddenzee in te
nemen, totdat is vastgesteld dat er geen schade wordt toegebracht aan de ecologische waarde en
2960 nieuwe vergunningen pas worden verleend als aan het voorzorgsprincipe van de habitatrichtlijn is
voldaan. Ik vind dat een heel lastige om dat bij dit agendapunt op deze wijze aan te nemen,
voorzitter, omdat ik de verstrekkendheid daar niet van kan overzien wat het betekent als we
daarvoor gaan lobbyen. Wat voor financiële consequenties daar eventueel achter zouden kunnen
wegkomen. Dat weet ik niet. En ik vind het te gemakkelijk om zo’n zwaar onderwerp even per
2965 motie even hier zo tussendoor te doen, voorzitter. Ik zou dat echt, als men dat al wil op deze
wijze- En ik zou het als GS op dit ogenblik niet adviseren om dat te doen. Dus ik zou deze motie
ook ontraden. Zeker niet op deze manier. En als u dat al wil doen, zou ik echt via de koninklijke
route, via de commissie, om eerst gewoon ‘willen de Staten dit?’, nadat wij hier breed over
gediscussieerd hebben, ook met wat meer inzicht wat hier achter weg kan komen dan dit nu
2970 even- Want hij klinkt sympathiek. Maar bijvoorbeeld de opmerking over wel of geen schade, daar
zijn de rapporten niet eensluidend over. Dus daar heb je op zich al een discussie over. En ik weet
niet- We hebben recentelijk vanuit het Waddenfonds al bijgedragen in uitkoop van
garnalenvisserij. Dan praten we al over vele miljoenen. En ik vind dit niet, zeker niet in de fase
waarin deze coalitie zich bevindt, namelijk demissionair, om iets aan te nemen als Staten waarvan
2975 we de financiële verstrekkendheid zeker niet kunnen overzien.

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, dank u wel voor de toelichting. In dat geval zou ik hem graag willen aanhouden om hem eerst in de commissie te bespreken. En dat wel zo snel mogelijk, om juist duidelijkheid te bieden voor alle vissers waar het om gaat.

2980

Gedeputeerde **LOGGEN**: Heel verstandig. Dank u wel, voorzitter. Verder zal ik mij onthouden van enige verdere ontboezeming om te zorgen dat het college nog enige spreektijd overhoudt.

2985

De **VOORZITTER**: Ja, ik kijk even naar het nummer. Overigens, ook voor de nieuwe Statenleden, voordat ik een agendapunt afsluit, zal ik altijd vragen of er naar aanleiding van de tweede termijn van het college nog behoefte is om een motie te wijzigen of een amendement of een motie in te trekken. Maar ik moet even kijken naar het nummer, zodat iedereen weet welk nummer het is. [...] Dat vraag ik aan mevrouw Haas. Weet u het nummer van uw eigen motie? [...] Is het 48? Ja. Motie 48 is aangehouden. Dan weet iedereen dat.

2990

Motie 48 'Pas voorzorg toe bij de Waddenzee' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

2995

De **VOORZITTER**: Daarmee kijk ik dan even rond of er nog andere fracties, Statenleden, iets willen wijzigen aan moties. Ik zie dat dat niet het geval is. Dan zijn de beraadslagingen over agendapunt 10 nu afgerond. De stemming is ook aan het eind van de vergadering.

De discussie wordt gesloten.

3000

De **VOORZITTER**: Dan schors ik nu de vergadering voor een uur. Het is nu 18.30 uur. Er staat een Griekse maaltijd voor u klaar. Om 19.30 uur gaan we weer verder. De vergadering is geschorst.

Schorsing 18.30 tot 19.34 uur.

3005

11. Voortgangsnota MRA (VD-19).

3010

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik heropen de vergadering. We zijn aangekomen bij agendapunt 11, de voortgangsnota Metropoolregio Amsterdam, Voordracht 19. Mogelijk zijn er ook vragen voor de voorzitter, dus ik wil de tijdelijk interim vicevoorzitter, mevrouw Van der Waart, verzoeken om mij te vervangen.

Voorzitter: Statenlid Van der Waart.

3015

De **VOORZITTER**: Ja, dank u wel. Dan gaan we verder met agendapunt 11, de voortgangsnota MRA, voordracht 19. Op 4 april 2023 heeft de provincie Noord-Holland een voortgangsnota 2022 van de MRA ontvangen, waarin zij verzocht werd om wensen en opvattingen te formuleren. Een antwoordbrief daarop moet vóór 9 juni naar de MRA worden gestuurd. Daar gaan we nu over praten. Ik heb een aantal sprekers op mijn lijstje staan. Dat zijn achtereenvolgens de heer Dekker van Forum, de heer Stulemeijer van 50PLUS, Statenlid Laport van GroenLinks, de heer Wagelaar van de Partij van de Arbeid, Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren en de heer Heijnen van het CDA. Heb ik nog iemand over het hoofd gezien? Nee. Dan gaan we het zo doen. Ik nodig graag de heer Dekker uit om naar voren te komen voor zijn bijdrage.

3020

3025

De heer **DEKKER** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de fractie van Forum van Democratie heeft kennisgenomen van de conceptvoortgangsnota Metropoolregio Amsterdam over 2022. We constateren, net als Gedeputeerde Staten, dat het een vrij omvangrijk document is geworden. Die omvang is een indicatie voor de veelheid aan onderwerpen die in de MRA over het jaar 2022 aan de orde zijn geweest en het aantal uitvoeringslijnen dat het afgelopen jaar in gang heeft gezet. We willen het deze keer niet zozeer hebben over de toegevoegde waarde van dit alles voor de toekomst van onze provincie, al doet – om maar iets te noemen – de mededeling dat er een belangrijke stap is gezet in de vergroting van de recyclingscapaciteit van luiers bij ons wel wat wenkbrauwen fronsen. Waar we het in dit verband echter vooral over willen hebben, is het volgende. De MRA presenteert zichzelf als een informeel samenwerkingsverband van dertig gemeenten, de provincies Noord-Holland en Flevoland en de Vervoerregio Amsterdam. Met

3030

3035

nadruk op informeel. Want dat we vooral niet moeten willen, is een extra formele bestuurslaag tussen de al bestaande lagen die er al zijn. Bovendien dient wat ons betreft volstrekt duidelijk te zijn dat democratische controle ook in de toekomst via dit Huis hier dient plaats te vinden. Dat informele karakter willen we graag benadrukt hebben in de brief die we in concept van Gedeputeerde Staten ontvingen. Onder punt 1, functie van de voortgangsnota, tweede alinea, eerste zin, zouden we graag de woorden "van dit informele samenwerkingsverband" toegevoegd zien, zodat de zin luidt: "Het is op zichzelf positief dat er nu een dergelijk overzicht van dit informele samenwerkingsverband beschikbaar is waar per uitvoeringslijn uit de MRA-agenda wordt opgesomd wat er desaangaande in 2022 in MRA-verband een activiteiten is ondernomen en wat daarvan de resultaten zijn". Dit alles is om te onderstrepen dat het een informeel samenwerkingsverband is en geen eigen beleidsrol speelt. Ik dank u wel. En ik heb in dat verband ook het amendement. In feite behelst dat precies wat ik net aangaf. Dus onder punt 1 een toevoeging, zodat de zin luidt: "Het is op zichzelf positief dat nu een dergelijk overzicht van dit informele samenwerkingsverband beschikbaar is, waar per uitvoeringslijn uit de MRA-agenda wordt opgesomd wat er desaangaande in 2022 in MRA-verband aan activiteiten is ondernomen en wat daarvan de resultaten zijn".

Amendement 9-30 mei 2022

Toevoeging informeel samenwerkingsverband MRA

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 mei 2023.

Besluit:

De concept-antwoordbrief aan de voorzitter van Metropoolregio Amsterdam als volgt aan te passen:

- Onder punt 1 Functie van de Voortgangsnota, tweede alinea, eerste zin zouden wij graag de woorden 'van dit informele samenwerkingsverband' toegevoegd zien. Zodat de zin luidt:*

'Het is op zichzelf positief dat er nu een dergelijk overzicht van dit informele samenwerkingsverband beschikbaar is, waar per 'uitvoeringslijn' uit de MRA Agenda wordt opgesomd wat er desaangaande in 2022 in MRA-verband aan activiteiten is ondernomen en wat daarvan de resultaten zijn.'

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ralf Dekker (Forum voor Democratie).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dit amendement maakt deel uit van de beraadslagingen. Dank, meneer Dekker. Dan gaan wij door met de volgende spreker. Dat is de heer Stulemeijer van 50PLUS. Meneer Stulemeijer, gaat uw gang.

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Ik zal u niet vermoeien met alles wat ik in de commissie al te berde heb gebracht, behalve dan dat ik toen aangehaald, en dat wil ik nog een keer aanhalen, de focus op fietsmobiliteit is goed, maar veiligheid verdient extra aandacht. 50PLUS wil het aantal verkeersdoden tot nul terugbrengen in 2050. Helaas is recent dit aantal van driehonderd-zoveel gestegen tot 575. En dat verontrust ons zeer. Zeker in het kader van het isolement van de ouderen dat meer aandacht moet krijgen en wat niet meegenomen wordt nu in de gekozen MRA-lijnen. 50PLUS wil nadrukkelijk dat het onderwerp in samenhang met de MRA-uitvoeringslijnen wordt meegenomen en als voorbeeld daarvan mogen gelden: geen beperking van het aantal ov-haltes indien ouderen gedupeerd worden. Daar wil ik het bij laten. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Stulemeijer. En op inhoudelijke punten kunt u ook nog verder praten bij de verdiepingssessie op 8 juni natuurlijk. Ik ga door met de volgende spreker. Dat is Statenlid Laport van GroenLinks. We hebben op dit onderwerp geen maidenspeeches meer.

Statenlid **LAPORT** (GL): Dank u wel, voorzitter, maar er mag best geklapt worden toch na afloop?

Tijdens de commissievergadering vertelde gedeputeerde Jeroen Olthof dat PS in een latere fase nog de kans krijgt om in een verdiepende sessie nieuwe aandachtspunten aan te dragen voor de MRA Voortgangsnota. Dat is een goede zaak, al dreigt het gevaar van mosterd na de maaltijd. Ik

- 3095 noemde in een commissievergadering al een aantal onderwerpen die wat GroenLinks betreft meer aandacht verdienen. Die zal ik nog kort even herhalen: voorrang voor energiezuinige bedrijven bij aansluiting op het overvolle energienetwerk, het kortsluiten van de grondstofrotondes om het gebruik van nieuwe grondstoffen te beperken, het veranderen van wet- en regelgeving om de circulaire economie echt te stimuleren, meer aandacht voor duurzaam toerisme, en om files te voorkomen meer inzetten op betere voorzieningen voor fiets- en ov-gebruik en het gesprek aangaan over gespreide werktijden. In de commissievergadering werd ook gesproken over de invloed van het Amsterdam Economic Board, waarin fossiele bedrijven als Tata Steel en Shell zitting hebben. Gedeputeerde Zaal vertelde in de commissie dat zij blij is met ieders inbreng, omdat alle deelnemende partijen de transitie naar groene economie onderschrijven. Maar juist deze genoemde bedrijven hebben zelf nog een hele weg te gaan wat betreft vergroening. Zijn dit wel de juiste bedrijven om op dit vlak een leidende rol te spelen? GroenLinks heeft de motie van Partij voor de Dieren gezien gelezen en gewogen en hoort graag de reactie van GS hierop. Hopelijk kan zij onze zorgen wegnemen.
- 3100
- 3105
- 3110 Tot slot, voorzitter, wij zien uit naar de verdiepende sessies over de MRA-agenda. We denken graag mee over de belangrijke aandachtspunten en zien dat de samenwerking vooral grote kansen biedt voor de gehele regio. Bedankt.
- 3115 De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Laport van GroenLinks. De heer Wagelaar van Partij van de Arbeid is onze volgende spreker.
- De heer **WAGELAAR** (PvdA): Geen bijdrage in de eerste termijn, voorzitter.
- 3120 De **VOORZITTER**: Goed. U ziet daarvan af. Dan gaan wij door met Statenlid Kostić van Partij voor de Dieren. Gaat uw gang.
- 3125 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Een mooi stuk. Het blikt terug, een reflectie. We missen alleen een reflectie op de twee belangrijkste leidende principes van de MRA-agenda. We hebben het er in de commissie over gehad. Er is een beetje onduidelijkheid over de toezegging. Dus we zouden van GS graag een toezegging willen hebben dat in het vervolg in deze voortgangsnota wordt gereflecteerd op deze twee principes.
- 3130 Maar dan komen we op de motie waar GroenLinks op reflecteerde. Wij zeggen niet dat de fossiele bedrijven hier de leiding hebben. We hebben er alle vertrouwen in dat de MRA dat heeft, en wij samen ook wel. Wat wij willen, is dat transparanter wordt, binnen de mogelijkheden die we hebben, welke inbreng die fossiele bedrijven hebben om zo ook die scherpheid te houden, het denkproces te starten, want er is een groot maatschappelijk debat over inderdaad de invloed van die fossiele bedrijven. Sterker nog, er is aangetoond dat die fossiele bedrijven jarenlang alle positieve veranderingen hebben vertraagd en verhinderd.
- 3135 Mevrouw **POOT** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik wilde graag aan het lid Kostić vragen wat zij nou wil met deze motie. En eigenlijk met name wat zij nou gaat doen, mocht deze motie aangenomen worden, met de uitkomst van de motie.
- 3140 De **VOORZITTER**: U staat niet op mijn sprekerslijstje. Ik sta u nu dit toe, maar in het vervolg zullen we dat anders doen. Statenlid Kostić, u mag hierop reageren.
- 3145 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik weet niet zo heel goed waar de VVD precies naar op zoek is, maar de bedoeling van deze motie is, wat ik net probeerde uit te leggen, juist om dat maatschappelijke debat mee te nemen richting de MRA. Want de MRA start dit proces nu al. Ze gaan nu al de gesprekken aan over de MRA-agenda. Dus nu is het punt om dat in ieder geval mee te geven. Zorg er in ieder geval voor dat je zo transparant mogelijk maakt wat de inbreng was van die fossiele bedrijven. De reden daarvoor is dat die maatschappelijke zorg er is en het feit dat er dus al lang en breed is aangetoond dat die fossiele bedrijven alle positieve veranderingen hebben proberen af te remmen. De MRA-agenda en dat pamflet waar de MRA het over heeft, waar fossiele bedrijven aan kunnen bijdragen, gaat juist over: waar kunnen we die positieve verandering in brengen? Het schuurt een beetje. Dus wij willen in ieder geval dat we in ieder geval die input
- 3150

transparant krijgen en dan kunnen we samen verder kijken: is dit voldoende; zijn we tevreden; moeten daar weer andere discussies over bestaan? Dat is allemaal open voor later.

3155

Mevrouw **POOT** (VVD): Nee, dat begrijp ik wel. Maar het punt is natuurlijk, u pakt er één sector uit. En wie weet hebben er wel veel meer sectoren een positieve of negatieve invloed. Dus ik vind dat u hier een beetje aan klassenjustitie doet. Ik vraag me af waarom u dus niet ook andere sectoren heeft genoemd.

3160

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, als de VVD, ik begrijp u, voorzitter, u bent nieuw hier. Maar de oude Statenleden kennen ons als Partij voor de Dieren- Nee, nee, nee, niets erg, maar we kennen elkaar nog niet zo goed. De andere Statenleden kennen ons als constructief. We kijken naar wetenschap, we kijken naar de bevindingen en dan kijken we: welke sectoren hebben de grote groene stappen afgeremd al die tijd en tegengehouden wordt dat er wordt geïnvesteerd in gezondheid? Dat is gewoon aangetoond: de fossiele bedrijven. Daar gaat het maatschappelijk debat over en dat is wat wij vertalen naar dit stuk.

3165

3170

Mevrouw **POOT** (VVD): Ja, dank u wel, want ondertussen, ik heb u in die korte tijd best wel heel goed leren kennen namelijk. Ik weet ook dat u juist zoekt naar die wetenschappelijke onderbouwing. Dat is ook namelijk waarom ik het zo jammer vind dat u in deze motie zo specifiek focust op fossiele industrie. Eigenlijk ken ik u zo niet, vind ik het jammer. En ja, kan ik dat hier direct ook wel zeggen, kunnen we daarmee de motie ook niet steunen.

3175

De **VOORZITTER**: Dat was geen vraag. Dus u kunt doorgaan en dan gaat de spreektijd ook weer door.

3180

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou ja, het verbaast me natuurlijk niets dat de VVD geen transparantie wil. Dat is helaas zo, maar ik hoop in de toekomst dat VVD daar een beetje bijdraait.

Ik zie nog een interruptie, denk ik.

3185

De **VOORZITTER**: Ja, het loopt hier al helemaal uit de hand, want het is zo dat als mensen niet aangemeld zijn op de sprekerslijst, is het niet de bedoeling dat er geïnterrupteerd wordt. U had dat waarschijnlijk wel geweten. Maar ik heb het zojuist toegestaan. Ik ga het eenmaal toestaan van uw kant. Gaat uw gang.

3190

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik zal mij de volgende keer weer even inschrijven, maar het is niet mijn bedoeling hier-

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Een ordevoorstel.

De **VOORZITTER**: Ik zie een ordevoorstel van de heer Roosendaal.

3195

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Ja, voorzitter, volgens mij hebben we met elkaar afgesproken dat er per fractie één iemand aan het debat kan deelnemen. Als je je van tevoren niet aanmeldt en je kunt niet eens meer reageren op wat de inbrengen is als je zelf geen bijdrage hebt, dan is dat wel nieuw voor mij. Dat heb ik de afgelopen jaren nog niet eerder meegemaakt.

3200

De **VOORZITTER**: Goed, er wordt mij ingefluisterd dat het wel de bedoeling is dat mensen op het lijstje staan. Dus vandaar dat ik dat zo ventileer. Ik zeg, ik zal het dit keer toestaan. Dan kunnen we daar buiten de vergadering nog eens even dat erop nakijken. Meneer Van den Berg, gaat uw gang.

3205

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik beloof plechtig dat ik me de volgende keer weer zal aanmelden, voorzitter. Er was inderdaad wel even een stukje tekst wat mij toch wel triggerde. En dat gaat inderdaad over de fossiele bedrijven die dan in deze board zouden zitten. Maar is de Partij voor de Dieren het niet met ons eens dat juist ook die fossiele bedrijven soms, in het geval van Shell, miljarden investeren in een groene overgang en dat we juist ook die bedrijven nodig zouden hebben de komende decennia om ook wel een transitie te kunnen maken, omdat het niet van de ene op de andere dag gaat?

3210

3215 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Een heel mooie vraag. Allereerst even voor de duidelijkheid – en dat moet JA21 kunnen omarmen. Dit gaat vooral om transparantie, dat je de inbreng, gezien de maatschappelijke zorgen – dat kan JA21 ook niet ontkennen – dat je die wat transparanter probeert te maken. Volgens mij zijn we daar vaker samen in opgetrokken. Als je het wilt hebben over de investeringen van Shell, dan moet u toch even kijken naar de geschiedenis en naar de huidige stand van zaken. Die duurzame investeringen van Shell, ja, staan in het niets bij hoeveel ze investeren in de huidige stand van zaken, wat ze steken in de lobby om maar alles bij
3220 hetzelfde te houden en wat ze in het verleden hebben gedaan. Ik vind dat ook jammer. Dat deel ik. Want ik heb ook vertrouwen in bedrijven dat ze wel dingen kunnen fixen. Maar sommige bedrijven hebben helaas een minder goed verleden en dat zijn de fossiele bedrijven, aantoonbaar. Dus ik zeg hier niet: schop ze uit die overleggen. Dat zegt de motie absoluut niet. We willen alleen het denkproces starten. En dat denkproces start met transparantie. Dus ik hoop
3225 dat JA21 dat kan omarmen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, toch nog even een vervolgvraag. Zou Statenlid Kostić één bedrijf kunnen noemen wat meer investeert in groene energie dan Shell?

3230 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): De overheid.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. En dan vraag ik Statenlid Kostić om door te gaan met haar betoog.

3235 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Nou, volgens mij heb ik net alles gezegd. Het is puur de bedoeling om de transparantie weer te geven om net dat proces aan te scherpen. Een eerste stap om die maatschappelijke discussie te vertalen. Daarom het dictum van de motie, ingediend samen met SP en Volt. Verzoeken GS om de MRA te vragen duidelijk te maken welke inbreuk fossiele bedrijven hebben geleverd in het proces van de herziening van de MRA-agenda
3240 en hoe de inbreng eventueel is gebruikt voor de MRA-agenda. En om PS over die resultaten te laten informeren, en gaan over tot de orde van de dag. Ik hoop op uw steun. Dank u wel.

Motie 50-30 mei 2023

Transparantie over invloed van fossiele bedrijven op MRA-koers

3245 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 mei 2023.*
Constaterende dat:

- *De Voortgangsnota vooruitblijkt op de MRA-Agenda;*
- *MRA-Agenda de kaders formuleert waarbinnen de MRA activiteiten kan ontplooiën en de*
3250 *Agenda daarmee een belangrijk stuk is;*
- *De MRA-Agenda dit jaar wordt herzien en daarvoor volgens de Procesnotitie MRA-Agenda 2024-2028 input wordt gehaald uit verschillende processen/bronnen;*
- *De MRA volgens de procesnotitie van plan is om in samenwerking met Amsterdam Economic Board een 'wervend pamflet' te maken. De input wordt gebruikt voor de nieuwe*
3255 *MRA-Agenda;*
- *De MRA met het pamflet zegt "in beeld te brengen wat we morgen beslist anders moeten gaan doen en welke doorbraken er nodig zijn om die toekomst werkelijkheid te laten worden," in Amsterdam Economic Board grote fossiele bedrijven zoals Shell zitten.*

Overwegende dat:

- *Aangetoond is dat fossiele bedrijven jarenlang bewust hebben geïnvesteerd in het voorkomen of vertragen van maatregelen die de gezondheid en leefomgeving van burgers zouden beschermen;*
- *Deze maand nog bleek dat o.a. Shell de verdragen die Nederland met andere landen heeft gesloten gebruikt om eigen financiële belangen veilig te stellen, ten koste van de*
3265 *gezondheid van burgers en hun leefomgeving;*
- *Er een groeiende maatschappelijke roep is om kritischer te kijken naar samenwerking met zulke bedrijven;*
- *Volgens de huidige opzet van het proces van de herziening van de MRA-Agenda fossiele bedrijven invloed hebben;*

- 3270
- *Het belangrijk is de zorgen hierover zo vroeg mogelijk in het proces mee te geven aan de MRA.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3275
- *Om de MRA te vragen duidelijk te maken welke inbreng fossiele bedrijven hebben geleverd in het proces van de herziening van de MRA-Agenda en hoe die inbreng eventueel is gebruikt voor de MRA-agenda;*
 - *Om PS over de resultaten te laten informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Remine Alberts (SP) en Maik de Weerd (Volt).

- 3280
- De **VOORZITTER**: En dan mag u de motie geven. Dank u wel. Dan maakt deze motie ook deel uit van de beraadslaging. Dank u wel. Dan heb ik nog een spreker op mijn lijstje. Dat is de heer Heijnen van het CDA, en die ziet ook af van een bijdrage. Dat betekent dat we al snel over kunnen gaan tot de beantwoording door GS. Ik weet niet of de moties daar al beland zijn. Ik kan
- 3285
- me voorstellen dat het erg snel gaat. Nou, dat valt mee. Meneer de commissaris, meneer Van Dijk, aan u het woord voor de beantwoording.

- De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Een aantal opmerkingen. Ik denk dat ik daar redelijk kort over kan zijn, want daar hebben we namelijk ook
- 3290
- over gesproken tijdens de commissiebehandeling. Een aantal zaken die u heeft ingebracht, komen natuurlijk terug bij de nieuwe MRA-agenda. Dus die zeggen niks over het verleden; die zeggen eigenlijk meer over: wat hebben we van het verleden geleerd en hoe willen we dat meenemen in de nieuwe agenda? Dus als het gaat over verkeersveiligheid- Maar als er nog meer over gezegd kan worden, kan straks mijn collega gedeputeerde Olthof daar nog wel wat over
- 3295
- zeggen. Maar dat zijn eigenlijk zaken die- En het eerstvolgende moment is 8 juni, waarbij er een benen-op-tafelgesprek is en daar zou erover gesproken kunnen worden.

- Het amendement, ingebracht door de heer Dekker, ja, volgens mij onderstreept dat eigenlijk wat de MRA is. Dus ik kan daar neutraal over adviseren. Als u zegt van 'dat is een goede toevoeging',
- 3300
- dan lijkt me dat prima.

- Dan toch even over de motie van de Partij voor de Dieren. Ja, die wil ik toch ontraden. En kijk, als u het over transparantie heeft, dan bedoelt u volgens mij transparantie over het hele proces. Dat geldt niet alleen voor de partijen die in de AEB zitten, maar dat geldt ook voor de andere partijen
- 3305
- die benaderd worden. De andere maatschappelijke organisaties die ook invloed willen uitoefenen op die agenda. Kijk, dus als u zegt van, voor zover u dat invloed wil noemen: het is voor een heel groot deel ook meedenken met de agenda.

- Ik wil toch even met u ook stilstaan bij de vraag over de leidende principes. We hebben het daar
- 3310
- in de commissie over gehad. In mijn optiek verwees u naar de nieuwe governance van de MRA, waarin ook de drie hoofdlijnen zijn beschreven, waaronder de menselijke maat, de meest innovatieve et cetera. Als u dat de leidende principes noemt. Maar ik lees ook stukken waarbij u het heeft over toekomstbestendigheid en biodiversiteit. En dat zijn volgens mij precies onderwerpen die u nou in de discussie over 'wat is de inbreng vanuit de provincie Noord-Holland voor de nieuwe MRA-agenda, wat zijn daar de speerpunten?', en dat zou daar eigenlijk besproken moeten worden. Dus mijn toezegging ziet vooral over hoe de nieuwe governance eigenlijk
- 3315
- vertaald wordt in een voortgangsnota. Deze eerste zat daar wel heel dicht bovenop. Maar ik heb daarvan toegezegd dat ik dat ook zal meenemen naar het bestuur. Ik kijk ook naar de heer Olthof, die vertegenwoordiger is in de Algemene Vergadering, om dat mee te nemen, zodat dat ook verwerkt kan worden.
- 3320

- Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik denk dat er een misverstand is. Want ik bedoel, de twee leidende principes, die we letterlijk in de MRA-agenda nu hebben staan, en dat zijn: 1, een toekomstbestendige metropool. En daar hoort dus volgens de MRA-agenda onder
- 3325
- andere biodiversiteit onder. En 2 is een evenwichtige metropool. Daar hoort onder andere kansengelijkheid bij. Dat is gewoon letterlijk wat er in de MRA-agenda staat. En wat ik zei, de voortgangsnota is hartstikke goed, alleen er mist een reflectie over die leidende principes. Het enige wat ik u toen vroeg, en wat u volgens mij ook toezegde - maar er is een beetje een

3330 misverstand, omdat de andere gedeputeerde iets anders zei. Dus ik zou graag willen, misschien moet u daarover overleggen, dat u dat mee wil nemen, ook in lijn met Zaanstad, hoewel zij achteraf nog willen. Maar voor ons is het prima is u in het vervolg dat meeneemt.

3335 De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Ik zeg toe dat ik dat zeker meeneem en ook langs de lijnen van de nieuwe governance zal leggen. Dus kort samenvattend: een advies toch om de motie te ontraden, omdat dat heel specifiek over een van de partijen gaat die ook een belangrijke rol vervult en ook in de Amsterdam Economic Board zit naast andere bedrijven die in de Amsterdam Economic Board deelnemen. Maar voor het samenstellen van de MRA-agenda zullen ook andere partijen gevraagd worden mee te denken. En uiteindelijk, en dat is toch wel belangrijk om hier te zeggen, stelt de Staten van Noord-Holland uiteindelijk vast of ze gaan instemmen met de nieuwe agenda of niet. En daar zit natuurlijk ook het proces zoals we dat hier zelf hebben. Dus het is zeker niet zo dat andere partijen die agenda gaan vaststellen.

3340 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, even voor de duidelijkheid, want u zegt eigenlijk- Begrijp ik het goed dat u zegt, ja, als u wilt dat we transparantie hebben voor fossiele bedrijven, dan willen we het doortrekken naar de rest. Is dat wat u zegt?

3350 De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Nee. Als je dat al zou willen, zou je dat van iedereen moeten willen. Maar de veronderstelling is dat die transparantie er niet is en daar haak ik eigenlijk al af, want ik denk dat dat niet zo is, omdat ik denk dat alle partijen die aan tafel zitten en ook gevraagd worden om mee te denken, dat doen vanuit hun deelname, zoals ze dat de afgelopen tijd hebben gedaan. En dat zullen de partijen ook naar de toekomst doen. En de AEB is niet de enige partij die meedenkt bij de MRA-agenda. Er zijn ook andere maatschappelijke organisaties gevraagd deel te nemen. En die zullen ongetwijfeld ook een belang hebben. En mijn veronderstelling is dat dat belang positief is gericht om mee te denken en dat wij hier dat daarna kunnen toetsen of dat op een goede manier in de MRA-agenda is teruggekomen. En als er dan vragen zijn of twijfels of dat wel of dat niet een integer proces is geweest, dan vind ik dat we dat op dat moment moeten doen. Maar op dit moment is er geen enkele reden om daaraan te twijfelen. Daarom vind ik het heel ver gaan om nu ten aanzien van specifieke deelnemers aan de Amsterdam Economic Board, om daar die transparantie nu op voorhand te gaan vragen.

3360 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, want GS zegt eigenlijk: er is al transparantie, dus het is niet nodig. Maar PS heeft behoefte natuurlijk om te weten wat zo'n fossiele sector inbrengt. Dus kunt u mij vertellen op welke manier we dat dan kunnen achterhalen?

3365 De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Nee, dat kan ik u natuurlijk niet vertellen, omdat ik niet weet wat er in de toekomst in de nieuwe agenda komt. Maar wat u wel doet is dat u in uw overwegingen van uw motie wel al heel veel veronderstellingen heeft meegenomen die ik niet kan staven. Kortom, ik vind overwegingen en uiteindelijk het besluit wat u vraagt, niet congruent met elkaar. En net zoals dat ik niet weet op dit moment wat er in de nieuwe MRA-agenda komt- Maar dat zal ongetwijfeld een betere zijn dan die we hebben gehad, want we zijn met zijn allen weer een stap verder. We hebben met zijn allen geleerd. In de voortgangsrapportage, en dat hebben we de vorige keer ook uitgelegd, zijn ook een aantal zinnen opgenomen om bijvoorbeeld de discussie naar voren ook een beetje uit te lokken. Daar hebben we ook van gezegd dat dat misschien achteraf gezien niet zo handig was, omdat mensen een goedbedoeld advies vanuit het MRA-bureau om naar voren de discussie op te pakken nu wellicht anders kunnen lezen, maar volgens mij hebben we dat, en ook gedeputeerde Olthof, de vorige keer goed proberen uit te leggen. Dat betekent dat we naar voren toe nog heel veel met elkaar kunnen vinden van de nieuwe agenda.

3380 De **VOORZITTER**: En dan een interruptie van mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Die ook niet op de lijst stond. Tut, tut, tut.

3385 Nou, toch eventjes. Ik wil graag onderstrepen waar de motie vandaan komt. Dat is ervaring uit het verleden. Als je dus over iets nieuws gaat praten, dan zeg je: de ervaring uit het verleden was niet daverend oké als het gaat om 'hoe kunnen we nou de transitie maken weg van fossiele industrie?'. En dus ga je nu vooraf zeggen: en daarom zouden wij het prettig vinden als dat wel

wordt opgenomen. Nou zegt u: nee, dat gaan we achteraf bekijken. Maar ja, dan zit je alweer met een document waarvan je zegt: nou, daar zit-

3390

De **VOORZITTER**: [niet verstaan]

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nou, dit ter onderstreping om nog een keertje duidelijk te maken wat nou de bedoeling is van die motie. Zag u dat ook?

3395

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Nee, zeker niet. Ik zal u eerlijk zeggen, ik- Nee, ik kijk er toch anders naar. Als je met wantrouwen aan het begin van een nieuw proces aan tafel zit- Ik vind dat je open met elkaar- En de bestuurders die aan tafel zitten, voeren allemaal discussies met hun eigen achterban. Dat zijn de gemeenteraden en de Staten. En die zijn natuurlijk niet blind en luisteren heel goed naar wat er gebeurt. Dat is ook een van de redenen waarom de governance is aangepast, waarom de invloed van raden en Staten groter is. Zo zitten wij met elkaar aan tafel. Dat betekent dat de transparantie, zoals die nu eenzijdig wordt gevraagd van deze partijen, dat ik daar anders tegenaan kijk, laat ik dat dan zo maar zeggen.

3400

3405

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Dat was ons wel duidelijk, dat u daar anders tegenaan kijkt. Maar even een voorbeeld uit een raadsperiode waar ik toevallig-

De **VOORZITTER**: Ik heb liever dat u tot een vraag komt.

3410

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja. Toen werd er vanuit de raad gevraagd om namens de MRA bij Schiphol erop aan te dringen om het aantal vluchten te verminderen. De voorzitter heeft dat toen geweigerd. Het is een gierend debat geweest wat echt misschien wel twee uur duurde. Ik heb niet echt op de klok gekeken. Nou, dat wil je nu in feite voorkomen. Daarom dus deze motie. Nogmaals, ziet u het nu wel?

3415

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Volgens mij haalt u er nu allerlei zaken bij, waardoor ik het steeds minder ga zien. Excuses daarvoor. Maar ik vind dat we ons moeten houden bij de nieuwe MRA-agenda. Daar zitten partijen aan tafel, dat zijn niet alleen bedrijven, dat zijn ook maatschappelijke organisaties die ook natuur en milieu vertegenwoordigen. Alle partijen zitten aan tafel. En uiteindelijk stelt u deze agenda vast. Want zoals eerder gezegd: het is een convenant, een samenwerkingsverband. Dat betekent uiteindelijk dat voor elk besluit wat wij nemen de raden, dertig gemeenteraden, en twee Staten daarover gaan besluiten. Als dat niet een voldoende veiligheidsklep is en we nog verder moeten gaan, ja, dan kan ik me eerlijk afvragen of wij nog wel mensen aan tafel kunnen krijgen om met ons mee te willen denken naar die nieuwe agenda. En ik kan u één ding zeggen: voor de uitgangspunten van de nieuwe agenda, dat weet ik nu al, hebben we al die bedrijven keihard nodig. Want het gaat er niet om of we met elkaar die vergroening heen gaan, maar wanneer. Die snelheid daarvan, dat moeten we echt met elkaar gaan doen.

3420

3425

3430

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dit is de laatste interruptie. Maar ik wil toch gewoon vragen: op welke manier dan? Want ik zit hier als Statenlid namens onze burgers en we willen heel graag inzicht in wat die fossiele bedrijven inbrengen. Op welke manier zouden we dat kunnen doen? Achteraf, vooraf, tussendoor? Heeft u daar ideeën over? Heeft de MRA daar ideeën over?

3435

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Ja, daar heb ik natuurlijk geen antwoord op. Dat is een onmogelijke vraag. Kijk, ik zou zeggen: daar kunt u ideeën over ontwikkelen. Het is uw vraag. En u moet nu niet het onvermogen van mij om antwoord op uw vraag te geven als het een onvermogen van de hele MRA zien, want dat is denk ik precies niet waar we naartoe willen. De MRA-agenda is niet een allesomvattend beleid wat in één keer alle gemeenten en alle provincies opzijzet. We hebben hier provinciaal beleid, uitgangspunt voor de ingang van de nieuwe MRA-agenda. Er zijn dertig gemeenten die beleid hebben. Dat zetten we met de MRA-agenda zomaar niet opzij. Het is net nog een keer door de heer Dekker benadrukt: het is een samenwerkingsverband; het is niet een gemeenschappelijke regeling. U gaat erover. Daar zitten de garanties in. Uw recht wat u heeft als volksvertegenwoordiger om uw instrumenten in te zetten, daar zit een stuk garantie in. Ja, en op voorhand alles dicht willen regelen, ik denk dat dat

3440

3445

bijna een onmogelijkheid is, want dan komen we überhaupt niet tot een goede constructieve samenwerking. En daar hoop ik wel op, want we hebben alle bedrijven en ook de natuur en milieuorganisaties, iedereen hebben we hard nodig om in de komende jaren het doel te gaan bereiken wat we willen, namelijk een groene Metropoolregio Amsterdam.

De **VOORZITTER**: Goed. Dank u wel voor deze beantwoording. Ik kijk nog even naar de andere betrokken gedeputeerde op dit dossier. Ik denk niet dat het woord nog gevoerd hoeft te worden verder. Nee? Nee. Nou, dan kunnen we de eerste termijn afronden. Ik zou haast verwachten met die interrupties dat er geen tweede termijn nodig is. Maar dat ga ik u natuurlijk vragen. Meneer Dekker, behoefte aan een tweede termijn? De heer Stulemeijer? Nee. Statenlid Laport? Statenlid Kostić. U heeft denk ik nog een paar seconden. Dus het is aan u. Veertien seconden.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou, volgens ons heeft de gedeputeerde precies aangegeven waarom deze motie juist nodig is. Heeft hij ons uitgenodigd om zelf met iets te komen. Dat is deze motie. We willen alleen maar een manier vinden om de input van fossiele bedrijven duidelijk te krijgen als PS. Dus vandaar deze motie. Ik hoop dat u die omarmt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Fantastisch op de seconde nauwkeurig. En dan zijn wij aan het einde gekomen van de tweede termijn vanuit PS. Ik heb niet de indruk dat daar nog een tweede beantwoordingsronde van de- Nee. Goed. Dan ga ik u vragen of er nog behoefte is aan het indienen van een gewijzigde motie of amendement. Dat is ook niet het geval. Dan zullen wij straks voordracht 19 in stemming gaan brengen samen. Dus ook met een amendement van Forum voor Democratie en een motie van Partij voor de Dieren. Dan kan ik agendapunt 11 afronden.

De discussie wordt gesloten.

12. Vragenuur.

De **VOORZITTER**: Ik mag hier als vicevoorzitter nog even blijven zitten voor een deel van het vragenuur, agendapunt 12, zodat de voorzitter zo dadelijk de mondelinge vragen kan beantwoorden die onder zijn portefeuille vallen. Want dan gaan we naar agendapunt 12, het vragenuur. Het lid van PS dat tijdens dit vragenuur vragen wil stellen, meldt dit onder aanduiding van het onderwerp uiterlijk één dag voor aanvang van de vergadering bij de voorzitter. Dit is gedaan door de heer Van den Berg van JA21. Ik wil er voor alle duidelijkheid op wijzen dat conform het gestelde in artikel 46 Reglement van Orde tijdens het vragenuur geen interrupties zijn toegestaan. Het heeft niks met de sprekerslijst te maken, maar dat valt onder dit agendapunt. En ook geen moties kunnen worden ingediend. De spreektijd bij het vragenuur is voor de eerste termijn van PS drie minuten, voor GS ook drie minuten. Dan in tweede termijn voor PS één minuut en voor GS ook één minuut. Eventuele aanvullende vragenstellers kunnen in tweede termijn ook één minuut krijgen.

Mondelinge vragen JA21 Bekladding provinciehuis en Dakotamonument

De **VOORZITTER**: Goed. Dan hebben we twee sets mondelinge vragen aangeleverd gekregen. Die zijn ingediend door JA21. Treedt u naar vorige meneer Van den Berg. Het betreft vragen over bekladding provinciehuis en Dakotamonument. En de tweede set vragen is werkzaamheden HOV-busroute in Huizen stilgelegd, kosten fors hoger dan gedacht. Ik wil u vragen om nu alleen de eerste set vragen door te nemen. Daar heeft u drie minuten voor. Gaat uw gang.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dank u wel, voorzitter, voor het kunnen stellen van deze vragen. Kortgeleden, op 12 mei, is hier op het provinciehuis in Noord-Holland wederom een protest geweest van de organisatie Extinction Rebellion. Laten we allereerst zeggen dat het recht voor protesteren een groot goed is en ook deze mensen moeten de gelegenheid kunnen krijgen om dat ook te doen hier op het provincieterrein. Echter, wij hebben wel een aantal opmerkingen bij de volgende zaken. Namelijk, dat sowieso natuurlijk het Dakotamonument besmeurd was. Daar willen wij allereerst ook vooral een woord van dank en complimenten geven aan de commissaris van de Koning die het op deze wijze echt als een, ja, ik mag wel zeggen, als een staatsman heeft opgepakt. Ik begrijp ook dat er een gesprek is geweest met de organisatie van Extinction

Rebellion. Nou, dat valt gewoon heel erg te prijzen. Echter, wij hebben wel vragen over de kosten die wederom gemaakt zouden zijn, maar ook specifiek over- We hebben nu best wel een aantal protesten gehad hier op het terrein. Wij zijn benieuwd of dit telkens dezelfde mensen zijn die hier strafbare feiten plegen. En zo ja, valt daar toch niet een extra stap te nemen om deze
3510 mensen dan wel een vorm van beperking op te leggen? Want nogmaals protesteren mag, maar als hier telkens de regels of de wetten worden overtreden met bijkomende kosten voor de provincie en voor onze inwoners, ja, dan moeten we daar paal en perk aan stellen.

Dus we hebben de volgende vragen. Het gaat over of de politie arrestaties heeft uitgevoerd tijdens het protest. En zo ja, hoeveel? Vooral dus ook of er onder de activisten ook recidivisten zijn aangehouden, die dus eerder protesten hebben uitgevoerd hier met bijbehorende strafbare feiten. Is de provincie dus ook bereid om deze individuen eventueel te weren van het terrein, gezien het risico op schade en recidive? Wij vroegen ons ook af, zeker in relatie tot de vorige vragen die wij hebben gesteld, of er ditmaal niet ook verf is aangebracht op de gevel, gezien de
3515 commissaris van de Koning toen heeft aangegeven dat het wellicht tot onherstelbare schade zou kunnen leiden. Dus daar specifiek nog even een punt op. En zijn wij wederom als provincie bereid om de schade te gaan verhalen op te veroorzakers? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Van den Berg. Dan gaan we voor de beantwoording naar GS. Dat is de commissaris van de Koning wederom.
3525

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Mevrouw de voorzitter, een antwoord op de vragen gesteld door JA21. Er zijn 21 personen aangehouden. We hebben ook aangifte gedaan van vernieling. Dat hebben we in eerdere gevallen ook gedaan. Daar hebben we u al eens eerder ook schriftelijk over
3530 geantwoord.

En bij een vorig vergrijp gaf de politie in ieder geval aan dat er geen grond voor vernieling was, omdat er geen sprake was van onherstelbare schade, maar er zijn wel bekeuringen uitgedeeld. De namen van de gearresteerde personen zijn ons niet bekend. Dus het is mogelijk dat er ook
3535 een aantal andere personen al eerder bij ons zijn geweest, maar dat is niet met zekerheid te zeggen. Wij kunnen zelf als provincie geen gebiedsverbod afroepen. Dat zou de burgemeester van Haarlem wel kunnen doen. Maar u zei het zelf al: het recht om te protesteren is natuurlijk wel een groot goed, een groot democratisch recht. De kosten die de provincie maakt voor het schoonmaken van de ramen, die zijn ook verhaald op Extinction Rebellion. Dus hoe vervelend het
3540 soms ook is, het is wel een heel zwaar middel om een gebiedsverbod überhaupt te laten opleggen, als de burgemeester van Haarlem dat al zou willen. Dan is een dialoog of een gesprek toch veel verstandiger om te kijken of je juist niet op andere manieren die aandacht op een of andere manier zou kunnen accommoderen. Waar we veel ervaring mee hebben, zoals u weet: we hebben hier ook de boeren op bezoek gehad en die trokken zelfs netjes hun laarzen uit voordat ze naar binnen kwamen. Dus in die zin kan het ook zonder dat er schade wordt aangericht.
3545

De schade met de verf, dat viel gelukkig mee. Het was een kalkhoudende verf. Maar zoals u zegt, hebben we wel gezien dat bij een aantal ramen ook de stopverf is aangetast. Dus in dit geval wordt dat door de schilder ook nog even uitgezocht of dat blijvende schade is. Er is wel aangifte van vernieling gedaan. Dus dat hebben we wel gedaan. De schade moet dus nog worden vastgesteld. We hebben het wel bij de voorgaande schades proberen te verhalen. Een deel van de schade tot op heden die is aangericht, is ook met succes verhaald op een individu. Dat betrof 2.400 euro. De rest van de schade, daar zijn we nog mee bezig. Maar dat is niet makkelijk, want, om dat te verhalen op de beweging Extinction Rebellion is lastig vanwege het ontbreken van
3555 formele rechtspersoonlijkheid en ook bij concreet bewijs dat de beweging het zelf heeft gedaan. Maar we proberen dat dus wel. Wij houden dat per geval ook keurig bij. En de ene keer is het een schade van 600 euro en de andere keer is het 1.300 euro en de laatste keer was het 180 euro. Dat viel dan op zichzelf nog wel mee. Maar zoals u terecht zei, het monument is beschadigd. Ik heb daar inderdaad het contact over gezocht met leden van Extinction Rebellion. Ik was toch wel blij dat men uiteindelijk daarvoor oprecht excuses heeft aangeboden en dat heb ik ook aanvaard.
3560 Dat heb ik ook op sociale media gezet dat ik daar heel blij mee was, omdat, nou ja, het was natuurlijk gewoon een vervelende situatie en ik ben ook door nabestaanden gebeld daarover. Maar met het excuses heb ik ook gezegd is dat punt afgedaan. Ze hebben het zelf trouwens schoongemaakt, waarop ik zei van nou, dat is dan weer het voordeel van kalkhoudende verf,

3565 want die kun je er gelukkig weer afhalen. Maar desalniettemin blijf ik wel moeite houden met het beschadigen van dit gebouw.

En het allerbelangrijkste, en dat was ook wel het punt, de veiligheid van onze medewerkers, omdat op vrijdagmiddag, u zult begrijpen, er is niet een batterij aan beveiligers. En als er veel
3570 mensen op zo iemand afkomen, dan is daar natuurlijk ook nog wel schrik voor. Daar hebben we ook zorg voor. Dus daar proberen we ook nazorg aan te verlenen. Maar het is wel een van de punten waarom ik heb gezegd bij Extinction Rebellion: je mag ook gewoon bellen, want dan heb ik koffie en een koek als jullie langs willen komen om te demonstreren.

3575 De **VOORZITTER**: En u was al door de tijd heen, ruim. Wenst de vragensteller nog nadere vragen te stellen? Ja? Meneer Van den Berg. Dan heeft u daar nog één minuut gelegenheid voor. Gaat uw gang.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank, voorzitter. En ook dank aan de commissaris van de Koning voor het zorgvuldig beantwoorden van de vragen. Maar ik hoor wel een aantal zaken waar we, denk ik, allebei volgens mij al mee worstelen. Ja, er wordt wel met krijtverf gewerkt, maar desondanks wordt er ook wel aangifte gedaan van vernieling en dat loopt toch al zo in de, ja, meerdere duizenden euro's. Ja, en ik denk dat we van mening zijn dat, het begint zich onderhand op een geleidende schaal te begeven, ook als we kijken naar de landelijke context, dat we een
3585 vorm van wetteloosheid gaan krijgen. We maken wetten en regels in dit land, die we met zijn allen hebben te respecteren. En even los van het feit of de, ja, rechtspersoon dan wel of niet aanwezig is, denk ik dat er nu wel een stap zou moeten komen dat we dit wel gaan beperken, want we kunnen dit niet continu maar door laten gaan dat de wetten en regels hier dus overtreden worden met de bijkomende kosten. Dus ik zou het toch graag van de commissaris van
3590 de Koning willen vragen of daar richting de toekomst toch een plan voor zou kunnen komen, dat we deze situatie niet in stand houden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Van den Berg. Zijn er nog andere leden van PS die met betrekking tot dit onderwerp vragen willen stellen aan de commissaris van de Koning? Er is dus
3595 geen ruimte voor debat. Dat is niet het geval. Dat is wel het geval. Meneer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik ben heel erg benieuwd of de commissaris van de Koning de analyse van JA21 deelt dat er sprake is van wetteloosheid, als we horen dat er gewoon opgetreden wordt door de politie en dat de schade vergoed is.
3600

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Klein. Nog iemand behoefte om een vraag te stellen? Nee? Dan ga ik weer naar de commissaris van de Koning, meneer Van Dijk.

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Ja, mevrouw de voorzitter, ik vind termen als wetteloosheid wel heel erg zwaar, want ik gaf u al aan: het demonstreren is een heel groot goed en dat mogen we allemaal in Nederland doen. Ik vind dat wij daar ook voor moeten staan. Dat ik daar ook voor moet staan als uw commissaris in de provincie Noord-Holland. Voor al onze inwoners. Ook voor de mensen die het soms niet met ons eens zijn of tegen het beleid van de provincie zijn of van een gemeente. En dan moeten we dat kunnen doen. Ik ben het wel met de heer Van der Berg eens: als er vernield wordt, dan doen we daar aangifte van. En als hier mensen zich vastketenen en niet weg willen gaan, dan wordt de politie gewaarschuwd en worden mensen ook op een gegeven moment van het terrein afgehaald. En als mensen een onveilige situatie voor onze medewerkers creëren, dan zal daar ook tegen worden opgetreden, want uiteindelijk is dat recht van demonstreren natuurlijk niet bedoeld om andermans goed of iets dergelijks iets aan te doen.
3605 En ik moet u zeggen, in het gesprek wat ik had met twee leden van Extinction Rebellion hebben ze eigenlijk ook aangegeven dat dat hun primaire doel niet is, maar dat hun doel is om te laten zien dat ze, ja, ergens op tegen zijn. Dat recht hebben ze natuurlijk. Ik vind dat we daarin elkaar moeten respecteren. En ja, daar zal ik in het vervolg natuurlijk op letten. Maar als er vernield wordt, dan zullen wij aangifte doen en daar waar mogelijk zullen we het verhalen. Dat is in een
3615 aantal gevallen gelukt en een aantal zaken lopen nog. En ook de laatste keer hebben wij wel aangifte van vernieling gedaan en daar waar mogelijk, nogmaals, zullen wij dat verhalen.
3620

De **VOORZITTER**: Goed. Dank u wel voor deze beantwoording. Dan ga ik zelf weer terug naar mijn plaats in de Statenzaal en zal de voorzitter het volgende deel van het vragen uur weer overnemen.

Voorzitter: commissaris van de Koning, de heer Van Dijk.

Mondelinge vragen JA21 Werkzaamheden HOV-busroute in Huizen stilgelegd, kosten fors hoger dan gedacht.

De **VOORZITTER**: En dan geef ik wederom het woord aan de heer Van de Berg van JA21 voor het stellen van vragen ten aanzien van de werkzaamheden van de HOV-busroute in Huizen die stilgelegd zijn en de kosten fors hoger dan gedacht. Het woord is aan de heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, nogmaals dank, voorzitter. Even een wat ander onderwerp. In de gemeente Huizen, daar vinden op dit moment werkzaamheden plaats voor het hoogwaardig openbaar vervoertraject, wat onder leiding van de provincie enkele jaren geleden is aanbesteed. En het blijkt nu dat dat traject stil was gelegd, omdat er een geschil is ontstaan tussen de gemeente Huizen en de Bam over het uitvoeren van het traject. En wat ons vooral zorgen baart, is dat in de gemeente Huizen het traject langere tijd al tot heel veel zorgen heeft geleid bij onze inwoners, omdat er meer dan tweehonderd bomen zijn gekapt voor een vermeende tijds winst van anderhalf tot twee minuten. Zelfs de mensen die wij spreken, die zelf met het openbaar vervoer reizen, die vonden dat toch wel erg fors. Maar wat blijkt nu, nadat die bomenkap is uitgevoerd, zou alles deze zomer weer hersteld worden, totdat het traject nu is stilgelegd vanwege het geschil tussen de gemeente Huizen en de Bam. Wij zijn vooral benieuwd, ja, hoelang gaat dit traject nog voortduren? En wie gaat het betalen? Is dat de provincie, is dat de Bam, de gemeente Huizen of de, ja, in brede zin de belastingbetaler? Dus kortom, wij willen een vlotte oplossing van dit traject en vooral ook aansturen op dat het hoogwaardig openbaar vervoertraject in bevredigende wijze wordt voltooid. Kortom, wat is de rol van de provincie Noord-Holland op dit moment in de aanbesteding en financiering van het HOV-bustraject tussen Hilversum en Huizen? En hoe wordt deze rol uitgevoerd in het licht van de huidige problemen? Hoe is de provincie betrokken bij de onderhandelingen tussen de gemeente Huizen en de Bam over de hogere kosten dan aanvankelijk begroot? Welke stappen gaat de provincie ondernemen om te zorgen dat dit project doorgaat zonder de belastingbetaler extra te belasten? En kan de gedeputeerde een toelichting geven op de oorzaken van de hogere kosten dan verwacht? En wat is de rol van de provincie bij het voorkomen van dergelijke situaties in de toekomst? Is er nog een plan B in het geval dat de gemeente Huizen en de Bam niet tot een overeenkomst komen? En wat is dan de rol van de provincie in het plan? Welke gevolgen heeft de vertraging van het HOV-bustraject voor de mobiliteit en de bereikbaarheid van de regio? Erg belangrijk. En wat is de strategie van de provincie om deze impact te minimaliseren? Afrondend, welke gevolgen heeft deze vertraging op de veiligheid voor de route voor fietsers en voetgangers? En welke strategieën hanteert de provincie om deze impact te beperken? Iets meer duiding daarbij: dit hoogwaardig openbaar vervoertraject zou juist in de gemeente Huizen tot een verbeterde veiligheid van fietsers en voetgangers moeten zorgen vanwege een betere regulering van de kruisingen. Nou, vanwege de vertraging die nu is ontstaan, is de oude situatie in stand gebleven. Ja, gelet op die veiligheid van voetgangers en fietsers zien wij toch wel graag een vlotte oplossing. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Olthof namens het college in antwoord op de vragen.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. HOV het Gooi, de verbinding Hilversum en Huizen is een traject dat al vele jaren loopt en waar de provincie ook als medefinancier, betrokkene en belanghebbende ook bij betrokken is. Het bestaat uit verschillende fasen. En een van die fasen is inderdaad de aanleg binnen de gemeente Huizen. Daarin is inderdaad in het verleden veel discussie over geweest, maar juist naar aanleiding van die discussie heeft ook de gemeente Huizen besloten om die scope aan te passen. Juist niet alleen het HOV te doen, dat moet ook gebeuren, maar vervolgens ook te kijken: hoe kunnen we de aanrijroutes op de fietsverbindingen verbeteren, meerdere modaliteiten. Dus Huizen heeft in ieder geval dit aangegrepen om de scope verder te verbreden. Dus dat is iets wat gebeurd is. En dat is ook iets door Huizen zelf gedaan. Ook voor die aanvullende scope heeft de provincie een bijdrage

geleverd, financieel gezien. Vrij lang over gesproken. Maar uiteindelijk het project zelf is iets wat Huizen zelf draagt. Dus Huizen is ook degene die de aanbesteding heeft gedaan.

3685 Dat is ook meteen de volgende vraag van hoe de provincie betrokken is bij de onderhandelingen. Daar zijn we niet bij betrokken, want Huizen heeft een tweefasen aanbesteding gedaan. En in de tweede fase kwam uiteindelijk ook de Bam met de mededeling dat ze het uiteindelijk voor de middelen, de scope die vooraf was gesteld, niet kon realiseren en ook aangegeven dat de scope aangepast moet worden. Maar de gemeente heeft aangegeven best mee te willen denken, maar
3690 die wil is een volledig definitief ontwerp ontvangen met de bijbehorende kostenraming om meer inzicht te krijgen: wat betekent dit; en hoe is dit ontstaan?

Nou, welke stappen gaat de provincie ondernemen om te zorgen dat dit project doorgaat zonder de belastingbetaler extra- De provincies niet betrokken geweest bij de aanbesteding en
3695 vooralsnog zie ik ook geen reden om als provincie daar nu in te gaan stappen. Dat neemt niet weg dat we niets doen. We houden het wel in de gaten. Maar om nu daar in de plaats te gaan treden, dan weet ik het wel. Dan is de provincie weer de aangewezen slagman en volgens mij is dit even een traject tussen de opdrachtgever Huizen in dit geval en de aannemer en dat is de Bam.

3700 Kan de gedeputeerden een toelichting geven op de oorzaken van de hogere kosten dan verwacht? Nee, die kunnen we op dit moment ook nog niet geven. Dat is ook afwachten wat de Bam bij Huizen gaat aanleveren.

3705 Nou, in hoeverre heeft de weerstand vanuit de buurt impact gehad op die kostenoverschrijding? We weten nog niet waar de kosten uit bestaan. We weten wel dat juist door die weerstand ook gekeken is vanuit Huizen: hoe kunnen we een breder draagvlak creëren? Juist ook die bomenskap. Er is ook heel erg gekeken van, hoe gaan we het project verbreden en de scope uitbreiden met aanvullende maatregelen, met name juist om die fietsbereikbaarheid.

3710 Is er een plan B in de gemeente Huizen als de gemeente Huizen en de Bam niet tot een overeenkomst komen? En wat is de rol van de provincie? Op dit moment is er nog geen plan B, ook omdat de gemeente Huizen voornemens is het plan gewoon ook uit te voeren. We hebben wel gevraagd om te kijken: het belang van een plan B. Dus daar kijkt de gemeente Huizen ook
3715 naar en is daar ook mee bezig om dat op te stellen als we er toch niet uit gaan komen.

En welke gevolgen heeft de vertraging voor het HOV-bustraject? Nou, dat wordt onderzocht en die verwachten wij week 22. Nou, dat is al geweest volgens mij. Nou, een van deze- Ik heb hem nog niet gekregen, maar binnenkort verwachten wij wel een- Week 22. We zitten al- Net niet? Dat
3720 is deze week? Nou, deze week krijgen wij- Nee, deze week of volgende week verwacht ik hem ook. Dan kan ik ook kijken wat de gevolgen daarvan zijn.

En welke gevolgen heeft deze vertraging op de veiligheid van de route voor fietsers? Niet, omdat uiteindelijk aan de huidige situatie niets veranderd is; dat hij is zoals hij is. Uiteindelijk zouden de scope-uitbreidingen verbeteringen moeten gaan betekenen. Dus uiteindelijk, deze situatie leidt niet tot een verslechtering. Uiteindelijk zouden de aanpassingen tot een verbetering moeten
3725 leiden.

De **VOORZITTER**: Dank. Ik kijk nog even naar de vragensteller of er nog aanvullende vragen zijn.
3730

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nee, het is helemaal duidelijk. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog andere leden van PS die vragen willen stellen? Zo niet, dan gaan wij verder met het volgende agendapunt.
3735

12. Vragenuur

12.a. Fractiedebat over inwonersraadpleging landelijk gebied (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten)

3740 De **VOORZITTER**: Dat betreft agendapunt 12.a. Dat is het fractiedebat. Er hebben zich een aantal- Het is aangevraagd door de heer Klein van de ChristenUnie, de heer Heijnen van het CDA,

inzake de inwonersraadpleging van het landelijk gebied. Artikel 27 van ons Reglement voorziet daarin. Er is gevraagd of GS ook aan het eind van het debat het woord te geven. Dat is artikel 27 van ons Reglement. Je moet ook alles onthouden als voorzitter. Ik ga ervanuit dat u daarmee instemt. Vervolgens bepaalt uw voorzitter de spreektijden. Ik heb even gekeken, maar om alle partijen ook voldoende kans te geven, hanteer ik dezelfde regel als bij de actualiteit. Dat betekent drie minuten voor GS. Dus ook voor de partijen die op dit moment geen spreektijd meer hebben, krijgen wel voor dit fractiedebat, die zich hebben aangemeld – ik ga zo de namen van de aangemelde fractieleden noemen – drie minuten. Dat geldt voor GS na afloop ook. Aangemeld zijn natuurlijk de heer Klein van de ChristenUnie, de heer Heijnen van het CDA, de heer Mulder van D66, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, de heer De Wit van de VVD, mevrouw Alberts van de SP en Statenlid Kostić van Partij voor de Dieren. Klopt dat? Zijn er nog anderen die zich willen aanmelden? Nee? Dan ga ik nu het woord geven aan de heer Klein van de ChristenUnie om vragen te stellen aan de betrokken fracties, aan u. En daarna zal ik ook de heer Heijnen nog even de gelegenheid geven of hij nog aanvullende vragen heeft.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, meneer de voorzitter, dank voor deze gelegenheid. Wij zien als volksvertegenwoordigers steeds meer het belang van het betrekken van burgers bij besluitvorming. Juist in deze tijd waarin we voor grote uitdagingen staan om die maatschappelijke veranderingen vorm te geven, is het belangrijk om daarbij de expertise en inzichten van mensen buiten de Staten mee te nemen. En de vorige Staten heeft een werkgroep burgerparticipatie ingericht die een aantal uitgangspunten heeft geformuleerd waarmee de burger serieus wordt genomen, we brede deelname uit alle geledingen van de samenleving nastreven en het ook helder is welke rol de uitkomsten hebben in de besluitvorming. De ChristenUnie was heel erg blij met de opgestarte burgerpeiling of inwonersraadpleging over het landelijk gebied in Noord-Holland. Want we denken, dit is een mooie manier om te gaan experimenteren met zo'n burgerparticipatie-instrument. Maar onze verbazing was heel groot toen we stuitten op de oproep van een van de fracties hier in de Staten, Partij voor de Dieren, waarin inwoners niet alleen werden opgeroepen om deel te nemen – wat natuurlijk prima is – maar ook heel sterke sturende adviezen kregen over de antwoorden die gegeven moesten worden. Wij vinden dit een onwenselijke en oneigenlijke manier om met een raadpleging van inwoners om te gaan. Door als politieke partijen je eigen achterban op te roepen en instructies mee te geven om een peiling op een bepaalde manier in te vullen, wordt de waarde en de betrouwbaarheid van de peiling als burgerparticipatie-instrument ondergraven. Op deze manier gaat zo'n instrument meer lijken op een soort Songfestival, waarin het gaat om zoveel mogelijk mensen achter jouw standpunten te krijgen in plaats van een instrument dat bedoeld is om meningen op te halen. Wij willen daarom graag met de Partij voor de Dieren, maar ook met de andere fracties, in debat over de manier waarop wij als politieke fracties omgaan met een instrument zoals een inwonersraadpleging. Gebruiken we dit serieus om te proberen te begrijpen wat er leeft? Of is dit een extra maniertje wat we hebben om de besluitvorming te beïnvloeden?

We hebben een aantal vragen aan de Partij voor de Dieren. Ik stel er een aantal en er zullen zo een aantal door het CDA gesteld worden. De eerste is, hoe serieus neemt u eigenlijk uw inwoners als u ze zo in detail voorschrijft hoe zij een raadpleging moeten invullen? Ten tweede, welk belang hecht u aan de representativiteit bij burgerparticipatie? Ten derde, wat is volgens de Partij voor de Dieren het effect van zo'n oproep op de representativiteit en de bruikbaarheid van zo'n peiling? En ten vierde, vindt u dit passen bij uw rol als politieke fractie?

En dan zouden we ook aan GS nog een aantal vragen willen stellen. Ook ik stel er een aantal en het CDA zal er een aantal stellen. Is het mogelijk om de aangestuurde reacties te filteren uit de spontane reacties als we straks proberen te gaan interpreteren wat de reacties zijn en waard zijn? Als het het beleid van de provincie is om te streven naar een inclusieve en representatieve deelname van allerlei geledingen uit de samenleving, hoe zorgt u daar nou voor bij zo'n instrument als een raadpleging? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Collega Klein zei het al, vorig jaar september hebben we in PS uitgangspunten vastgesteld voor participatie. Bij het PPLG is het een van de eerste keren dat er grootschalig wordt gewerkt met een inwonersraadpleging, waarbij deze

uitgangspunten leidend zijn. Een duur traject met een lange en complexe vragenlijst. Maar de uitkomsten zijn belangrijk, zowel voor GS als voor PS. Beiden moeten laten zien dat er ook echt iets gebeurt met de input. Het is daarom ook terecht dat belangengroepen, inwonerscollectieven en meerdere politieke partijen hun achterban oproepen om de vragenlijst in te vullen. Want het is ook een goed moment om te sturen. Maar voorzitter, hoe ver mag dat gaan? Dat is waar dit fractiedebat over gaat. De Partij voor de Dieren heeft ervoor gekozen om verder te gaan dan het oproepen van een achterban om de vragenlijst in te vullen. Voor enkele vragen worden modelantwoorden gegeven. Teksten kunnen letterlijk worden overgenomen. Ook wordt voorgerekend hoe de punten verdeeld moeten worden, waarbij het best gekozen kan worden voor de meest extreme, uiterste waarde om zo de meeste invloed te hebben. Zelf noemen ze dit 'strategisch invullen'. Voorzitter, ik vraag me oprecht af hoe GS en PS straks uit de voeten moeten met de input van dit participatietraject nu een deel van die antwoorden zijn voorgerekend. Voorzitter, ik heb de volgende aanvullende vragen aan de Partij voor de Dieren. Ziet de Partij voor de Dieren het risico dat door deze handelswijze andere politieke partijen de uitkomsten van de raadpleging als niet relevant kunnen beschouwen? Welke rol wil de Partij voor de Dieren de raadpleging geven in het besluitvormingsproces? Hoe verhoudt het sterk sturende stemadvies bij een burgerpeiling zich volgens de Partij voor de Dieren tot de eerder in september vastgestelde uitgangspunten?

En aan GS hebben wij de vragen: wat betekent de sterke sturing van de reactie die gepaard is gegaan met de oproep voor de bruikbaarheid van de uitkomsten van de participatie? Ziet de provincie mogelijkheden om in de toekomst te voorkomen dat dit instrument op deze manier wordt gekaapt?

Maar, voorzitter, ook wij, de heer Klein riep daartoe ook op, willen ook graag weten – want daar is dit fractiedebat voor – wat andere fracties hiervan vinden. Hoe ver kunnen we hiermee gaan? Dat is eigenlijk wat we willen bespreken met elkaar.

Ik vind dat wij zijn gekozen als volksvertegenwoordigers. Dat zijn we ook op basis van ons verkiezingsprogramma. En daar bedrijven we politiek mee en sturen we besluiten de juiste richting op. Je kunt zeggen: dat is het dan. Maar dat willen we juist niet. Gedurende onze vier jaar willen we gevoed blijven. Blijven luisteren naar onze inwoners. Het wordt alleen wel ingewikkeld als iedere politieke partij inwoners gaat oproepen om hun eigen verkiezingsprogramma weer in te vullen in die burgerparticipatie. Dat leidt volgens ons tot een ongewenste cirkelredenering. Daar willen we graag het debat over voeren. Ik dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, voorzitter, voor het woord. Hier dan een mening van een andere fractie, zoals gevraagd. We bespreken binnenkort het PPLG, een vrij belangrijk document waar we inderdaad een vrij uitgebreide inwonersraadpleging- Ik had hier per ongeluk, om het woord 'burger' te vermijden, had ik nog even 'volksraadpleging', maar dat vond ik iets teveel SP. Dus ik heb het hier even veranderd, dank u wel, voor 'inwonersraadpleging'. Ik waardeer het enorm dat Partij voor de Dieren zijn leden heeft gewezen op de prachtige inwonersraadpleging en dat heb ik ook gedaan. Ik hoop dat andere partijen dit ook hebben gedaan. En van mijn part en van D66 had je zelfs mogen zeggen: goh, vul hem lekker zo progressief mogelijk in. Maar Partij voor de Dieren ging hier nog een stap verder door zo gedetailleerd in te voeren of een stemadvies te geven. Dat vindt D66 onhandig. Een uitgebreide inwonersraadpleging wordt dus nu ook iets minder waard. De vergelijking met het Songfestival, die de heer Klein maakte, gaat ook niet helemaal op, want zelfs daar heb ik nog nooit Jan Smit horen oproepen om ook daadwerkelijk op een bepaald land te gaan stemmen. Wat mij betreft geen reden om dit helemaal niet meer mee te nemen in de beoordeling van deze inwonersraadpleging, maar liever had ik dit anders gezien.

Ik wil vooral nog de vraag stellen aan Partij voor de Dieren wat zij hadden gevonden als bijvoorbeeld een organisatie als LTO op de website eenzelfde soort stemadvies volledig gedetailleerd had neergezet. Tot zover mijn bijdrage.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van der Helm, 50PLUS. Een verklarende vraag van de heer De Wit.

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, waarvoor dank. Ik vraag toch even aan de collega of de collega een verschil ziet tussen een politieke partij actief in deze Staten en een belangenorganisatie die lobbyt, om het maar zo te noemen, richting de provincie.

3865

De heer **MÜLDER** (D66): Meneer de voorzitter, dank u wel voor het woord. Ik zie ook niet het verschil. Of, ik zie het verschil inderdaad tussen een politieke partij en een lobbyorganisatie en een belangenorganisatie. Maar ik denk dat, als de situatie was geweest dat het op de website van LTO had gestaan, dat er wel een vraag was gesteld door Partij voor de Dieren daarover.

3870

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, dank voor het woord. 50PLUS is voor burgerparticipatie en was dus verheugd met de raadpleging over het landelijk gebied in Noord-Holland. Met deze raadpleging wil de provincie peilen bij onze inwoners waar we vooral aandacht aan moeten besteden als ze keuzes zouden moeten maken voor het landelijk gebied. Dat de Partij voor de Dieren een oproep doet op haar website aan de inwoners om deze raadpleging in te vullen, dat vind ik goed. Dat mag. Maar om het te promoten met adviezen, dat vind ik toch wel een stap te ver. Dit is politiek bedrijven en het instrument aanwenden om te sturen aan de voorkant op inzichten op het landelijk gebied en is eigenlijk vergelijkbaar met een kiezer in het hokje, om daarachter te staan en te adviseren hoe in te vullen. Dus ik ga me aansluiten bij de collega's van het CDA en ChristenUnie dat het een oneigenlijke en onwenselijke manier is. Ik wacht de antwoorden op die vragen af en het debat ga ik graag aan.

3875

3880

3885

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer De Wit van de VVD.

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, waarvoor dank. Laat ik in stijl met een partijgenoot vandaag in ieder geval beginnen met een ontboezeming. Dat is de volgende: dat ik niet dagelijks de websites van mijn collega- partijen in de Staten in de gaten houden. Maar toch moet ik bekennen dat het oog viel op een gegeven moment in tijd op de website van de collega's van de Partij voor de Dieren, enigszins geholpen – laat ik dat ook maar bekennen – door de collega's van het CDA en de ChristenUnie – waarvoor dank – want ik had enige aanzet nodig om überhaupt op die pagina te kunnen landen. Maar uiteindelijk ben ik daar gekomen, voorzitter, en ik zal u bekennen, ik kreeg al snel het gevoel: wat irriteert mij hier nou zo? En dat zijn twee fundamentele punten. Die punten wil ik hier wel adresseren.

3890

3895

Wat mij betreft gaat het allereerst om het vertrouwen van mensen in de politiek, want ik denk dat dat vertrouwen onder grote druk staat en dat we zelf als politici absoluut geen olie op het vuur zouden moeten gooien door op de manier zoals het op de website van de Partij van de Dieren in mijn beleving is gedaan: de mening van een politieke partij of van politici belangrijker te achten dan die van individuele inwoners van onze provincie. En volgens mij is de kracht van onze democratie juist dat wij in staat zijn om te luisteren naar de opvattingen en argumenten van anderen en dat wij daar als politici uiteindelijk chocola van moeten maken. En ik zou zeker de mensen niet van de plicht willen ontslaan om hun creativiteit aan te wenden en hun mening te ventileren. Ik denk dat als wij daar als politieke partijen in interveniëren, dat wij daadwerkelijk de bijl zetten aan de wortels van onze democratie. En ik vraag me ook hardop af waar deze bemoeienis van de Partij voor de Dieren stopt bij de mensenlevens van inwoners in onze provincie. Gaan we straks ook bepalen wat mensen met hun vrije tijd moeten doen, hoe die verdeeld moet worden? Hoe ze naar hun werk zouden moeten gaan en wat ze mogen eten bij het avondeten.

3900

3905

3910

En punt 2, en dat vind ik ook een fundamenteel punt- Ja, je kunt zeggen: dat doen ze al. Maar dat is in ieder geval alleen nog in dit Huis. Anders kan ik echt niet meer uitleggen aan mijn familie wat ik in de politiek doe, als ik dat ook nog voor ze zou gaan bepalen. Maar het tweede punt, voorzitter, is het volgende. Dat is namelijk hoe wij hier met elkaar in deze zaal politiek bedrijven. Volgens mij hebben we de afgelopen vier jaar – in ieder geval wat ik heb mogen aanschouwen – best wel geworsteld met hoe we onze inwoners betrekken bij beleidsvorming. Je wil dat niet te vroeg doen misschien om de indruk te wekken dat mensen alles maar bepalen en wij slap achteroverleunen. Maar je wilt het ook niet te laat doen om mensen niet het gevoel te geven dat alles al in kannen en kruiken is. Maar wat we vooral niet moeten doen, denk ik, is dat we

3915

3920

strategisch vragenlijsten gaan invullen, want volgens mij zitten wij hier om strategisch beleid te maken om Noord-Holland nog sterker en mooier te maken.

3925 Ik zou willen afsluiten met de woorden: durf het los te laten, vertrouw op de creativiteit en het oordeelsvermogen van onze inwoners en laat het ledenraadplegingsproces vooral zijn gang gaan. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Alberts van de SP.

3930 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik was eerlijk gezegd nogal verbaasd over het aanvragen van dit fractiedebat. In eerste instantie dacht ik: jeetje, Mina, dit is wel het gestrekte been op de Partij voor de Dieren. Maar goed, dat was mijn persoonlijke reflectie. Ja, het gaat over beïnvloeden. En is er nou eigenlijk – en dat is bijna een filosofisch debat – een verschil tussen beïnvloeding in het algemeen – lees: krant, tv, radio, roddel, sociale media, noem maar op – en beïnvloeding door Partij voor de Dieren in het bijzonder? Daar kunnen we nog veel langer dan dit fractiedebat over doorpraten, lijkt mij, want overal is beïnvloeding. 3935 Overall is beïnvloeding. En als wij zeggen: nee, er is een verschil tussen belangenorganisaties die ergens mee komen en een politieke partij die ergens mee komt... Nou, ja, die belangenorganisaties, die doen het misschien wel slimmer, zodat het wat minder opvalt. Ik heb 3940 natuurlijk wel een kritische opmerking, want ik vond het wel betuttelend dat je alles voorzegt van, je moet het zo doen. Maar dat is dan weer een kritische kanttekening daarop. En ja, dan toch nog eventjes ook de vraag naar zowel ChristenUnie, als het CDA: zijn jullie nou eigenlijk gewoon jaloers en had je het zelf ook zo willen doen? Want ja, ik weet het eerlijk gezegd niet. We gaan met zijn allen gewoon lekker meepraten over dit onderwerp. Ja, ja, ja, ja. I knew it.

3945 De **VOORZITTER**: Menig collega zou jaloers zijn met deze twee knappe mannen die in het midden van de zaal staan. Ik denk dat ik met de heer Klein begin.

3950 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik ben best weleens jaloers op de Partij voor de Dieren moet ik zeggen, maar niet om deze actie. Ik heb zelf ook overwogen: wil ik deze raadpleging wel invullen? En ik heb gedacht: nee, dat doe ik niet, want mijn rol als Statenlid is een andere rol dan die als willekeurige burger. En dan vind ik de keuzes die de Partij voor de Dieren heeft gemaakt hier zo aan de andere kant van het spectrum zitten, dat ik denk, ja, daar moeten we eens even het gesprek over voeren met elkaar.

3955 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, nee, dat snap ik dat je dat zou doen, maar ik weet niet of we dit nou zo- Het is een terechtwijzing. Ik zou het eigenlijk op een ander moment hebben gedaan, bijvoorbeeld als je het hebt over zo'n participatie nota. Wanneer ga je nou zoiets doen? Maar nu komt het op, omdat het over dit onderwerp gaat. Natuurlijk, dit is de eerste keer. Maar 3960 het zou best nog wel eens vaker kunnen gebeuren. Ik vind het een beetje op het incident gespeeld.

3965 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Ook ik ben best wel eens jaloers op de Partij voor de Dieren, want er zit ontzettend veel passie in die partij en dat is soms jaloersmakend. Dus zeker waar. Maar in dit geval ook ben ik hier niet jaloers op deze actie, omdat ik echt denk dat het te ver gaat. En u vraagt: waarom dan nu en op deze manier? Nou ja, omdat wij komende donderdag wel degelijk gaan spreken over de uitkomsten van dit stuk. Dus het leek mij goed om wel voorafgaand die discussie te hebben: hoe wegen we dan die input komende donderdagavond in de commissie over het PPLG?

3970 Ik wil u ook een wedervraag stellen en dat gaat over het verschil tussen die belangengroepen en die politieke partijen. Ziet u niet een verschil dat uiteindelijk wij als politieke partijen iets met die input moeten doen? Dus een belangengroep legt het bij ons neer en dan is het aan ons om een afweging te maken. Maar als wij onze eigen input organiseren, namelijk conform ons eigen 3975 verkiezingsprogramma over onze eigen overtuigingen, ja, wat is het idee van dat proces dan nog waard? Want dan kunnen we ook gewoon stoppen en allemaal ons verkiezingsprogramma pakken. Dan hebben we onze eigen input ook al georganiseerd.

3980 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, nee, dat snap ik dat u daarover begint. Maar mijn andere vraag was natuurlijk: er wordt overal beïnvloed. En eerlijk gezegd, Nederland is al lange

tijd en wordt nog steeds beïnvloed door vrij belangrijke lobbyorganisaties als Bouwend Nederland en LTO. Nou me dunkt zeg hé, dat die wel een vinger in de pap hadden bij verschillende politieke partijen. Nou, en daar hebben we het niet over. Ja, ik vind dat heel bijzonder.

3985 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ziet mevrouw Alberts ook niet dat inderdaad sommige politieke partijen graag luisteren naar bepaalde belangenorganisaties, maar het toch altijd de afweging is van de politieke partij zelf of ze wel of niet luisteren naar die belangenorganisaties. En daar kan de kiezer ze ook op afrekenen als ze vinden dat er te veel geluisterd wordt, of te weinig mogelijk.

3990 De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts. En ik wil u er even wijzen dat-

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, ik heb nog maar kort tijd. Maar daarom zei, het is eigenlijk een heel belangrijke, filosofische discussie over hoe je nou met beïnvloeding omgaat in het algemeen. En dat is nu dan incidentenpolitiek naar mijn idee.

3995 De **VOORZITTER**: Dank u wel. [...] U had nog wel een paar seconden. U bent klaar. Oké. Ik ga zo de partij aan het woord laten waar veel vragen aan gesteld zijn. Ik zou willen vragen aan Statenlid Kostić om zich ook vooral te concentreren op de beantwoording van de vragen, want zoveel tijd is er niet. Ik zal u niet op de seconde na drie minuten wegdrukken, maar als u mij belooft om dan ook wel stipt antwoord op de vragen te geven. En ik heb net even met de griffier overlegd. In feite heeft niemand meer de ruimte, maar als er nog behoefte is aan een tweede termijn, dan ben ik bereid om aan alle partijen één minuut toe te staan. Dat is vrij kort. Maar nogmaals, Statenlid Kostić, houdt u het bij het beantwoorden van de vragen die gesteld zijn, want er is weinig tijd.

4005 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dank voor alle complimenten allereerst. Ja, ik hoor vooral zorgen over- Ik wacht even tot het stil is. Misschien is dat- [...] Waar het over gaat, is representativiteit. Hoe borgen we dat in zo'n raadpleging? En volgens mij is dat de kernvraag. Dat is iets om te bespreken. Want als je de spelregels volgt bij zo'n raadpleging, wat naar buiten wordt gegooid, dan is het aan ieder vrij om met de burger in gesprek te gaan, om adviezen te geven. En het belangrijkste is dat je dat transparant doet. En dat doen wij. Dus als een belangenorganisatie dat op de website doet en transparant, zullen we daar nooit een punt van maken. En wat wij hebben gedaan, is dat ook op onze website gooien met ons logo erop en instructies. Mocht je dat willen, dan kan je dat zo doen. Als je dat belangrijk vindt, dan kan je dat zo doen. En mensen, wij hebben het vertrouwen dat de burger dan zelf een keuze kan maken. En dat een burger, zoals de VVD, ook een keuze kan maken zoals Bas de Wit, die dan zegt: nou ja, dit vind ik helemaal niks; ik kies voor iets anders. Dat is het vertrouwen dat wij in de burgers hebben.

4020 En dan een heel fundamenteel punt. Het is wel belangrijk dat- Ik hoorde ook vragen gesteld worden richting GS, dat we misschien de antwoorden van de Partij voor de Dieren eruit moeten gaan filteren. Dat vinden we echt wel zorgwekkend. Juist vanuit staatsrecht en democratie: met de bijl in de democratie. Want wij als politieke partij hebben de verantwoordelijkheid om burgers te betrekken. Het gaat alle kanten op. De enigen aan wie we verantwoording hoeven af te leggen, is aan de kiezers, aan de burgers. En als we zo beginnen met elkaar, ja, te porren en zelfs GS te vragen om in te grijpen op deze manier in plaats van het debat te voeren van 'hoe zorgen we dat er een representatieve peiling komt', dan is het een echte zorgwekkende samenleving waar we naartoe gaan. En dat zou ik echt willen vermijden. Dus ja, heel graag het debat. Daar is de Partij voor de Dieren voor. We hebben nota bene in die burgerparticipatiewerkgroep gezeten. Moeten we het hebben over, ja, hoe borg je die representativiteit? Want het kan nu van alle kanten worden beïnvloed. Ik zie het ook. Wij doen het transparant. Twitter, iedereen kan het lezen. Maar ik kan niet in jullie e-mail kijken, of jullie het met jullie leden hebben gedaan of anderen. Dat is ook niet gewenst dat ik dat ga controleren. Het is aan u. En inderdaad, ik voel, de ChristenUnie, dat ze daar anders over denken. Dat is uw overweging. Maar om dit aan GS te vragen om vervolgens specifiek onze input te gaan filteren, dat is echt iets waar ik volgens mij als een echte liberaal en iemand die van democratie houdt, nooit achter zou staan.

4035

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, laat ik beginnen met te zeggen dat ik, hoewel ik daar persoonlijk misschien soms andere gevoelens bij heb, nooit u het woord in deze zaal zou willen ontnemen, want dat is volgens mij de kracht van onze democratie. Maar waar de vraag op

4040 toespitst, wat mij betreft, is: zou u willen reflecteren op het risico dat u al dan niet ziet voor de bruikbaarheid van de raadpleging zoals die nu heeft plaatsgevonden door de oproep die u via uw website met een uitgebreide invuloefening heeft gegeven? En hoe kunt u nou reflecteren op dat risico van de bruikbaarheid van die raadpleging waar ongelofelijk veel energie in is gestopt om het überhaupt mogelijk te maken?

4045 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, twee punten daarover. Allereerst die bereikbaarheid. Ja, als je zoiets naar buiten gooit, dan ga je er dus vanuit dat alles en iedereen het kan beïnvloeden, tenzij je bepaalde technische beperkingen aanlegt. Dat kan natuurlijk. Daar kunnen we het over hebben. Maar je kan niet – en dat is dus puur ondemocratisch – één bepaalde partij aanspreken op het
4050 gewoon doen wat binnen de wet- en regelgeving mag en wat wij als onze taak beschouwen. En ten tweede, wij hebben mensen gesproken van de VVD, van de ChristenUnie, van alle kanten, BBB. Eigenlijk vooral BBB. Ze kunnen verschillen van wat wij daar schrijven, maar ze zijn heel blij dat wij burgers proactief proberen te betrekken. Want burgers zien die peiling niet. Burgers hebben het gevoel dat ze niet worden betrokken en dat ze niet weten hoe politiek werkt. Wij
4055 proberen ze daar proactief in te betrekken, maar uiteindelijk is aan hen het besluit: volg ik de adviezen van de Partij voor de Dieren, de ideeën die we hebben uitgewisseld, of kies ik toch iets anders? Zo hoort het in een democratie.

4060 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Als jullie dit burgerinitiatief op jullie website zetten zonder stemadvies, dan kan je er toch ook vanuit gaan, want het is jullie achterban, dat zij hem invullen zoals jullie dat zouden willen. Dus waarom dan specifiek dat stemadvies erbij? En ten tweede, jullie zitten hier in de Staten. Ik vind ook dat we hier een voorbeeldfunctie hebben. En om dan woorden in de mond te leggen van je achterban... Je zou erop moeten vertrouwen dat ze dat zelf goed kunnen invullen.

4065 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, ik ben ook politicoloog en ik kom zelf in de samenleving. Ik weet dat mensen heel moeilijk de provincie weten te vinden en de stukken die gelezen worden heel moeilijk te begrijpen. Dus ze vinden het fijn als wij meedenken en ze adviezen geven. En dan kunnen ze alsnog, en dat waarderen ze, zelf natuurlijk kiezen: gaan we daarin mee of niet?
4070 En wat ik het zo mooi vind? Het is niet alleen maar voor onze achterban. We zetten er wel ons logo op, zodat heel transparant is wie deze mening heeft. Het is ook niet een moetje, maar gewoon: alsjeblieft, doe ermee wat je wil. Maar het is ook voor iedereen. Het is ook voor BBB-stemmers, voor de twijfelaars. Het is voor iedereen toegankelijk. En wat ik terug wil vragen: waarom stelt u die vragen niet ook bij andere partijen?

4075 De **VOORZITTER**: Ik ontnem u even het woord. We hebben net afgesproken: er zouden worden beantwoord die gesteld zijn. Daar is het fractiedebat voor. Maar ik hoor u nu steeds meer punten terugleggen bij de Staten. Volgens mij zou ik graag de beantwoording willen hebben. Ik geef u nog één mogelijkheid voor een interruptie en dan zou ik echt willen dat u de vragen
4080 beantwoordt. En dan ga ik kijken of er nog ruimte is voor een tweede termijn, maar het wordt krap. Mevrouw De Sain.

4085 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Heel snel. Je kan van je achterban verwachten dat ze hem invullen, zoals je dat zelf ziet. Wij hebben hem ook verspreid, maar zonder stemadvies erbij, want wij vertrouwen onze achterban. En, nou ja, ik ben het er gewoon niet mee eens.

4090 De **VOORZITTER**: Klaar. En Statenlid Kostić, gaat u- Er zijn nog volgens mij een paar concrete – even nog centraal –vragen gesteld. Antwoordt u. Dan kan ik nog uiteindelijk degenen die dit debat hebben aangevraagd nog even kort een minuut allebei aan het woord laten en dan kijken of daar nog antwoord op is, en dan ronden we het af. Uiteraard GS eerst nog.

4095 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, eigenlijk zijn deze reflectie bijna alle vragen beantwoord. Wij moeten het hebben over representativiteit in het algemeen, want dan moet je het breder trekken, want er zijn inderdaad meerdere manieren om dit te beïnvloeden. En wil je dan in elke e-mail kijken wat de partijen wel of niet sturen? Dat is volgens ons democratisch fundamenteel onwenselijk. Wij zijn er heel trots op, heel trots op, dat we burgers kunnen faciliteren om de provincie te vinden. We horen alleen maar positieve berichten. En eerlijk gezegd, ja- Nou ja, ik denk dat ik duidelijk ben geweest over de gerichtheid van de vragen op dit moment. Maar er zit

4100 iets goeds achter, dat we het moeten hebben over die brede representativiteit en hoe we dat
beter met elkaar kunnen inrichten. En ik denk dat het bedrijf dat dit heeft opgesteld, deze
raadpleging, ook een panel heeft opgezet om dat als een soort borging voor de representativiteit
te hebben. Dus laten we het wel bij de feiten houden. Dat is waar het om gaat. We hebben er
4105 geen enkele zorgen over dat wij dit buitengewoon- Beïnvloeden of niet. Want er zijn, wat ik zei,
gelukkig genoeg andere spelers in het veld die ook gewoon adviezen geven en dat is gewoon
part of the deal. Dat is het spel. En als je het spel wil veranderen, ja, dan zie ik het graag
tegemoet in de commissievergadering.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan ronden we het hierbij af. Dan ga ik naar GS, gedeputeerde
Rommel.

4110 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. Laat ik alvast beginnen met te zeggen dat ik, ja,
wel heel erg benieuwd ben natuurlijk naar de uitslag van de inwonersraadpleging. Ik vond het al
een heel mooi traject dat we samen in gingen. Ik kan u wel zeggen dat er goed op gereageerd is.
Op 1 juni gaat u er natuurlijk meer over horen, maar we hadden zo'n 2500 mensen verwacht die
4115 zouden reageren op de open raadpleging en dat zijn er 3500 zo'n beetje geworden. We hadden
natuurlijk ook een gesloten raadpleging waar ook zo'n, ja, 3500 bij zaten. Dus we zitten op zo'n
vijfduizend tot zesduizend deelnemers. Dus ja, dat vind ik zelf wel heel mooi. Wat is daar het
succes van geweest? Wat ik zelf kan zien, we hebben gigantisch campagne gevoerd als provincie
in abri's, in huis aan huisbladen, hier bij Bevrijdingspop. Overal hebben daar, ja, mensen
4120 aandacht voor gevraagd. En ook gemeenten en LTO Noord, die dan geen advies op de website
hebben gezet, maar een oproep hebben gedaan. Ook Glastuinbouw Nederland,
Natuurmonumenten, ANWB. Echt iedereen heeft het zoveel- Politieke partijen hebben het zoveel
mogelijk verspreid. Je zag het op social media. Dat vind ik alvast wel een heel groot succes, dat
iedereen er toch wel enthousiast over was.

4125 Dan de vragen. Ja, kunnen wij gaan filteren uit de spontane reacties. Nou, zoals ik net al zei, uit
dit wat er nu gebeurd is, is wel gebleken dat het goed is dat we een gesloten raadpleging hebben
en een open raadpleging. Dat is ook om te toetsen van, komt het met elkaar overeen; en is
4130 anders de open raadpleging misschien wel helemaal misgeslagen. En ik kan dus ook zeggen, nu
alvast, wat ik meegekregen heb, is dat de gesloten raadpleging en de open raadpleging, dat die
niet ver uit elkaar lopen. Dus dat lijkt dus dat het representatief is. Maar we gaan het ook
volgende week vinden. In de raadpleging is ook wel gevraagd aan de deelnemers hoe zij hebben
gestemd. Dus er wordt ook wel gekeken naar die waardes die daarvan gegeven worden. Ik kom
daar zo nog wel eventjes op terug.

4135 Dan het beleid van de provincies om te streven naar een inclusieve representatieve deelname. Ja,
we hebben natuurlijk, wat ik al zei, die besloten raadpleging is echt geselecteerd op leeftijd, op
opleidingsniveau, op geslacht, op alles. Wat net al genoemd werd: onze raadpleging was ook heel
laagdrempelig. Het was ook op B1-niveau geschreven. Ook visueel en auditief was dat- Er is echt
4140 ook goed naar de teksten gekeken of het dan ook voor iedereen wel te begrijpen was. En voor die
raadpleging zijn ook mensen getest. Honderd mensen zijn getest op of het werkte.

Dan, wat betekent de sterke sturing van reacties die gepaard is gegaan met de oproep van de
Partij voor de Dieren? Kijk, de oproep die Partij voor de Dieren heeft gedaan, heeft geen invloed
4145 gehad op de besloten raadpleging, omdat het ook besloten is. Die resultaten zijn daardoor dus
niet beïnvloed. En de oproep die Partij voor de Dieren heeft gedaan- Nou ja, ik laat het ook
natuurlijk aan uw Staten. Het mag natuurlijk in principe, maar het is wel goed om hier ook het
debat over te voeren, ook in het kader van de burgerparticipatie, om met elkaar te uiten van wat
u ervan vindt. Maar dat laat ik dan ook aan de Staten.

4150 Wat we dus wel doen – dat zei ik net ook al – we hebben dus ook gekeken naar de politieke-
Gevraagd van: wat voor keuze heeft u gemaakt bij de verkiezingen? Maar er wordt ook gekeken
naar de verschillen tussen stedelijk en landelijk gebied. Er wordt dus wel een uitsplitsing
uiteindelijk gemaakt, zodat u als Statenlid ook weet wat u met de uitkomsten hiervan kan doen in
4155 het verdere vervolg bij het PPLG.

Dan de laatste vraag: ziet de provincie mogelijkheden om in de toekomst te voorkomen dat een
burgerparticipatie-instrument wordt gekaapt door een belangengroep? Nou, ja, het is dus

belangrijk, wat ik in het begin al zei: het is goed dat er een gesloten en een open raadpleging is.
 4160 Dus dat je dus ook kan afwegen of het wel, ja- Dat je ook kan zien wat die representatieve groep
 gezegd heeft. Dat zorgt er al in mijn ogen voor dat je raadpleging niet gekaapt wordt, want het is
 gewoon een toets om te kijken van, die andere raadpleging die open is, nou ja, past die daarbij?
 En wat ook heel belangrijk is, wat ik nu alvast wel geleerd heb, is dat we breed communiceren
 4165 over die open beraadslaging, zodat zoveel mogelijk mensen meedoen. Dat is ook wel wat ik zelf
 belangrijk vind. Als het nu eenmaal een keer goed gelukt is, ja, dan heb je meer 'hoort, zegt het
 voort', noem ik het maar. En dat misschien nog meer mensen mee gaan doen. Dat zou ik zelf wel
 fijn vinden. En ook dat iedereen het gewoon gedeeld heeft en mensen echt wel heel positief
 waren over deze raadpleging. Dus dat is mijn antwoord vanuit GS op deze vragen, voorzitter.

4170 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik nog even naar de heer Klein. Heel kort. Ja, één minuut.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik heb de één-minuutgrens gehoord. Ja, ik wil even iets
 rechtzetten naar de Partij voor de Dieren of de manier waarop de Partij voor de Dieren dit draait.
 Het is uiteraard niet de bedoeling om de Partij voor de Dieren n de mond te snoeren, maar de
 4175 bedoeling is om bruikbare resultaten te krijgen. En uiteraard is de stem van de achterban van de
 Partij voor de Dieren net zoveel waard als de stem van iedere andere inwoner. Ik ben heel erg blij
 dat GS aangeeft dat er ook een gesloten raadpleging is en dat op die manier ook een soort
 kalibratie kan plaatsvinden. Wat mij betreft is de conclusie: het wordt breed in de Staten gedeeld
 4180 dat de oproep, zoals die gedaan is in deze vorm, een raadpleging niet goed doet. Hij wordt nu
 gebruikt als een soort referendum en zo is die niet bedoelt. En wat ons betreft is de rol van een
 politieke partij niet om burgers te beïnvloeden, maar om besluiten te nemen op basis van idealen
 en de input van burgers.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Heijnen van het CDA.

4185 De heer **HEIJNEN** (CDA): Tja, voorzitter, dank u wel. Statenlid Kostić weet natuurlijk heel goed dat
 ook wij – en ik sluit me aan bij de woorden van de heer Klein – totaal niet hebben bedoeld om wie
 dan ook de mond te snoeren. Maar wel om te kijken: vinden wij dit nu een wenselijke manier?
 Want ja, proactief betrekken van onze inwoners bij besluiten, daar zijn we allemaal zeer voor,
 4190 maar in hoeverre moeten we ze ook voorzien van antwoorden? En daar is er wel degelijk wat ons
 betreft ook een rol tussen een belangengroep en het zijn van een politieke partij, een gekozen
 volksvertegenwoordiger. We hebben veel vertrouwen dat de burgers inderdaad zelf die keuze
 kunnen maken, zoals Statenlid Kostić zei. En daar zijn dus geen voorgeschreven antwoorden voor
 nodig. En ja, het mag wettelijk, het is volgens de regels, maar het is niet wenselijk en ik ben blij
 4195 dat ook een groot deel van de Staten, die aan dit debat heeft geparticipeerd, of wellicht wel niet
 heeft geparticipeerd, maar een groot deel van de Staten heeft gezegd: het mag van de regels,
 maar dit gedrag, deze manier van handelen, is niet wenselijk. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Mulder van D66 nog? Mevrouw Van der Helm nog? De heer
 4200 De Wit? Ah, mevrouw Van der Helm. Kom maar. Dell Sorry, ik dacht u 'nee' schudde. Gaat u gang.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): We zijn blij met de uitleg van Statenlid
 Kostić en ook met wat de gedeputeerde zei. Wij hebben wel een kanttekening geplaatst, want als
 nieuw Statenlid hebben we niet zo lang geleden een cursus gehad over integriteit in je functie als
 4205 Statenlid. Je bent volksvertegenwoordiger en geen lid van een belangengroep. Dus ik vind dat je,
 ongeacht je achterban en de partij met al je belangen waar je voor staat, dat je ook het algemeen
 belang moet wegen. En in deze vond ik het dan, met de advisering die erbij stond, een stap te
 ver, en dat blijf ik nog steeds vinden.

4210 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer De Wit, volgens mij, zag ik. Niet nodig? Mevrouw Alberts?
 Dan Statenlid Kostić nog? [...] U kunt ook buiten de zaal overleggen als u dat wilt.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Fijn dat we hebben kunnen concluderen dat alles eigenlijk gewoon loopt
 zoals het loopt en zoals het hoort. Dat is fijn. Ik zie ook geen meerderheid eigenlijk. Ik heb de
 4215 koppen, de partijen, niet kunnen tellen dat dit fout zou zijn of niet zou zijn. Ik zie alleen maar
 een paar meningen en daar mogen we in verschillen. Maar we blijven heel erg trots dat we
 burgers betrekken en juist ook op inhoud. Als het gaat om gezondheid, als het gaat om groen,

om dierenwelzijn, dat zijn gewoon algemene belangen. En dat is onze mening. Daar hebben wij ook recht op. En als we het hebben over representiviteit, dan moeten we het zeker hebben over hoe we dat verder kunnen invullen, maar dat is voorbij politieke partijen. Dan moeten we kijken inderdaad: gesloten, open, combinatie. Volgens mij gaat het ontzettend goed. Dus ik zou alleen maar nog willen oproepen: alstublieft- Een van de vragen was: filter de Partij voor de Dieren- reacties. Dat is toch echt een heel dringende vraag aan GS. Wij zijn niet zo snel geïntimideerd, maar een andere partij zou het wel kunnen zijn. Dat beperkt ons toch in ons democratisch recht. Dus ik zou willen oproepen om het zuiver te houden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Er zijn geen moties ingediend of iets dergelijks tijdens dit debat. Dus daarmee rond ik dit fractiedebat nu af.

De discussie wordt gesloten.

13. Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we toe aan agendapunt 13. Er is één motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend. Dat is de motie ingediend door D66 en Partij voor de Dieren, de 'plastic soup' afremmen. Ik geef het woord aan, ik denk, gedeputeerde Stigter. De plastic soup-motie. De heer Loggen. Het woord is aan de heer Loggen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Het was vandaag toch een beetje 'walk down memory lane'. Dus ja, dan dwaal je af en toe weer eens terug naar die jonge jaren, voorzitter. Maar daar zal ik u niet verder mee vermoeien.

De plastic soup-motie. Ik vind hem buitengewoon sympathiek. Ik vind hem alleen even wat lastig, omdat er-

De **VOORZITTER**: Dames en heren, wilt u even uw aandacht bij de beantwoording houden?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik kan niet overzien of er meerdere initiatieven zijn. Dus misschien vindt u het goed als ik het even op een rij probeer te zetten? Ook kijken of we de financiën kunnen vinden. Het gaat niet om wereldschokkende bedragen hier, maar het moet wel gevonden worden. Dus als u mij de gelegenheid geeft om deze motie even aan te houden, wat op rij te zetten en dat zo snel als mogelijk terug te koppelen in de commissie van, wat speelt er nog meer en hoe zou het eventueel kunnen, zonder al een toezegging te doen, dan gaan we het ook doen. Want daar gaat u uiteindelijk zelf over. Maar dan kunt u ook in die bredere afweging kijken.

U heeft ook een opmerking gemaakt over het Waddenfonds. Vanuit het Waddenfonds kan kennis gedeeld worden die opgedaan wordt elders in het land, elders in de provincie. Alleen de middelen, de financiering, die gelden alleen voor het Waddengebied zelf. Dus daar kan geen beroep op gedaan worden.

De **VOORZITTER**: Dank. Een duidelijk advies.

14. Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 14. Dat is de gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten. Er is een advies afgegeven ten aanzien van de motie Vreemd. Ik kijk even naar de indieners of zij daar nog even een schorsing voor nodig hebben om over te praten of dat u dat al weet. U heeft schorsing nodig? Ik schat zomaar in dat vijf minuten genoeg is, tot 21.15 uur. Ja? Dan schors ik tot 21.15 uur. [...] Een goede tip van de griffier. Ik maak er tien minuten van, tot 21.20 uur. Dan kunt u ook nog even, de andere fracties, snel overleggen of u misschien nog bij bepaalde moties- Heeft u daar genoeg tijd aan? Of wilt u langer de tijd hebben?

Schorsing 21.09 tot 21.23 uur.

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken te gaan zitten? Dan kunnen wij de vergadering heropenen. Dan zal ik eerst een spoedcursus- Dames en heren, ik begrijp dat u het supergezellig vindt en dat wil ik vooral zo houden de komende vier jaar. Dat lijkt me gezellig.

4280 Maar allereerst even, er zijn wat vragen over het stemmen. We stemmen digitaal. Op de microfoon, op het apparaat, zitten een aantal knopjes. Als u het goed ziet, ziet u een plus en een min op het knopje. Dus niet naast het knopje, maar op het knopje. De plus betekent vóór, de min die daarboven staat, is tegen. U ziet ook aan de linkerkant: één, twee, drie vier. Ziet u dat allemaal? Vijf. Dus 'twee' is vóór, het plus. En drie, het minnetje, is tegen. Meer hoeft u eigenlijk
4285 niet te weten van dit apparaat. Voor de heer Olthof is dit al heel veel, maar dat is voor mij geen verrassing; maar hem zal ik van de week nog een privé cursus stemmen geven.

Mocht u bij een stemming willen onthouden, dan steekt u vóór de stemming uw hand op en dan geeft u aan dat u wilt onthouden. Dan hoeft u niets te doen. Dus dat betekent dat u geen enkel knopje aanraakt. Op dit moment zijn er als het goed is twee afwezig. Dat betekent dat we 53
4290 geldige stemmen kunnen uitbrengen. Dus nogmaals: knop twee met de plus is vóór, knop drie met de min is tegen.

Voor de zekerheid: is dit iedereen duidelijk? Ook de heer Olthof? Goed, dan wil ik u toch even verzoeken om weer serieus te luisteren, want dan gaan we nu beginnen met de gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten. Dan heb ik voor mij liggen – en dan gaat de griffier mij corrigeren als dat niet goed is – motie 40. Dat is de motie Vreemd aan de Orde van de Dag, ingediend bij agendapunt twee. Deze motie is ingediend door D66 en Partij voor de Dieren. De titel was De 'plastic soup' afremmen. Ik zie een handje van de heer Mülder
4295 van D66.
4300

De heer **MÜLDER** (D66): Wij willen graag de motie aanhouden als dat mag.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.
4305

Motie 40 'De 'plastic soup' afremmen' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Toepassen Provinciale coördinatieregeling (PCR) bij project HeraCless-Groen Staal (VD-20)
4310

De **VOORZITTER**: Dan gaan we stemmen over de moties ingediend bij agendapunt 9. De heer Olthof.

De heer **OLTHOF** (PvdA): Voorzitter, ik wil me bij de moties 41 tot en met 45 onthouden van stemmen, omdat het mijn onderwerp is.
4315

De **VOORZITTER**: De heer Olthof onthoudt zich van stemming bij motie 41 tot en met motie 45. Dat betekent dus dat we niet 53 geldige stemmen kunnen uitbrengen bij de moties die we nu in stemming gaan brengen, maar 52. Duidelijk voor iedereen? Mevrouw Van der Helm.
4320

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, ik had een vraagje. Het was ons even niet duidelijk dat we dus eerst over de moties en amendementen gaan stemmen. De amendementen kon ik plaatsen. En dan pas bijvoorbeeld over de PCR-voordracht. Klopt dat?

De **VOORZITTER**: Als er amendementen zijn, gaan die altijd voor, want die hebben invloed op de uiteindelijke voordracht. Dan komen de moties en dan wordt uiteindelijk de voordracht in stemming gebracht met in het achterhoofd of het amendement al dan niet is aangenomen. We hebben hier bij voordracht 20 alleen moties die zijn ingediend. Dus die zullen wij nu eerst in stemmen brengen. Daarna komt uiteindelijk voordracht 20, het toepassen van de Provinciale Coördinatieregeling bij project HeraCless-Groen Staal, in stemming.
4325
4330

Dus nu begin ik als eerste in stemming te brengen motie 41, ingediend door JA21, D66, CDA, Partij voor de Dieren en ChristenUnie. De titel is Ideeën en scenario's opnemen in NRD. En dan vraag ik allereerst of iemand een stemverklaring wil afleggen of aantekening wenst. Als niemand

- 4335 dat heeft, dan is de volgende vraag of u hoofdelijke stemming wil. En als dat ook niet het geval is, dan open ik nu de stemming voor motie 41. En nogmaals, knop twee, de plus, is vóór motie 41, knop drie, de min, is tegen. Er kunnen 52 geldige stemmen worden uitgebracht.
- 4340 Motie 41 'Ideeën en scenario's opnemen in NRD', ingediend door JA21, D66, Partij voor de Dieren, CDA en ChristenUnie.
Motie 41 is met 39 stemmen voor, 13 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, PVV, Forum voor Democratie en 50PLUS.
- 4345 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming motie 42, ingediend door JA21, Partij voor de Dieren, CDA, D66, GroenLinks en ChristenUnie met als titel Borging maatwerkafspraken EZK-TSN in vergunningen. Is er iemand die een stemverklaring of aantekening wenst? Hoofdelijke stemming? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor motie 42. Er zijn weer 52 geldige stemmen uit te brengen.
- 4350 Motie 42 'Borging maatwerkafspraken EZK-TSN in vergunningen', ingediend door JA21, Partij voor de Dieren, CDA, D66, GroenLinks en ChristenUnie.
Motie 42 is met 41 stemmen voor, 11 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, PVV en Forum voor Democratie.
- 4355 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 43, ingediend door Forum voor Democratie met als titel Afzien van toepassing PCR op Tata-project HeraCless-Groen Staal. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Iemand stemverklaring? Aantekening? Zo niet, dan open ik de stemming voor motie 43.
- 4360 Er moeten nog een aantal mensen stemmen. Ja, mevrouw Van der Helm.
- Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Wij hebben wel gestemd, maar ik zie hem niet terug. We hebben echt op het knopje met zijn tweeën gedrukt.
- 4365 De **VOORZITTER**: Kunt u het nog een keer proberen?
- We gaan deze even stoppen. We gaan het nog een keer opnieuw proberen. Als het dan weer niet lukt, moeten we even kijken of er een technisch probleem is.
[...]
- 4370 Het systeem is gerestart. We gaan wel motie 43 opnieuw in stemming brengen. De motie ingediend door Forum voor Democratie. Nog steeds kunnen er 52 geldige stemmen worden uitgebracht. De heer Olthof onthoudt zich van stemming. Aan de orde is nu de stemming over motie 43. Er was geen hoofdelijke stemming gevraagd en niemand wilde stemverklaring of een aantekening. Dus dan open ik nu de stemming voor motie 43.
- 4375 Motie 43 'Afzien van toepassing PCR op Tata-project HeraCless-Groen Staal', ingediend door Forum voor Democratie.
Motie 43 is met 1 stem voor, 51 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Forum voor Democratie.
- 4380 De **VOORZITTER**: In stemming, motie 44, ingediend door Partij voor de Dieren, JA21, Volt en D66, motie Vragen en zorgen van burgers beantwoorden. Motie 44. Wie verlangt hoofdelijke stemming? Stemverklaring of aantekening? Stemverklaring? De heer Klein van de ChristenUnie.
- 4385 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Het is al genoemd. Het is natuurlijk onzinnig dat we hier een motie voor moeten aannemen. We gaan ervanuit dat dit standaard gebeurt. Maar het signaal dat deze antwoorden echt moeten komen, willen we geven door deze motie te ondersteunen.
- 4390 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Ja. Mevrouw Koning, CDA.
- Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Mijn stemverklaring komt precies op hetzelfde neer. Dus ik sluit me daarbij aan.

- 4395 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan open ik nu de stemming voor motie 44.
- Motie 44 'Vragen en zorgen van burgers beantwoorden', ingediend door Partij voor de Dieren, JA21, Volt en D66.
Motie 44 is met 39 stemmen voor, 13 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, PVV, Forum voor Democratie en SP.
- 4400 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming motie 45, ingediend door Partij voor de Dieren, SP, JA21, GroenLinks, Volt en D66, met als titel Economische toets project HeraCless. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Ja, mevrouw Koning.
- 4405 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel. Wij vinden de economische toets, zegt de gedeputeerde, heeft geen invloed op de beoordeling van de vergunning. Wij vinden eigenlijk dat die toets dan aan het Rijk is, want die gaat beoordelen of ze subsidiëren of niet. Dus daarom zullen we tegen stemmen.
- 4410 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming voor motie 45.
- Motie 45 'Economische toets project HeraCless', ingediend door Partij voor de Dieren, SP, JA21, GroenLinks, Volt en D66.
Motie 45 is met 39 stemmen voor, 13 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, PVV, CDA en Forum voor Democratie.
- 4415 De **VOORZITTER**: Dan breng ik in stemming voordracht 20, het Toepassen Provinciale Coördinatieregeling. De heer Olthof.
- 4420 De heer **OLTHOF** (PvdA): Ook hier zal ik me van stemming onthouden.
- De **VOORZITTER**: Dus dat betekent dat we 52 geldige stemmen kunnen uitbrengen op voordracht 20. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst of stemverklaring? Mevrouw Van der Helm.
- 4425 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Wij zijn voor verduurzaming en we zouden dit projectbesluit van HeraCless voor verduurzaming, groen staal, willen omarmen. Maar gelet op alle mitsen en maren gaan we dus niet mee in deze voordracht.
- 4430 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Uiterwijk.
- Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Wij zien dit als een procedurele stap en niet als een inhoudelijk akkoord op project HeraCless. Daar hebben wij de nodige zorgen en kanttekeningen over. Maar voor de procedure stemmen we vóór.
- 4435 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog? Ja, dat is de heer Van Tiggelen.
- De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Het toepassen van de Provinciale Coördinatieregeling met betrekking tot Groen Staal voor wat betreft circulaire productie is weliswaar gebaseerd op een hele reeks van misvattingen ten aanzien van het schaarse CO₂-molecuul. Ondanks dat zal de PVV vóór het voorliggende besluit stemmen, omdat onze fractie geen vertraging wil riskeren bij het creëren van een gezonde leefomgeving in de IJmond. Dank u wel.
- 4440
- 4445 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Zo niet, dan open ik de stemming voor voordracht 20.
- Voordracht Toepassen Provinciale Coördinatieregeling (PCR) bij project HeraCless-Groen Staal (VD-20)
Voordracht 20 is met 45 stemmen voor, 7 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, Forum voor Democratie en 50PLUS.
- 4450

4455 De **VOORZITTER**: Dan gaan we stemmen over het Waddenfonds. Daar zijn ook een aantal moties ingediend. Motie 46 is aangehouden. Deze was ingediend door D66 en Partij voor de Dieren. Dan gaan we vervolgens als eerste in stemming brengen motie 47, ingediend door Partij voor de Dieren, SP, Volt, GroenLinks en PvdA, met als titel Vervolgstap rechten voor de Waddenzee. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring? Ja, dat is de heer Roosendaal.

4460 De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Wij zullen tegen stemmen, omdat we vinden dat dit breder moet worden besproken in de commissie voordat we deze doelstelling neerzetten voor de expertmeeting.

4465 De **VOORZITTER**: Nog anderen met een stemverklaring? Zo niet, dan open ik de stemming voor motie 47. Er kunnen nu weer 53 geldige stemmen worden uitgebracht. Er zijn geen onthoudingen.

Motie 47 'Vervolgstap rechten voor de Waddenzee', ingediend door Partij voor de Dieren, SP, GroenLinks, Volt en PvdA.
4470 Motie 47 is met 30 stemmen voor en 23 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: BBB, VVD, PVV, CDA, Forum voor Democratie en 50PLUS.

4475 De **VOORZITTER**: Motie 48 is aangehouden. Dan breng ik in stemming motie 49, ingediend door Partij voor de Dieren en SP, met als titel Een impuls voor het Waddengebied. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 49.

Motie 49 'Een impuls voor het Waddengebied', ingediend door Partij voor de Dieren en SP.
4480 Motie 49 is met 31 stemmen voor en 22 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: BBB, D66, JA21, PVV, CDA, Forum voor Democratie en 50PLUS.

4485 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 17. Dat is Waddenfonds begroting 2024 en de Jaarstukken 2022. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst, stemverklaring of aantekening? De heer Van Tiggelen. En de heer Deen. U moet een keuze maken. Wie van de twee? De heer Deen wordt het.

4490 De heer **DEEN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. De PVV steunt activiteiten gericht op natuur- en landschapswaarden in het unieke waddengebied, maar we hebben moeite met activiteiten in het kader van de energietransitie. Met deze aantekening kunnen we instemmen met de voordracht.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog een stemverklaring? Dan open ik nu voor voordracht 17 de stemming. Er kunnen 53 stemmen worden uitgebracht. [...] Nog drie stemmen te gaan. Ik ben bang dat we een vastloper hebben.
[...]

4495 Dames en heren, dit was een oefening. Opnieuw open ik de stemming voor voordracht 17, de Waddenfondsbegroting.

Voordracht Waddenfonds begroting 2024 en jaarstukken 2022 (VD-17).
4500 Voordracht 17 is met 50 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21.

Voortgangsnota MRA (VD-19)

4505 De **VOORZITTER**: Dan komen we uit bij voordracht 19. Dat is de voortgangsnota MRA. Daar is een amendement ingediend. Dat is amendement 9, ingediend door Forum voor Democratie, met als titel Toevoeging informeel samenwerkingsverband MRA. Dus die brengen we nu eerst in stemming. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst, een stemverklaring, aantekening? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor amendement- De heer Olthof.

4510 De heer **OLTHOF** (PvdA): Als portefeuillehouder zal ik me ook hier onthouden van stemming voor het amendement, de motie en het voorstel.

De **VOORZITTER**: Dus dat betekent dat we geen 53, maar 52 geldige stemmen kunnen uitbrengen. De heer Olthof onthoudt zich van stemming. Dan breng ik nu in stemming
4515 amendement 9. 52 stemmen kunnen worden uitgebracht. De stemming is geopend.

Amendement 9 'Toevoeging informeel samenwerkingsverband MRA', ingediend door Forum voor Democratie.
4520 Amendement 9 is met 29 stemmen voor, 23 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: GroenLinks, PvdA, D66, CDA, SP en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Dus dat betekent dat als u straks over voordracht 19 stemt, stemt u over voordracht 19 met het aangenomen amendement.

4525 Dan breng ik nu in stemming motie 50, ingediend door Partij voor de Dieren, SP en Volt, met als titel Transparantie over invloed van fossiele bedrijven op MRA-koers. Iemand hoofdelijke stemming of een stemverklaring? Iemand aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 50 en er kunnen 52 stemmen worden uitgebracht. 52 stemmen zijn binnen.

4530 Motie 50 'Transparantie over invloed van fossiele bedrijven op MRA-koers', ingediend door Partij voor de Dieren, SP en Volt.
Motie 50 is met 8 stemmen voor en 44 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, Volt en SP.

4535 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 19, de Voortgangsnota MRA. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Ja, de heer Deen.

De heer **DEEN** (PVV): Dank u, voorzitter. Ondanks dat het voor de informatievoorziening positief is dat er nu een voortgangsnota beschikbaar is, kan onze fractie niet instemmen met de
4540 voordracht aangezien er geen enkel kritisch geluid van GS staat in haar reactie met betrekking tot samenleving ondermijnende duurzaamheidsopgaven. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog een stemverklaring? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 19, Voortgangsnota MRA. Er kunnen 52 stemmen worden uitgebracht. De
4545 stemming is geopend. 52 stemmen zijn uitgebracht.

Voordracht Voortgangsnota MRA (VD-19)
Voordracht 19 is met 47 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen, met inachtneming van de wijzigingen aangebracht in amendement 9-2023. Tegen hebben gestemd: JA21 en PVV.
4550

14.a. Schriftelijke stemming voordracht 27 Aanwijzen leden Algemene Vergadering Interprovinciaal Overleg (hamerstuk 8.h.).

De **VOORZITTER**: Dan kom ik, dames en heren, bij agendapunt 14.a. Dat is de schriftelijke
4555 stemming voor het aanwijzen van twee leden van de Algemene Vergadering van het IPO. Er is een derde kandidaat voorgedragen. Deze naam is toegevoegd aan het stembriefje. Deze wordt straks door de bodes uitgedeeld. Er staan dus drie kandidaten. U moet bij twee kandidaten een rondje inkleuren en bij één kandidaat een rondje leeg laten. Dat betekent, de twee kandidaten die u wilt kiezen voor de functie bij het IPO, die moet u inkleuren. Alle andere vormen, als u niet inkleurt of
4560 andere tekeningetjes maakt of poppetjes zal worden geschaard onder een niet behoorlijk ingevuld stembriefje en dus een ongeldige stem zijn. Nadat u heeft gestemd, vouwt u het stembriefje dicht en levert u dat bij de bodes in. Na de stemming zal er even geschorst worden, zodat de stemcommissie alle stemmen kan tellen en u de uitslag kan melden. Conform artikel 34 van uw Reglement van Orde – graag nog even centraal, alstublieft – verzoek ik de volgende leden
4565 zitting te nemen: mevrouw Alberts van de SP, de heer Leerink van de PvdA, Statenlid Gielen van GroenLinks en de heer De Wit van de VVD. Die gaan mij assisteren bij het tellen van de stemmen. Dan verzoek ik nu aan de bodes om het stembriefje uit te delen. [...] U mag dus, voor de duidelijkheid: er staat 'aanvinken', maar u mag het inkleuren of u mag er een vink in zetten. U moet dus twee hokjes aankruisen van de kandidaten die u wilt kiezen en één laat u blanco. [...] 4570 Heeft iedereen stembriefje? Dames en heren, heeft iedereen een stembriefje? Ja, ik vraag het één keer. Als u straks geen briefje heeft, dan heeft u pech. Dus dat betekent dat er 53 stembriefjes

4575 kunnen worden ingeleverd. Dan verzoek ik u nu om het in te vullen, dicht te vouwen en dan worden ze weer opgehaald. [...] En dan verzoek ik de stemcommissie – mevrouw Alberts, de heer Leerink, Statenlid Gielen en de heer De Wit – om zich even terug te trekken met de stembriefjes en onderling even uit te maken wie als voorzitter straks de uitkomst bekend zal maken. Erik, onze plaatsvervangend griffier, zal u even begeleiden. [...] U begrijpt dat we even geschorst zijn, toch? Ja.

4580 *Schorsing 21.57 tot 22.06 uur.*

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik zag zojuist witte rook uit de GS-zaal komen. Als de leden van de VVD ook tijd en zin hebben om te gaan zitten, dan zou dat heel fijn zijn. U kunt zo, na deze stemming, nog een uur blijven als u dat wilt. Ik geef het woord aan de voorzitter van de stemcommissie. Dat is mevrouw Alberts.

4585 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Hier is de uitslag van de schriftelijke stemming voor twee leden voor de Algemene Vergadering van het Interprovinciaal Overleg. Er zijn 53 geldige stemmen uitgebracht. Op de heer Valk zijn uitgebracht 38 stemmen. Op mevrouw Koning zijn uitgebracht 52 stemmen. Op Statenlid De Weerdts zijn uitgebracht 16 stemmen. Het aantal ongeldige stemmen bedraagt nul. Aangezien de heer Valk en mevrouw Koning de volstreekte meerderheid van geldige stemmen op zich hebben verenigd, worden zij benoemd. Dank u wel.

4595 De **VOORZITTER**: Dank u wel.

[Tafelgeroffel]

4600 De **VOORZITTER**: Dan constateer ik dat u instemt met het besluit bij voordracht 20 en het aanwijzen van de heer Valk en mevrouw Koning als lid van de Algemene Vergadering van het Interprovinciaal Overleg. Gefeliciteerd.

15. Sluiting.

4605 De **VOORZITTER**: Daarmee, geachte Statenleden, zijn wij aan het eind gekomen, agendapunt 15, van onze vergadering. De eerstvolgende extra Statenvergadering zal plaatsvinden op 12 juni aanstaande. Ik zie u daar graag weer. Ik wil u bedanken voor de fijne vergadering. Ik wens u allen een fijne rit naar huis. Dank u wel. En natuurlijk dank aan de griffie en al onze medewerkers voor de ondersteuning.

4610 *Sluiting om 22.08 uur*